

การประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาโรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อ่อนกุล)

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวเพ็ญลักษณ์ สีส่อน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2547

๐๔๘.๕๕
พช.๕๖
๓.๓

1

การประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาโรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อ่อนนุช)

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวเพ็ญลักษณ์ สีอ่อน

๒๗ ก.ย. ๒๕๔๗

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

พฤษภาคม ๒๕๔๗

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

h 251195

เพ็ญลักษณ์ สีอ่อน.(2547)การประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาโรงเรียนสามเสนนอก
(ประชากรราษฎร์อนุกุล).สารนิพนธ์.กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:
รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์.

จุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาโรงเรียนสามเสนนอก
(ประชากรราษฎร์อนุกุล) ปีการศึกษา 2546 โดยใช้รูปแบบอัลคิน เป็นแนวทางประเมิน 5 ขั้นตอน
คือ การประเมินระบบ การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้
การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม และการประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ครู จำนวน 90 คน นักเรียน
จำนวน 360 คน และผู้ปกครอง 360 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ขั้นการประเมินระบบ พบว่า หลักการ วัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของโครงการพุทธเสริมปัญญามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายข้อ
2. ขั้นการจัดเตรียมโปรแกรม พบว่า บุคลากร สถานที่ เวลา และอุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการพุทธเสริมปัญญาเหมาะสมในระดับมากทั้งโดยรวมและรายข้อ ยกเว้นข้อที่ว่าสถานที่อ่านหนังสือ สถานที่จัดกิจกรรมของโครงการ เวลาที่ทำกิจกรรม จำนวนหนังสือ การนำเทคโนโลยีมาใช้ และการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรม ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับปานกลาง
3. ขั้นประเมินการนำโปรแกรมไปใช้ พบว่า การดำเนินการของโครงการพุทธเสริมปัญญา มีการปฏิบัติระดับมาก
4. ขั้นปรับปรุงโปรแกรม พบว่า ควรมีการปรับปรุงโครงการในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สิ่งที่ควรปรับปรุงในระดับมาก คือ สถานที่ใช้ในการทำกิจกรรม การแนะนำหนังสือนำอ่านของห้องสมุด และความเอาใจใส่ของครูในการดูแลนักเรียนทำกิจกรรม นอกนั้นควรปรับปรุงในระดับปานกลาง
5. ขั้นรับรองโปรแกรม พบว่า ครูและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายข้อ

THE EVALUATION OF PUTH SERM PANYA PROJECT AT SAMSENNOK
(PRACHARAT ANUKOON) SCHOOL

AN ABSTRACT
BY
MISS PHENLUCK SEE-ON

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University
May 2004

Phenluck See-on.(2004).*The Evaluation of Puth Serm Panya Project at Samsennok (Pracharat anukoon) school*.Master's Project, M.Ed.(Educational Measurement).Bangkok: Graduate School,Srinakharinwirot University.
Project Advisor : Assoc.prof. Nipa Sripairot.

The purpose of this research was to evaluate Puth Serm Panya project 2003 by using five Alkin concepts i.e: System Assessment, Program Planning, Program Implementation, Program Improvement and Program Certification .

The sample used in the research consisted of 3 groups, 90 teachers, 360 students and 360 parents which were Stratified Random Sampling.

The research instruments were questionnaires of 5 rating scale.

The statistics analysis of data were percentages, means and standard deviations.

The findings of the research were as follow.

1. System Assessment of its principles aims and goals of Puth Serm Panya project were appropriate at a high level.

2. Program Planning of human resource, time and place were appropriate at a high level except place for reads, place and time for activities, books, technologies and preparation activities teachers'opinion at a moderate level.

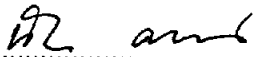
3. Program Implementation of procedures of Puth Serm Panya project were at a high level.

4. Program Improvement should be improved were at a moderate level. Thing of improvement at a high level are place for activities, providing for interesting books and teacher's attention for students communities were at a moderate level.

5. Program Certification of teacher and parents were satisfacted at a high level.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ นิกา ศรีไพโรจน์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

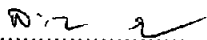

(รองศาสตราจารย์ นิกา ศรีไพโรจน์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ นิกา ศรีไพโรจน์)

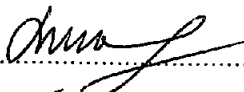

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร. ละเอียด รักษ์เฝ้า)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ วัณญา วิศาลาภรณ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. คอมเพชร จิตรศกุล)

วันที่ ๕๒...เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ดร.ละเอียด รัชส์เฝ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช และรองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์ กรรมการพิจารณาเค้าโครง และกรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ นายพิชิต เย็นทรวง นายพิพุฑพงษ์ แนวทอง และนางสาวน้ำผึ้ง ปลั่งพงษ์พันธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณ คณะครูระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอก(ประชาราษฎร์อ่อนนุช) เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบูชาแต่บิดา มารดา ที่เป็นกำลังใจ เป็นผู้มีพระคุณสูงสุด และอาจารย์ทุกท่านที่ให้การอบรมสั่งสอนผู้วิจัยตลอดมา

เพ็ญลักษณ์ สีอ่อน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	2
ความสำคัญทางการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 เอกสารที่เกี่ยวกับโรงเรียนสามเสนนอก.....	6
2.1.1 ข้อมูลโรงเรียนสามเสนนอก.....	6
2.1.2 สภาพเศรษฐกิจของชุมชน.....	8
2.1.3 ข้อมูลทรัพยากรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้.....	8
2.2 เอกสารที่เกี่ยวกับโครงการ.....	10
2.2.1 โครงการพุทธเสริมปัญญา.....	10
2.2.2 รายละเอียดโครงการพุทธเสริมปัญญา.....	12
2.3 การประเมินโครงการ.....	13
2.3.1 องค์ประกอบของการประเมินโครงการ.....	13
2.3.2 รูปแบบของการประเมินโครงการ	15
2.3.3 ความหมายของโครงการ.....	18
2.3.4 ความหมายของการประเมินโครงการ.....	19
2.3.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินโครงการ.....	22
2.3.6 แบบจำลองของอัลคิน.....	36
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	42
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	43
วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์และแปลผล.....	54
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	69
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	69
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	70
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
อภิปรายผล.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	80
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	109

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครู นักเรียน และผู้ปกครองระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอก.....	43
2 กรอบแนวทางการประเมินจำแนกตาม วัตถุประสงค์ ตัวแปร กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ แนวทางพิจารณาตัดสิน.....	44
3 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างครูจำแนกตามสถานภาพ เพศ และระดับการศึกษา.....	57
4 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามเพศ และระดับชั้นเรียน.....	58
5 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองจำแนกตามอาชีพ เพศ และระดับการศึกษา.....	59
6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของระบบของโครงการพุทธเสริมปัญญา.....	60
7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูและนักเรียน เกี่ยวกับความเหมาะสมหรือความเพียงพอของการจัดเตรียม โปรแกรมโครงการพุทธเสริมปัญญา.....	61
8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูและนักเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติการดำเนินการของโครงการพุทธเสริมปัญญา.....	63
9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับการปรับปรุงโปรแกรมของ โครงการพุทธเสริมปัญญา.....	65
10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง เกี่ยวกับความพึงพอใจของโครงการพุทธเสริมปัญญา.....	67

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
11 ดัชนีความสอดคล้อง(IOC)ของแบบสอบถามครู เกี่ยวกับโครงการพุทธเสริมปัญญา.....	84
12 ดัชนีความสอดคล้อง(IOC)ของแบบสอบถาม นักเรียนเกี่ยวกับโครงการพุทธเสริมปัญญา.....	85
13 ดัชนีความสอดคล้อง(IOC)ของแบบสอบถาม ผู้ปกครองเกี่ยวกับโครงการพุทธเสริมปัญญา.....	86
14 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ(r)ของแบบสอบถามครู โครงการพุทธเสริมปัญญา.....	87
15 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ(r)ของแบบสอบถามนักเรียน โครงการพุทธเสริมปัญญา.....	89
16 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ(r)ของแบบสอบถามผู้ปกครอง โครงการพุทธเสริมปัญญา.....	90

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขั้นตอนของการประเมินในยุคที่สี่.....	35
2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า.....	52

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสังคมปัจจุบันจะเห็นว่าการอ่านมีความสำคัญมากในการดำรงชีวิตของมนุษย์เพราะมนุษย์มีความจำเป็นที่ต้องใช้การอ่านตลอดในทั้งเรื่องส่วนตัวหรือด้านการทำงานแต่ละวัน ถ้าหากมีรากฐานการอ่านที่ดีก็จะทำให้สื่อความหมาย และสื่อภาษาจากสิ่งที่อ่านได้เร็วและเข้าใจมากขึ้น ในสังคมที่มีความเจริญจะพบว่าสังคมนั้นมีการอ่านมากเช่นกัน ดังนั้นจะเห็นว่าการจัดการศึกษาภาคบังคับของประเทศไทยก็ได้มุ่งเน้นให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ เป็นสิ่งแรก เพราะขั้นตอนต่อไปของการเรียนการสอนต้องใช้การอ่านเป็นพื้นฐาน เพราะถ้านักเรียนอ่านไม่ได้ก็ไม่สามารถที่จะทำกิจกรรมอย่างอื่นที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนได้ โดยเฉพาะการเรียนการสอนในปัจจุบันเน้นกิจกรรมของนักเรียน หรือให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น ดังนั้นการอ่านจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและควรศึกษาอีกเรื่องหนึ่ง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาตรา 24 ได้กล่าวว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง” (กระทรวงศึกษาธิการ.2542:13) จะเห็นได้ว่าทักษะการอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่ง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ความถนัด และทำให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์ การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมีนโยบายส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้โดยการอ่านมีทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์จากการอ่านหนังสือประเภทต่างๆ ที่ตนเองสนใจได้รับสาระประโยชน์จากการอ่านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีความคิดที่กว้างไกลทันยุคทันโลกที่เจริญก้าวหน้าขึ้น

ปัญหาที่พบในปัจจุบันคือ นักเรียนไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือ หรืออ่านหนังสือไม่ถูกต้อง ใช้ภาษาไม่เหมาะสม ไม่มีนิสัยรักการอ่านทำให้ขาดการเรียนรู้ ไม่แสวงหาความรู้ใส่ตนเอง จึงใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างไม่มีคุณค่า ซึ่งขัดกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านว่า “ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน” (กระทรวงศึกษาธิการ.2544:19) การอ่านเป็นการแสวงหาความรู้ที่ทำให้คนคิดเป็น มีความรู้กว้าง เมื่อมีความรู้มากขึ้นก็สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ประเทศชาติพัฒนามากขึ้น แต่การอ่านในชีวิตประจำวัน และการอ่านในห้องเรียนที่ถูกบังคับให้อ่าน ผู้อ่านจะมีความรู้สึกแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทเรียนหรือเนื้อหาที่ไม่อยู่ในความสนใจทางโรงเรียน จึงได้พยายามคิดวิธีการต่างๆ ที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ และความสนใจในสิ่งที่ตน

กำลังอ่าน เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้เป็นและยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เมื่อนักเรียนรู้จักอ่านหนังสือ และมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นก็จะช่วยส่งเสริมความสามารถทางด้านต่างๆ เพิ่มขึ้นด้วย เช่น รู้จักใช้ความคิด วิเคราะห์ พิจารณา และตัดสินใจนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาใช้ในชีวิตประจำวัน

จากปัญหาดังกล่าวนานี้สำนักงานการศึกษาโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ ร่วมมือกับบริษัทเอกชน คือ บริษัทซี.พี.เซเวนอีเลฟเวน จำกัด(มหาชน) ได้จัดโครงการ “โรงเรียนรักการอ่านสังกัดกรุงเทพมหานคร” (สำนักงานการศึกษา.2545:32) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมการอ่านของนักเรียนในแต่ละโรงเรียนของระดับประถมศึกษา ด้วยเหตุนี้โรงเรียนสามเสนนอก(ประชาราษฎร์อนุกูล) จึงได้จัดโครงการพุทธเสริมปัญญาเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการอ่านของนักเรียนซึ่งได้พยายามหากิจกรรมต่างๆ กระตุ้นการอ่านของนักเรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ให้นักเรียนได้มีเวลาอ่านหนังสือมากขึ้น
2. ส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน ขยายประสบการณ์มีความรอบรู้มากขึ้น
3. กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ในโครงการดังกล่าวให้นักเรียนได้เลือกหนังสืออ่านตามความสนใจ นักเรียนสามารถนำหนังสือจากบ้านเพื่อมาแลกเปลี่ยนอ่านกับเพื่อนร่วมชั้น แล้วทำการบันทึกสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านตามความเข้าใจซึ่งจะมีครูที่คอยดูแลให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเขียนบันทึกทางโรงเรียนดำเนินการตามโครงการพุทธเสริมปัญญามาตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2545 จนถึงปัจจุบัน แต่ยังไม่มีการประเมินผลโครงการพุทธเสริมปัญญามาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญา โดยนำรูปแบบการประเมินของอัลคิน(Alkin) มาประเมินความก้าวหน้าของโครงการ ติดตามการดำเนินงานของโครงการ ทำให้ทราบถึงผลของการดำเนินงานนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุง เพื่อให้โครงการบรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการที่ได้กำหนดไว้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาของโรงเรียนสามเสนนอก(ประชาราษฎร์อนุกูล) ปีการศึกษา 2546 ใน ประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. การประเมินระบบ(System Assessment)
2. การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม(Program Planning)
3. การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้(Program Implementation)
4. การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม(Program Improvement)
5. การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม(Program Certification)

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญา ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและเป็นประโยชน์กับนักเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มุ่งประเมินผลการดำเนินงานโครงการพุทธเสริมปัญญา(การอ่าน) ของโรงเรียนสามเสนนอก(ประชากรชาวภูธรอุบล) โดยใช้การประเมินรูปแบบของอัลคิน (Alkin) ประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินระบบ เป็นการประเมินเกี่ยวกับระบบ ขอบข่าย ความจำเป็น และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
2. การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม เป็นการประเมินเกี่ยวกับการวางแผนของโครงการซึ่งประกอบด้วย บุคลากร สถานที่ เวลา และวัสดุอุปกรณ์
3. การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้ เป็นการประเมินเกี่ยวกับการดำเนินการของโครงการว่ามีการดำเนินงาน การปฏิบัติงานของบุคลากร และกิจกรรมที่จัดครบตามแผนหรือไม่
4. การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม เป็นการประเมินเกี่ยวกับการปรับปรุงของโครงการตามความคิดเห็นของครู ผู้ปกครองและนักเรียน
5. การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรมเป็นการประเมินเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองเพื่อยืนยันประโยชน์ของโครงการพุทธเสริมปัญญาและนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ครูระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอก จำนวน 125 คน
2. นักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอก จำนวน 2,830 คน
3. ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอก จำนวน 2,830 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1. ครูโรงเรียนสามเสนนอกที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้น คัดเลือกครูร้อยละ 75 ของจำนวนครูทั้งหมดของแต่ละระดับชั้นได้จำนวน 90 คน

2. นักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอกที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้น คัดเลือกร้อยละ แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากได้จำนวน 360 คน

3. ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้จากผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.โครงการส่งเสริมปัญญา หมายถึง โครงการที่โรงเรียนสามเสนนอก สังกัด กรุงเทพมหานคร ได้จัดดำเนินขึ้นในเดือนสิงหาคม 2545 และได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปีการศึกษา 2546 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีเวลาในการอ่านหนังสือมากขึ้น และรู้จักเลือกหนังสืออ่าน โดยการจัดกิจกรรมจะมีทุกวันพุธ ซึ่งให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาหยุดการเล่น และให้อ่านหนังสือของช่วงเวลาพักกลางวัน โดยหนังสือที่อ่านจะเป็นหนังสือนิทาน หรือหนังสือที่นักเรียนสนใจซึ่งส่วนใหญ่ครูผู้สอนจะเป็นผู้แนะนำหนังสือนำอ่านและเหมาะสมให้กับนักเรียน และนักเรียนสามารถนำหนังสือจากที่บ้านมาอ่าน หนังสือจากห้องสมุดโรงเรียน หนังสือจากห้องสมุดของสายชั้น หนังสือจากมุมหนังสือในห้องเรียน หนังสือจากตะกร้าของห้องสมุดเคลื่อนที่ หรือหนังสือจากห้องศูนย์วิทยากรของสายชั้น

2.การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการวัดที่มีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบ เพื่อนำไปใช้ในการตรวจสอบผลการดำเนินงานของโครงการส่งเสริมปัญญาในปีการศึกษา 2546 โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้นำรูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin) มาใช้ในการประเมินโครงการ ประกอบด้วยการกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การประเมินระบบ (System Assessment) หมายถึง การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการ ขอบข่าย ความจำเป็น ปัญหา และวัตถุประสงค์ของ โครงการว่า ครูมีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม (Program Planning) หมายถึง การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนของโครงการซึ่งประกอบด้วย บุคลากร สถานที่ เวลา และวัสดุอุปกรณ์ ว่าครู และนักเรียนมีความเห็นว่าเป็นเหมาะสมเพียงพอมากน้อยเพียงใด ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดเตรียมโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.3 การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้ (Program Implementation)

หมายถึง การประเมินความคิดเห็นของครู และนักเรียน เกี่ยวกับการดำเนินการของโครงการว่า มีการดำเนินงาน การปฏิบัติงานของบุคลากร และกิจกรรมที่จัดว่าปฏิบัติเหมาะสมมากน้อย เพียงใด ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำโปรแกรมไปใช้ที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.4 การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม(Program Improvement)

หมายถึง การประเมินความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และ นักเรียนที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่าควร มีการปรับปรุงมากน้อยเพียงใด ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุง โปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.5 การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม (Program Certification) หมายถึง

การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของครู และผู้ปกครอง ที่มีต่อความสำเร็จ หรือ ประโยชน์ของโครงการเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรองโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ครู หมายถึง ข้าราชการครู และครูอัตราจ้างที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนสามเสนนอก ที่สอนอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาในปีการศึกษา 2546 และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมพุทธเสริม ปัญญา

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ 1-6 จำนวน 2,830 คน ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนสามเสนนอกปีการศึกษา 2546 ที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการพุทธเสริมปัญญา

5. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสามเสนนอกในปีการศึกษา 2546

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับโรงเรียนสามเสนนอก
 - 1.1 ข้อมูลโรงเรียนสามเสนนอก
 - 1.2 สภาพเศรษฐกิจของชุมชน
 - 1.3 ข้อมูลทรัพยากรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้
2. เอกสารที่เกี่ยวกับโครงการ
 - 2.1 โครงการพุทธเสริมปัญญา
 - 2.2 รายละเอียดโครงการพุทธเสริมปัญญา
3. การประเมินโครงการ
 - 3.1 องค์ประกอบของการประเมินโครงการ
 - 3.2 รูปแบบของการประเมินโครงการ
 - 3.3 ความหมายของโครงการ
 - 3.4 ความหมายของการประเมินโครงการ
 - 3.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
 - 3.6 แนวความคิดและแบบจำลองของอัลคิน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวกับโรงเรียนสามเสนนอก

1.1 ข้อมูลโรงเรียนสามเสนนอก (ประชากรราษฎร์อุนกุล)

ที่ตั้งเลขที่ 2000/22 ถนนประชาสงเคราะห์ แขวงดินแดง สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ 8 ไร่ 3 งาน 42 ตารางวา จำนวนอาคารในโรงเรียนมี 8 หลัง โดยแบ่งออกเป็นดังนี้

อาคาร 6 ชั้น 1 หลัง

อาคาร 4 ชั้น 2 หลัง

อาคาร 3 ชั้น 5 หลัง

มีห้องเรียนทั้งหมดจำนวน 111 ห้องเรียน โดยเริ่มจากระดับชั้นอนุบาล 1 จนถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมีขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนบุคลากรข้าราชการครูทั้งหมด 142 คน ลูกจ้างประจำ 2 คน ลูกจ้างชั่วคราว 34 คน ภารโรง 10 คน และจำนวนนักเรียน 4,154 คน ทำการ

เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเป็นโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเรียนร่วมระหว่างนักเรียนปกติกับนักเรียนพิการทางกายและเรียนช้า มีการศึกษานอกระบบโดยแบ่งออกเป็นดังนี้

โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ (ภาคค่ำ) เปิดสอนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 210 คน

2. การศึกษาทางไกล (กศน.) เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 990 คน

อักษรย่อ

ก

ดด. สน.

สีประจำโรงเรียน

เขียว – เหลือง

ดอกไม้ประจำโรงเรียน

ดอกเฟื่องฟ้า

ผู้บริหารโรงเรียนคนแรก

นายฉาย โพธิ์สา

ผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบัน

นายพิชิต เย็นทรง

โรงเรียนสามเสนนอก เดิมชื่อ โรงเรียนกุหลาบที่รุทราราม (วัดห้วยขวาง) เปิดสอนครั้งแรกในปี พ.ศ. 2474 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 โดยอาศัยศาลาวัดกุหลาบที่รุทราราม ขึ้นอยู่กับอำเภอบางซื่อ

พ.ศ. 2481 อำเภอบางซื่อยุบรวมกับอำเภอดุสิต โรงเรียนจึงย้ายไปขึ้นกับ อำเภอบางกะปิ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 4

พ.ศ. 2494 เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

พ.ศ. 2501 กรมประชาสัมพันธ์จัดสรรที่ดิน 5 ไร่ 2 งาน ให้สร้างโรงเรียน จึงย้ายนักเรียนระดับประถมศึกษามาจากโรงเรียนกุหลาบที่รุทรารามมาอยู่โรงเรียนแห่งใหม่ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2501 เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–7 และตั้งชื่อว่า “โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อนุกุล)” สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

วันที่ 1 เมษายน 2508 โรงเรียนโอนจากกระทรวงศึกษาธิการ มาสังกัดเทศบาลกรุงเทพมหานคร ตามมติคณะรัฐมนตรี

วันที่ 13 ธันวาคม 2515 โอนมาสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามคำสั่งคณะคณะปฏิวัติ และได้ขอขยายที่ดินเพื่อสร้างอาคารเพิ่มเติมอีก จำนวน 3 ไร่ 42 ตารางวา และได้สร้างอาคารเรียนเพิ่มอีก 6 หลัง เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี

วันที่ 14 มกราคม 2537 เขตดินแดงได้รับสถาปนาเป็นเขตแยกออกมาจากเขตห้วยขวาง โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อนุกุล) จึงย้ายมาสังกัดเขตดินแดง จนถึงปัจจุบัน เปิดสอน ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึง ขยายโอกาส ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.2 สภาพเศรษฐกิจของชุมชน

เป็นชุมชนที่มีประชากรอยู่หนาแน่น ที่อยู่อาศัยเป็นแฟลตการเคหะแห่งชาตินักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนการเคหะห้วยขวางและชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ ชุมชนชานเมือง ชุมชนอินทามระ ชุมชนสุพรรณิการ์ ชุมชนซอยแม่เนี่ยว ชุมชนศูนย์กลางเทวา ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยถึงปานกลาง และประกอบอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ อาชีพรองลงมา คือ ค้าขาย

ประชาชนในพื้นที่ของโรงเรียน มีสภาพทางสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ส่วนด้านการนับถือศาสนา มีศาสนาที่ประชาชนนับถือเรียงตามลำดับจำนวนตามนี้ คือ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และ ศาสนาคริสต์

1.3 ข้อมูลทรัพยากรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

ทรัพยากรที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนได้แก่

1.3.1 ห้องสมุดมีขนาด 3 ห้องเรียน มีหนังสือ 27,900 เล่ม

1.3.2 ห้องสมุดเคลื่อนที่ เป็นบริการของห้องสมุดที่จัดหนังสือตะกร้าและกระเป๋าน้ำร้อนให้ห้องเรียนอ่านในช่วงพักกลางวัน

1.3.3 ห้องวิทยาศาสตร์ มี 2 ห้องดังนี้

ห้องวิทยาศาสตร์มัธยมศึกษา มีขนาด 2 ห้อง

ห้องวิทยาศาสตร์ประถมศึกษา มีขนาด 1 ห้อง

1.3.4 ห้องปฏิบัติการทางภาษา มี 4 ห้องดังนี้

สำหรับชั้นประถมศึกษา มี 3 ห้อง

สำหรับชั้นมัธยมศึกษา มี 1 ห้อง

1.3.5 ห้องศูนย์วิทยากร มี 6 ห้อง

1.3.6 ห้องนาฏศิลป์ มี 1 ห้อง

1.3.7 ห้องดนตรีไทย มี 1 ห้อง

1.3.8 ห้องดนตรีสากล มี 1 ห้อง

1.3.9 ห้องโสตทัศนศึกษา มี 1 ห้อง

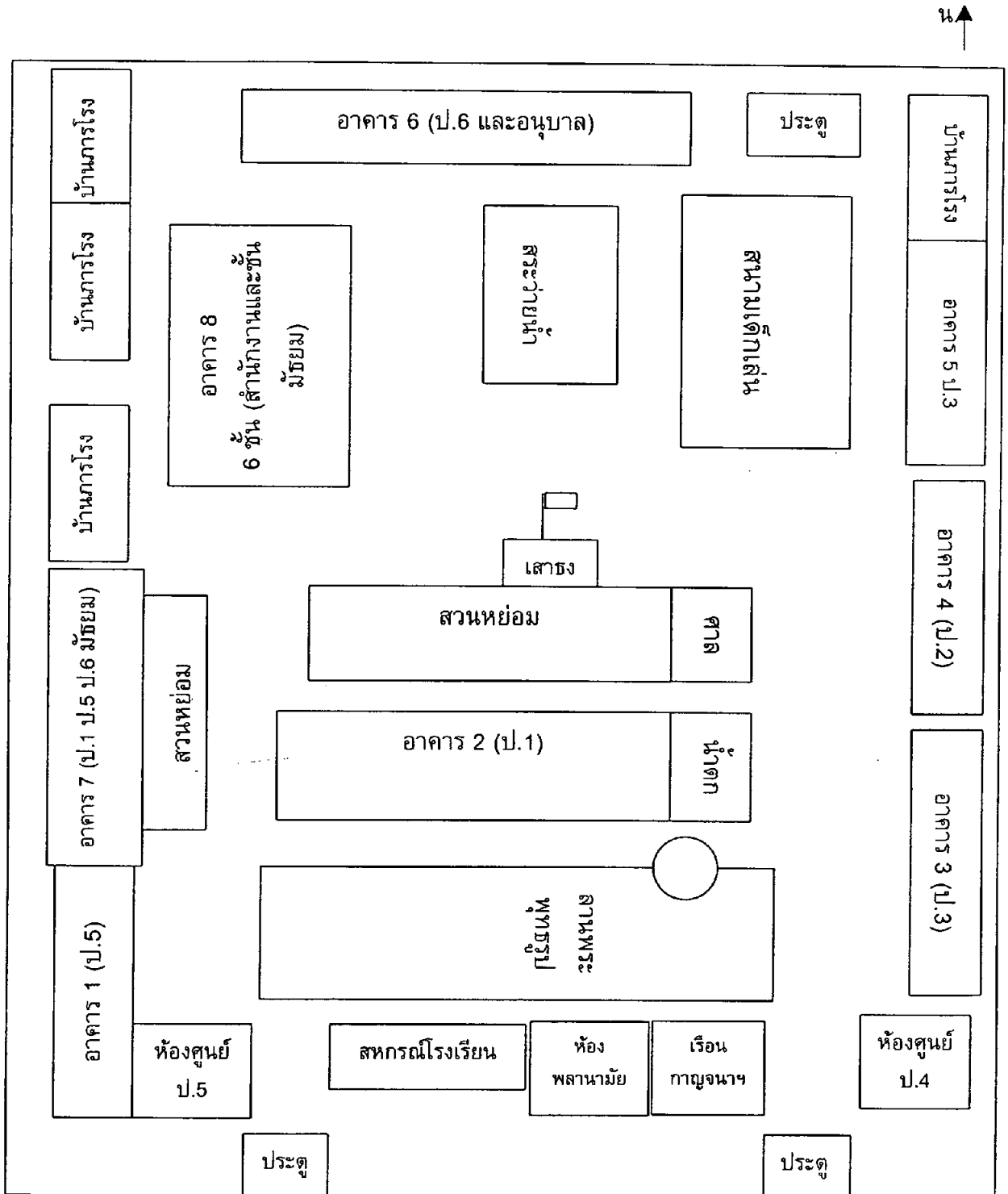
1.3.10 ห้องคอมพิวเตอร์ มี 2 ห้อง

1.3.11 ห้องพิมพ์ดีด มี 1 ห้อง

1.3.12 ห้องสมรรถภาพทางกาย มี 1 ห้อง

1.3.13 สนามฝึกกีฬา

แผนผังโรงเรียนสามเสนนอก (ประชากรราษฎร์อนุกุล) สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

เนื่องจากปัจจุบันพบว่านักเรียนไม่ให้ความสนใจในการอ่าน ทำให้การดำรงชีวิตในแต่ละวันไม่มีคุณค่า ไม่มีความรู้ทางด้านวิชาการและด้านความรู้รอบตัวต่างๆ ทางโรงเรียนสามเสนนอก จึงได้จัดทำโครงการที่เกี่ยวกับศึกษาหาความรู้ได้จากการอ่านขึ้นมาหลายโครงการ เช่น โครงการรักการอ่าน โครงการตอบปัญหาลำรางวัล โครงการพุทธเสริมปัญญา เป็นต้น ซึ่งจากการมีกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอ่านนี้เองจึงทำให้โรงเรียนสามเสนนอกได้รับรางวัลโรงเรียนรักการอ่านในปีการศึกษา 2545 แต่ทางโรงเรียนก็ยังคงดำเนินโครงการเรื่อยมาจนถึงปีการศึกษา 2546 โดยเฉพาะโครงการพุทธเสริมปัญญา เป็นโครงการที่ให้นักเรียนปฏิบัติพร้อมกันทั้งโรงเรียน และยังไม่มีการประเมินโครงการอย่างเป็นทางการ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำโครงการพุทธเสริมปัญญามาทำการประเมินโครงการเพื่อทำการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการพุทธเสริมปัญญาต่อไป

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

โครงการพุทธเสริมปัญญาเป็นโครงการที่โรงเรียนสามเสนนอก สังกัดกรุงเทพมหานครได้จัดดำเนินขึ้นในเดือนสิงหาคม 2545 และได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2546 โดยมีรายละเอียดของโครงการดังนี้

2.1 โครงการพุทธเสริมปัญญา โรงเรียนสามเสนนอก (ประชากรฆราวาส)

โครงการนี้เป็นโครงการเกี่ยวกับการอ่านของโรงเรียนสามเสนนอก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผล

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดนั้น แนวการจัดกิจกรรมต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้กว้างไกลทำได้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่าน เพราะในปัจจุบันการอ่านเป็นทักษะที่ยอมรับกันอย่างกว้างไกล และทำได้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน เพราะในปัจจุบันการอ่านเป็นทักษะที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต ที่เราจะต้องสัมผัสอยู่ตลอดเวลา การอ่านเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โรงเรียนสามเสนนอกเห็นความสำคัญของการอ่าน จึงได้จัด โครงการพุทธเสริมปัญญาขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้นักเรียนได้มีเวลาอ่านหนังสือมากขึ้น

2.2 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน ขยายประสบการณ์มีความรอบรู้มากขึ้น

2.3 กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3. เป้าหมาย

3.1 ด้านปริมาณ

นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ของโรงเรียนสามเสนนอก เข้าร่วมโครงการ 3,165 คน

3.2 ด้านคุณภาพ

นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทุกคนเกิดนิสัยรักการอ่าน และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการเลือกหนังสืออ่านได้ตามความสนใจ

4. ลักษณะของโครงการ

เป็นโครงการต่อเนื่อง และสอดคล้องกับนโยบายของกรุงเทพมหานคร

5. แนวทางการดำเนินงาน

5.1 ประชุมคณะกรรมการและเสนอโครงการขออนุมัติ

5.2 ประชุมครูแกนนำภาษาไทย บรรณารักษ์ห้องสมุด และนักเรียนผู้นำเยาวชนรักการอ่านเพื่อปรึกษา วางแผนการดำเนินงาน

5.3 ระยะเวลาดำเนินการ พฤษภาคม 2546 – กุมภาพันธ์ 2547

5.4 สถานที่ หน้าห้องเรียนตามสายชั้น ห้องสมุด และบริเวณสนาม

5.5 การดำเนินงาน

- ประชุมชี้แจงให้ประธานสายชั้นแต่ละสายทราบ
- ประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้นักเรียนทราบ
- กำหนดกิจกรรม โดยทุกวันพุธ จะงดการเล่นและมาอ่านหนังสือร่วมกัน
- บันทึกการอ่านลงสมุด
- ประกวดสมุดบันทึกการอ่าน
- หนังสืออ่านเสริมจากห้องสมุด

5.6 สรุปโครงการ จัดทำรายงาน

6. ปัญหาและอุปสรรค

ความสนใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

7. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 นักเรียนมีเจตคติที่ดี ต่อการอ่าน และรักการอ่านมากขึ้น

7.2 นักเรียนบันทึกการอ่านได้ และได้รับความรู้มากขึ้น

7.3 นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน รู้จักรับผิดชอบและรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

8. การประเมินผลโครงการ

8.1 สังเกตพฤติกรรมกรรมการร่วมกิจกรรม

8.2 จากผลการปฏิบัติการนำเสนอผลงาน

2.2 รายละเอียดโครงการ

โครงการพุทธเสริมปัญญาเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของ กรุงเทพมหานครในปีการศึกษา 2545 เน้นเกี่ยวกับการอ่าน สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักอ่าน หนังสือ เลือกหนังสืออ่านแล้วคิดวิเคราะห์ โดยมีการประชุมครูระดับประถมให้ดำเนินการทำ กิจกรรมทุกวันพุธในช่วงเวลาตอนเช้าก่อนเข้าแถว (07.00 น - 08.00 น) และเวลาพักกลางวัน (11.30 น - 12.30 น) ซึ่งจะมีครูประจำชั้นแต่ละชั้น ครูประจำฐานซึ่งอาจได้แก่ ครูเวร ครู ประจำห้องพิเศษ เช่นห้องศูนย์วิทยากร ห้องดนตรี คอยให้คำชี้แนะในการอ่านหนังสือในทุกวัน พุธ ซึ่งหนังสือที่นักเรียนอ่านอาจจะเป็นหนังสือที่ทางโรงเรียนจัดให้ หรือนักเรียนสามารถนำ หนังสืออ่านมาจากบ้านเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกันอ่าน โรงเรียนได้จัดหนังสือบริเวณโรงเรียนไว้ สำหรับนักเรียน เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดแต่ละสายชั้น ห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องศูนย์ วิทยากรแต่ละสายชั้น และมุมหนังสือของห้องเรียนของนักเรียนเอง นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถทำกิจกรรมอื่นที่ครูจัดให้นอกเหนือจากการอ่านเพียงอย่างเดียวได้ เช่น การเล่านิทาน ประกอบท่าทาง การดูสารคดี การแข่งขันกันเล่านิทาน หรือ การตอบปัญหาโดยในวันจัด กิจกรรมนี้จะงดการเล่นทุกอย่างในโรงเรียนหมายความว่าในวันพุธนี้จะไม่มีการเล่นเกิดขึ้นใน โรงเรียนเลยซึ่งเป็นการช่วยลดอุบัติเหตุในโรงเรียนด้วย โครงการพุทธเสริมปัญญานอกจากจะ เน้นการอ่านแล้วยังให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน จับประเด็นเรื่องที่อ่าน ดังนั้นเมื่อ นักเรียนอ่านหนังสือ หรือทำกิจกรรมใดแล้วครูจะให้บันทึกย่อเรื่องสั้นๆ ตามความ เข้าใจ พร้อม เขียนข้อคิดของเรื่องที่อ่านหรือกิจกรรมทำ ที่มาของเรื่องที่อ่านไว้ทุกครั้ง ซึ่งจะมี รูปแบบการ บันทึกดังนี้

ครั้งที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง.....

(เรื่องย่อ).....

ข้อคิดที่ได้(ถ้ามี).....

จากหนังสือ.....

เมื่อนักเรียนทำการบันทึกเสร็จในแต่ละครั้ง ครูจะทำการตรวจแก้ไข และแนะนำในทุกครั้งที่ได้ทำกิจกรรม ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ขึ้นเรื่อยๆ

3. การประเมินโครงการ

3.1 องค์ประกอบของการประเมินโครงการ

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2533:32-37) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบใหญ่ๆ ของโครงการที่จำต้องได้รับการประเมินสามารถจำแนกออกได้ 4 ตอน ดังต่อไปนี้

1. ตัวโครงการ เป็นการประเมินความเหมาะสม ความสมเหตุสมผลของโครงการ เพื่อตรวจสอบดูว่าโครงการนี้มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด การประเมินจึงมุ่งตรวจสอบความสอดคล้องกันขององค์ประกอบส่วนต่างๆ ขอบเขตของการประเมินครอบคลุมดังต่อไปนี้

- 1.1 มีการศึกษา ประเมินถึงความจำเป็นหรือปัญหาหรือไม่
- 1.2 ปัญหาที่นำมาสร้างโครงการเป็นปัญหาที่แท้จริงและมีความสำคัญในระดับสูงจริงหรือไม่
- 1.3 ทรัพยากรที่ระบุเป็นความต้องการของโครงการ สามารถจัดหาได้ง่ายหรือไม่
- 1.4 ทรัพยากรที่ระบุสอดคล้องเหมาะสมกับวิธีดำเนินการหรือไม่
- 1.5 วิธีการดำเนินการได้มาจากการประเมินทางเลือกหลายๆ ทางและคัดเลือกมาจากวิธีที่เหมาะสมที่สุดหรือไม่
- 1.6 วิธีดำเนินการนำมาซึ่งการบรรลุจุดมุ่งหมาย หรือผลผลิตที่ต้องการจริงหรือไม่
- 1.7 เมื่อบรรลุจุดมุ่งหมายแล้วจะทำให้โครงการสนองต่อเป้าหมายใหญ่หรือไม่
- 1.8 ครรชนนี้ซึ่งความก้าวหน้าของโครงการมีความเที่ยงตรงเพียงใด
- 1.9 เทคนิควิธีการต่างๆ มีจุดอ่อนอย่างไรบ้าง
- 1.10 เป้าหมาย จุดประสงค์ของโครงการชัดเจนหรือไม่
- 1.11 ผลกระทบอันเกิดจากความสำเร็จของโครงการ ที่จะมีต่อสังคม เศรษฐกิจของประเทศมีอะไรบ้าง

นอกจากจะจัดทำตามรายการดังกล่าวแล้วยังนิยมใช้วิธีการวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของโครงการ จัดทำเป็นตาราง การวิเคราะห์โครงการที่เรียกว่าตารางวิเคราะห์โครงการ (Logical Framework)

2. สภาพเมื่อเริ่มต้นโครงการมุ่งที่จะตรวจสอบความพร้อมสำหรับการเริ่มโครงการ ประเมินดูว่าทรัพยากรมีพร้อมหรือไม่ ดังรายละเอียดหัวข้อในการประเมินตัวอย่างต่อไปนี้

- 2.1 ทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ในระยะเริ่มต้นได้มากน้อยเพียงใด
- 2.2 วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องได้เพิ่มเติมในระยะเวลาต่างๆ มีทางเป็นไปได้เพียงใด
- 2.3 บุคลากรมีความต้องการหรือไม่ มีความสามารถพื้นฐานตามที่ระบุไว้หรือไม่
- 2.4 ต้องมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมแก่บุคลากรด้านใดบ้าง เป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด
- 2.5 ทศนคติของบุคลากรต่อโครงการเป็นอย่างไร
- 2.6 การสนับสนุนของบุคลากรในระดับสูงขึ้นไปมีมากเพียงใด
- 2.7 ชุมชนมีความรู้สึกต่อโครงการเป็นอย่างไร
- 2.8 สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนเป็นอย่างไร มีสิ่งก่อสร้างใดบ้าง กิจกรรมใดบ้าง
- 2.9 การประกอบอาชีพของชุมชน รวมทั้งรายได้เฉลี่ย ค่าครองชีพและค่าใช้จ่ายต่างๆ ของชุมชน
- 2.10 บรรยากาศทางการปกครองของชุมชน ทศนคติและปรัชญาของบุคคลระดับผู้บริหารต่าง ๆ
3. การดำเนินโครงการเป็นการตรวจสอบวิธีปฏิบัติงานของบุคคลและองค์การที่มีส่วนในการลงมือปฏิบัติงาน เริ่มตั้งแต่ความเข้าใจ ทศนคติของผู้บริหารและผู้ร่วมโครงการที่มีต่อโครงการนั้น ไปจนกระทั่งผลอันเกิดจากการปฏิบัติงานเทคนิค วิธีการตรวจสอบหลักฐานเอกสารต่างๆ การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการสังเกตในการปฏิบัติงานจริง ข้อคำถามที่เป็นตัวอย่างและแนวทางของการประเมินมีดังนี้
- 3.1 ผู้บริหารและผู้ร่วมงานมีจุดมุ่งหมายและปรัชญา ในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและแนวดำเนินการของโครงการหรือไม่
- 3.2 ผู้มีส่วนสนับสนุนโครงการ เช่น กลุ่มงานธุรการต่างๆ มีทศนคติและความรู้สึกต่อโครงการในลักษณะใด
- 3.3 การลงมือปฏิบัติงานตรงตามที่ได้วางไว้ในโครงการหรือไม่ ถ้าไม่เพราะความจำเป็นอันใด
- 3.4 บุคลากรปฏิบัติงานโดยยึดวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด มีอิสระในการเลือกวิธีปฏิบัติเพียงใด
- 3.5 การสื่อความของบุคคลผู้ร่วมงานมีมากน้อยเพียงใด และความเข้าใจมีตรงกันเพียงใด
- 3.6 ขั้นตอนของการปฏิบัติงานเมื่อลงมือปฏิบัติแล้วมีข้อขัดข้องมากเพียงใด จำเป็นต้องปรับขยายอย่างไรบ้าง

3.7 งานใดที่บรรลุเสร็จสิ้นก่อนกำหนดเวลา งานใดที่เสร็จสิ้นหลังกำหนดเวลาเนื่องจากเพราะสาเหตุใด

3.8 การใช้ทรัพยากร เงิน เวลา กำลังงานคุ้มค่าเพียงใด

3.9 ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ได้รับการปฏิบัติมาน้อยเพียงใด ระเบียบล้าสมัยขัดต่อการปฏิบัติได้รับการปรับปรุงวางแผนปฏิบัติที่เหมาะสมเพียงใด

3.10 ขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานมีมาน้อยเพียงใด มีสาเหตุใดที่ทำให้ขวัญและกำลังใจต่ำ

3.11 มีการจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน ทักษะที่จำเป็นต่องานมีมาน้อยเพียงใด

3.12 มีการประเมินผลงานเป็นระยะๆ โดยผู้ปฏิบัติงาน เป็นการประเมินตัวเองมีมาน้อยเพียงใด

4. สภาพเมื่อสิ้นสุดโครงการการประเมินนี้จัดทำเมื่อโครงการสิ้นสุดลงแล้วเป็นการประเมินโครงการในลักษณะรวบยอด โดยส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการประเมินสภาพเมื่อเริ่มต้นโครงการ เพียงแต่ในส่วนความพร้อมก็เปลี่ยนเป็นผลผลิตของโครงการ ซึ่งได้แก่ผลผลิตที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ของโครงการและผลผลิตอันเป็นผลพลอยได้จากโครงการ สิ่งที่จะประเมิน ได้แก่

4.1 ทรัพยากร เงิน เวลา บุคลากรที่ใช้ไปทั้งหมดในโครงการเป็นจำนวนเท่าใด

4.2 ผลผลิตของโครงการตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์ของโครงการมีอะไรบ้างเป็นจำนวนเท่าใด

4.3 ผลผลิตอันเป็นผลพลอยได้เพิ่มเติมจากระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย มีอะไรบ้างเป็นจำนวนเท่าใด

4.4 ข้อบกพร่องที่จำต้องระวัง แกไขในการปฏิบัติงานตามโครงการ

4.5 ผลงานดีเด่นของโครงการและปัจจัยที่ทำให้เกิดผลดีเช่นนั้น

4.6 บุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถเพิ่มขึ้นในด้านใดบ้างมีมาน้อยเพียงใด มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานในโครงการใหม่ๆ อีกเพียงใด

จากองค์ประกอบที่ประเมินดังกล่าวสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่จะทำการประเมินนั้นมีรายละเอียดและขั้นตอนแตกต่างกันไปตามแนวคิดหรือรูปแบบของการประเมิน แล้วแต่ผู้ประเมิน

3.2 รูปแบบของการประเมินโครงการ

รูปแบบในการประเมินโครงการนั้นมีอยู่หลายรูปแบบ บางรูปอาจมีความคล้ายคลึงกันมาก กล่าวคือ ต่างก็มุ่งเน้นให้ความสำคัญของโครงการแตกต่างกัน เช่น ให้ความสำคัญที่ผลิตผลของโครงการ ในขณะที่อีกหลายรูปแบบให้ความสำคัญในทุกส่วนของโครงการอย่างเท่าเทียมกัน

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2523:7) ได้เสนอขั้นตอนที่ใช้ในการประเมินที่เรียกว่า Project cycle ประกอบด้วย 3 ชั้น คือ

1. การประเมินก่อนที่เริ่มโครงการ เป็นการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของโครงการมุ่งประเมินความเหมาะสม ความสมเหตุสมผลของโครงการเพื่อตรวจสอบดูว่าโครงการมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

2. การประเมินในระหว่างโครงการ เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้ารวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการ

3. การประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อที่จะนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางโครงการในระยะยาวต่อไป

นิตา ชูโต (2531:36-37) ได้กล่าวถึงลักษณะและช่วงเวลาของการประเมินโครงการได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ ดังนี้คือ

1. การประเมินในระหว่างวางแผนและวิเคราะห์โครงการ เป็นการศึกษในช่วงระยะเริ่มแรกของโครงการ ได้แก่ การเสนอโครงการเข้าโครงการเริ่มแรก เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการในด้านต่างๆ ตั้งแต่ด้านเทคนิค เครื่องมือเครื่องใช้ ทุนที่หาได้ ความต้องการการบริการ ความพร้อมทางสิ่งแวดล้อมและสังคม เป็นต้น

2. การประเมินในช่วงระหว่างโครงการ เป็นการประเมินในช่วงระยะเวลาระหว่างปฏิบัติโครงการนั้น เพื่อเป็นการประเมินความก้าวหน้า ติดตามงาน และควบคุมให้งานดำเนินไปตามแผน ผู้ประเมินโครงการในช่วงนี้ส่วนใหญ่ คือ ผู้ที่ร่วมในหน่วยการปฏิบัติโครงการ เพราะจะเป็นผู้คุ้นเคยกับวิธีการปฏิบัติงานและระบบงานเป็นอย่างดีหรืออาจเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญก็ได้

3. การประเมินหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ เป็นการประเมินที่เป็นเครื่องแสดงหรือวัดว่าผลของโครงการได้ถึงระดับที่วางไว้หรือไม่ หรือมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นที่ทำให้โครงการไม่ประสบผล

ส.วาสนา ประวาลพุกษ์ (2544:99-154) ได้แบ่งรูปแบบการประเมินออกเป็น 6 รูปแบบดังนี้

การประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมายของโครงการ ก็คือ จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมทางการศึกษาต้องเฉพาะเจาะจง และจุดรวมของการประเมินควรมีขอบเขตเพื่อให้จุดมุ่งหมายนั้นประสบความสำเร็จ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมาย สามารถใช้เพื่อสร้างเกณฑ์และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมได้ กิจกรรมหรือกระบวนการประเมินเป็นกลไกที่ใช้เพื่อกำหนดความสำเร็จของจุดมุ่งหมาย การประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมายของโครงการประกอบด้วยรูปแบบการประเมินดังต่อไปนี้

- 1.1 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์
- 1.2 รูปแบบการประเมินของเมทเฟลเชลและไมเคิล
- 1.3 รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์
- 1.4 รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องกันของโพรวิส
- 1.5 รูปแบบการประเมินของครอนบาค

2. การประเมินที่เน้นการจัดการ เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นจะให้ข้อมูลและสารสนเทศกับผู้บริหาร ผู้กำหนดนโยบาย กรรมการโรงเรียน ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้ประกอบการตัดสินใจ โดยจะต้องมีการรวบรวมข้อมูลอย่างเพียงพอและครอบคลุมทั้งข้อดีและข้อเสียในแต่ละทางเลือก เพื่อให้ผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องใช้ประกอบการตัดสินใจ ทั้งนี้ผลสำเร็จของการประเมินขึ้นอยู่กับคุณภาพของทีมงานระหว่างผู้ประเมินและผู้ตัดสินใจ รูปแบบการประเมินที่เน้นการจัดการประกอบด้วย

- 2.1 รูปแบบการประเมินซิป
- 2.2 รูปแบบการประเมินของอัลคิน

3. การประเมินที่เน้นผู้รับบริการ คือการประเมินที่การตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นใหญ่ เป็นการประเมินที่ต้องการให้ผู้บริโภคได้เลือก หรือใช้บริการที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าในลักษณะของโครงการทางสังคมศาสตร์ทำให้ผู้บริโภคเลือกใช้และจัดโครงการที่ตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างฉลาด รูปแบบการประเมินที่เน้นผู้รับบริการได้แก่ รูปแบบการประเมินของไมเคิล สคริฟเวน

4. การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นวิธีการประเมินที่เก่าแก่ที่สุดวิธีหนึ่ง มีการใช้แพร่หลายในการศึกษาที่ใช้ในการพิจารณาดัดสินคุณภาพของการศึกษาโดยรวม เช่น คุณภาพสถานศึกษา คุณภาพของหลักสูตร หรือคุณภาพของการศึกษาเฉพาะด้าน เฉพาะเรื่อง เช่น การตัดสินคุณภาพของโครงการ ผลผลิตหรือกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งการประเมินประเภทนี้จะใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รูปแบบการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญแบ่งได้ 5 รูปแบบดังนี้

- 4.1 การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นทางการ
- 4.2 การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญอย่างไม่เป็นทางการ
- 4.3 การประเมินโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจ
- 4.4 การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจรายบุคคล
- 4.5 การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญอย่างอิสระ (การวิพากษ์)

5. การประเมินโดยมีฝ่ายตรงข้าม แนวคิดนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ผู้ประเมินควรจะไม่ลำเอียงต่อสิ่งที่เขาประเมิน ผู้ประเมินที่มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งต่อการประเมินย่อมตระหนักดีว่า ศักยภาพในการประเมินของแต่ละบุคคลไม่สามารถกำจัดความลำเอียงได้หมด การเก็บข้อมูลบางส่วนจะมีความรู้สึกส่วนตัวซึ่งจะส่งผลให้ผลของการประเมินเปลี่ยนแปลงไป วิธีการที่จะช่วยลดความลำเอียงได้คือ การประเมินที่ใช้ฝ่ายตรงข้าม

(Adversary Oriented Approach) โดยใช้มุมมองที่ตรงข้ามกันเพื่อให้เกิดความสมดุลและความยุติธรรมในการประเมิน รูปแบบการประเมินโดยมีฝ่ายตรงข้ามแบ่งได้ 3 รูปแบบดังนี้

5.1 การประเมินตามรูปแบบของศาลที่มีสองฝ่าย

5.2 การประเมินที่มีฝ่ายตรงข้ามมากกว่าสองฝ่าย

5.3 การประเมินโดยพิจารณาข้อโต้แย้ง

6. การประเมินตามธรรมชาติและการประเมินแบบมีส่วนร่วม เป้าการประเมินในยุคที่มีการประเมินอย่างต่อเนื่องและใช้ข้อมูลแต่ละช่วงมาสร้างเสริมผลการประเมินในช่วงต่อมาของโครงการเน้นความประสงค์ของผู้เกี่ยวข้องเป็นจุดศูนย์กลางในการประเมิน และใช้แนวทางการเสริมสร้างความรู้จากข้อสนเทศใหม่ๆ ที่ได้รับเพื่อให้สรุปผล ต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน การประเมินตามธรรมชาติประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

6.1 การค้นหาเหตุผลมาสรุป ต้องทำความเข้าใจทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบโดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็น เหตุการณ์และกระบวนการ ซึ่งได้มาจากการสังเกตผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการและข้อค้นพบที่เกิดขึ้น

6.2 การใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง นำข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพที่พบมาใช้ในการประเมิน

6.3 การไม่ยึดติดกับมาตรฐานหรือแผนที่กำหนดล่วงหน้า กระบวนการประเมินเริ่มจากผู้เข้าร่วมโครงการเริ่มมีกิจกรรมตามโครงการไปตลอดระยะเวลาของโครงการ สิ่งสำคัญในการประเมินก็คือ เกิดอะไรขึ้นบ้างในโครงการนั้น

6.4 ข้อสนเทศจากการประเมินส่วนใหญ่เป็นการสังเกตและการบันทึกจากการสังเกตของทุกฝ่ายที่ร่วมโครงการ ทั้งนี้แต่ละคนจะมองสิ่งต่างๆ และแปลความหมายของสิ่งเหล่านั้นแตกต่างกันออกไปไม่มีใครคนใดคนหนึ่งจะรู้ทุกๆ อย่างที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและไม่มีใครเพียงคนเดียวที่จะบรรยายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมือนจริง

การที่จะเลือกรูปแบบการประเมินรูปแบบใดนั้นต้องขึ้นอยู่กับโครงการแต่ละโครงการว่ามีความเหมาะสมเพียงใด และผู้ตัดสินใจคือใคร

3.3 ความหมายของโครงการ

คำว่าโครงการได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายอย่างดังนี้

เทียนฉาย กิระนันท์ (2524 :1) ให้ความหมายของโครงการว่า เป็นการวางแผนหรือเตรียมการเพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออาจจะหมายถึงแนวความคิดในเรื่องหนึ่งๆ เพื่อหาทางปฏิบัติ หรือดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของเรื่องนั้นๆ ที่แน่ชัดและมีระบบ

วีระพล สุวรรณนันต์ (2525:9-10) มองคำว่าโครงการ มีหลายความหมายนอกเหนือจากชุดของกิจกรรม ตามที่กล่าวมาข้างต้น โครงการอาจจะหมายถึง

1. การรวมกันระหว่างปัจจัยนำเข้า(Input) และกระบวนการ(ProCess)
2. สาเหตุ (Cause) ถ้าในการประเมินผล หมายถึงการทำการวิเคราะห์สาเหตุและผล(Cause-Effect Analysis) ซึ่งสาเหตุในที่นี้ก็คือโครงการ
3. วิธีการ (Means) ถ้าในการประเมินผล หมายถึง การหาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการและผล (Ends) ซึ่งวิธีการในที่นี้ก็คือโครงการ

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (2531:124) ได้ให้ความหมายว่าโครงการหมายถึง แผน หรือเค้าโครงการที่กำหนดไว้

นิตา ชูโต (2531:6) ให้ความหมายของโครงการว่า หมายถึง ความคิดแนวทางการกิจกรรมหรือผลรวมที่เกิดจากกิจกรรมที่ได้จัดวางไว้ในโครงการนั้นๆ แนวคิดการจัดกิจกรรมหรือกลุ่มของกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ มีงบประมาณ และระยะเวลาการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2533:96) ให้ความหมายว่าโครงการ หมายถึง แผนย่อยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานหรือเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่จะดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนงานที่ได้รับไว้

ภัทรินทร์ วิเศษศักดิ์(2539:43) กล่าวว่าโครงการ หมายถึง แผนหรือเค้าโครงการที่กำหนดขึ้นอย่างมีระบบ ระเบียบ มีการจัดดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนดตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของแผนงานที่ได้รับไว้ เพื่อบรรเทาหรือขจัดปัญหาและความต้องการทั้งในสภาพปัจจุบันและอนาคต

รัตน์ บัสนันท์ (2540:4) ให้ความหมายของโครงการว่า หมายถึง ส่วนย่อยหนึ่งของแผนงานซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมทรัพยากรในการดำเนินงาน และระยะเวลาดำเนินงานเพื่อการบรรลุเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของโครงการนั้น

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า โครงการ หมายถึง แผนหรือเค้าโครงการที่แตกต่างจากงานที่ทำประจำปกติ โดยที่กำหนดขึ้นอย่างมีระบบ ระเบียบ มีการจัดดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนด และวัตถุประสงค์ เพื่อบรรเทาหรือขจัดปัญหาในสภาพปัจจุบัน

3.4 ความหมายของการประเมินโครงการ

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2523:7) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึงการนำผลการประเมินมาเพื่อใช้ในการปรับปรุงโครงการและจำเป็นต้องจัดทำเป็นระยะ เช่น 3 เดือน 6 เดือน เพื่อดูว่าได้ผลตามที่คาดหมายหรือไม่

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2529:7) ได้กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบสำหรับคำถามที่ว่า นโยบาย/แผนงาน/โครงการ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ต้นหรือไม่ ระดับใด ซึ่งเป็นการตรวจสอบหาคำตอบเกี่ยวกับโครงการโดยเฉพาะ

นิตา ชูโต (2531:9) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ความหมายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการหาแนวทางวิชาการปรับปรุงวิชาการจัดการเกี่ยวกับโครงการและหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพ และประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2533:1) ให้ความหมายว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ทราบข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อย ของโครงการและทราบว่าโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเพียงใด และที่สำคัญคือ ช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นสำหรับการนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2536:1) การประเมินโครงการ มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า Project Evaluation คำว่า Project แปลว่า โครงการ ส่วน Evaluation แปลว่า การประเมินค่าหรือการประเมินผล ส่วนโครงการนั้น หมายถึงกิจกรรมที่จัดทำขึ้นด้วยวัตถุประสงค์บางประการ เพื่อมุ่งหวังว่าเมื่อจัดทำกิจกรรมต่างๆ ตามหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้แล้ว จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2536:12) ได้กล่าวไว้ว่าการประเมินโครงการ คือ การวัดหรือในทางกลับกัน มีข้อดีในแง่ที่ทำให้การประเมินฟักตัวและพัฒนาอยู่กับหลักการทางวิทยาศาสตร์ของการวัด ซึ่งเน้นความเป็นปรนัย และความเที่ยงตรง โดยยึดหลักการใช้เครื่องมือมาตรฐานเพื่อวัดคุณลักษณะที่ แตกต่างระหว่างบุคคล แต่มีผลเสียที่ติดตามมา คือ ทำให้นักประเมินมีบทบาทเป็นนักเทคนิคการวัดมุ่งสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะของบุคคล การประเมินจึงผูกติดอยู่กับการตีความหมายของคะแนนที่ได้จากเครื่องมือมาตรฐานของการวัดมากเกินไป ทำให้มองข้ามตัวแปรเชิงประเมินที่สำคัญบางตัว ซึ่งไม่สามารถวัดได้ในเชิงปริมาณ เช่น การจัดองค์การ การประสานงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบต่างๆ ภายในและภายนอกองค์กร เป็นต้น รวมทั้งขาดพัฒนาการของการกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินใจและการวินิจฉัยคุณค่าของสิ่งที่ทำการศึกษา

เยาวดี ราชชัยกุล (2542:8) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมิน เป็นกระบวนการในการรวบรวม ข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ

ส.วาสนา ประवालพฤษ์ (2544:16) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการตรวจสอบ หรือพิจารณาตัดสินคุณลักษณะของกิจกรรมหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อกำหนดคุณค่า คุณภาพความถูกต้อง ความเหมาะสม โดยใช้เกณฑ์ (Criteria) เป็นหลัก ซึ่งกล่าวโดยสรุปว่า การประเมินคือการพิจารณาหรือกำหนดคุณค่าสิ่งต่างๆ ตามเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง

ไทเลอร์ (Tyler:1950) กล่าวว่าการประเมินโครงการ หมายถึง การเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างจริง (what is) กับ สิ่งที่ดีควรเป็น (what should be) และการใช้ข้อมูลความไม่สอดคล้องเป็นหลักในการตัดสินใจสรุปผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร

โพรวัส (Provus:1971) กล่าวว่าการประเมินโครงการ หมายถึง การเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติตามที่เป็นอย่างจริง และผลลัพธ์ที่คาดหวังตามแผนกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง ความสอดคล้อง/ไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นแสดงถึงข้อดี/ข้อเสียของโครงการ

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam:1975) กล่าวว่าการประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่ง ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจต่อทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ (Evaluation is the process of delineating, obtaining and using information for judging alternative decision)

ครอนบาค (Cronbach L.:1984) กล่าวว่าการประเมินผล หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา

เวล (Welch . 1974:175) การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดซึ่งสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจ สารสนเทศที่ได้มาจะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหาร หรือเจ้าของโครงการใช้ในการตัดสินใจ พิจารณาหาทางเลือกของการดำเนินงานครั้งต่อไป

สเติก (Stake.1967:523) การประเมินโครงการ หมายถึง การบรรยายหรือตัดสินคุณค่าโปรแกรมการศึกษาซึ่งเป็นการบรรยายสิ่งที่ถูกประเมิน โดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่า

อัลคิน (Alkin อ้างอิงจาก สมหวัง พิธิยานุวัฒน์.2544:172) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า คือ กระบวนการที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกเฟ้นข่าวสารที่เหมาะสม การรวบรวมและวิเคราะห์ข่าวสาร เพื่อรายงานข้อมูลสรุปประโยชน์ต่อผู้ทำการตัดสินใจในการเลือกหนทางต่างๆ ที่เป็นไปได้

จากความหมายต่างๆ ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูล ซึ่งสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ทราบข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อยของโครงการและทราบว่าโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเพียงใด และที่สำคัญช่วยให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

แนวคิดทางการประเมินของ ไทเลอร์

ไทเลอร์ (Tyler อ้างอิงจาก สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2533:155-157) เป็นผู้เริ่มต้นบุกเบิกแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการ แนวความคิดของไทเลอร์นี้เรียกว่าแบบจำลองที่ยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model or Objective) ไทเลอร์มีความเห็นว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินนั้นคือ

เพื่อตัดสินว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดที่ประสบผลสำเร็จก็อาจเก็บไว้ใช้ได้ต่อไปแต่ส่วนใดไม่ประสบผลสำเร็จก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

เพื่อประเมินค่าความก้าวหน้าทางการศึกษาของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่เพื่อให้สาธารณชนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ในอันที่จะเขาใจปัญหาและความต้องการทางการศึกษาได้ และเพื่อใช้ข้อมูลนั้นเป็นแนวทางในการที่จะปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วยได้

จากจุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการดังกล่าวแล้วนี้ จะเห็นได้ว่าไทเลอร์เห็นว่า การประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรควรจะทำ การประเมินโครงการเป็นงานส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรหรือการประเมินค่าของหลักสูตรได้ด้วย โดยไทเลอร์ ได้จัดลำดับขั้นในการเรียนการสอนและการประเมินผลดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมด้วยข้อความที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจง โดยบ่งบอกถึงพฤติกรรมที่ต้องการวัดในภายหลังด้วย

2. กำหนดเนื้อหา หรือประสบการณ์ทางการศึกษาที่ต้องใช้ให้บรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมในการที่จะทำให้เนื้อหาที่วางไว้ประสบผลสำเร็จประเมินโดยการตัดสินด้วยการวัดผลทางการศึกษา หรือการทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ดังนั้น เราจะเห็นได้ว่าไทเลอร์คิดว่าการประเมินผลโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน การประเมินผลนั้นอาศัยแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา (Achievement Tests) การวิเคราะห์และการสังเกตเป็นพื้นฐานในการประเมินผลคุณค่าของโครงการ

ในการประเมินผลโครงการนั้น ไทเลอร์มีความเห็นว่า ควรต้องยึดความสำเร็จของคนส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ในการตัดสินความสำเร็จของกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก จะถือเป็นความสำเร็จของโครงการย่อมไม่ได้ และการตีความจากคะแนนที่ได้จากการทดสอบเพื่อการประเมินผลนั้นอาศัยคะแนนรวมเป็นหลัก และข้อทดสอบที่ใช้้นั้นควรเป็นแบบทดสอบที่มีลักษณะเป็นเอกพันธ์ (homogeneity) จึงจะสามารถตีความของคะแนนรวมได้ถูกต้อง การประเมินผลตามแนวความคิดของไทเลอร์อาศัยการวัดพฤติกรรมเฉพาะอย่างก่อน และหลังการเรียน (Pre-post Measurement of Performance) และมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ก่อนล่วงหน้าว่าความสำเร็จระดับ

โตจึงจะถือว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ประสบผลสำเร็จ จะเห็นได้ว่า การประเมินผลตามแนวความคิดของไทเลอร์นี้ เหมาะสำหรับการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินผลความก้าวหน้า

จากแนวความคิดของไทเลอร์เกี่ยวกับการประเมินผลโครงการดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า การประเมินผลดังกล่าวแล้วง่ายต่อการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการ เพราะวัดและประเมินผลเฉพาะแต่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เท่านั้น แต่ว่าการประเมินผลดังกล่าวนี้มีคุณค่าค่อนข้างจำกัด เพราะว่ามีประโยชน์มากต่อการประเมินผลสรุปมากกว่าการประเมินผลความก้าวหน้า และให้ความสำคัญของคุณค่าของจุดมุ่งหมายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และเกณฑ์ในการตัดสินการบรรลุวัตถุประสงค์ยังเป็นอัตนัยมาก

แนวความคิดและแบบจำลองของ ครอนบาค

ตามแนวความคิดเห็นของครอนบาค (Cronbach, อ้างอิงจาก สมหวัง พิธิยานิวัฒน์ 2533:158-164) นั้นการประเมินผลมีความหมายกว้างกว่า "คือการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา" คำว่าโครงการในความเห็นของครอนบาคนั้น อาจจะเป็นกิจกรรมใดก็ได้ เช่น กิจกรรมการเรียนการสอน คำแนะนำที่แจกจ่ายให้คนส่วนใหญ่ ปฏิบัติตาม หรือการทดลองทางการศึกษาก็ได้ครอนบาค เห็นว่าการประเมินผลนั้นเกี่ยวข้องกับกิจกรรมมากมายหลายอย่างและไม่มีหลักการใดจะครอบคลุมได้ว่า จะยึดถือกิจกรรมใดบ้างในทุกๆสถานการณ์ดังนั้น จึงเชื่อว่าการทดสอบสัมฤทธิ์ผลในการเรียนเพียงอย่างเดียวจะไม่เพียงพอสำหรับการประเมินผล

จุดมุ่งหมายของการประเมินผลนั้น อาจแยกได้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อปรับปรุงรายวิชา (Course Improvement) เพื่อตัดสินว่าอุปกรณ์การเรียนการสอนและวิธี การสอนใดที่น่าพอใจ และมีส่วนใดที่ดำเนินการอยู่แล้วต้องแก้ไข
2. เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับตัวบุคคล (Decision about individual) เช่น ในการตัดสินใจในการวางแผนการคัดเลือก หรือการแยกกลุ่ม หรือแจ้งให้ผู้อยู่ในโครงการทราบว่าส่วนใดที่เขาเด่น และส่วนใดที่เขาควรต้องปรับปรุงแก้ไข เป็นต้น
3. เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการบริหาร (Administrative regulation) เช่น เพื่อการตัดสินว่า ระบบการศึกษาของโรงเรียนดีหรือไม่เพียงไร และครูแต่ละคนของโรงเรียนมีประสิทธิภาพดีหรือไม่อย่างไร เป็นต้น

สำหรับการประเมินผลการเรียนการสอนนั้นครอนบาคมีความเห็นว่าควรทำการทดสอบทั้งจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และผลพลอยได้อื่น (side effects) ของโครงการนั้นด้วยไม่ควรทำการประเมินเฉพาะจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่เพียงอย่างเดียว การทดสอบนั้นควรทดสอบความรู้ความสามารถทั่วไปของผู้เรียน ซึ่งมีความสำคัญมากกว่าการทดสอบความรู้ความจำที่เฉพาะเจาะจงแต่ละรายวิชา เพราะสิ่งเหล่านี้วัดได้จากการวัดผลของแต่ละรายวิชาแล้ว

ขั้นตอนในการประเมินผลโครงการเกี่ยวกับการเรียนการสอนนั้นครอนบาคมีความเห็นดังนี้

1. บรรยายโครงการนั้นให้กว้างที่สุดเท่าที่จะทำได้ แม้ว่าเนื้อหาในการบรรยายนั้นจะเกี่ยวกับโครงการแต่เพียงผิวเผินก็ตาม
2. การประเมินผลนั้น ควรประเมินผลที่เกิดขึ้นทุก ๆ ด้าน ไม่เฉพาะแต่ผลที่เกิดตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เท่านั้น เช่น ความสนใจ การเลือกอาชีพ ความก้าวหน้าทั่ว ๆ ไป
3. การวิเคราะห์คะแนนควรวิเคราะห์คะแนนของแต่ละข้อซึ่งจะมีความสำคัญมากกว่าคะแนนรวม
4. ไม่จำเป็นต้องทดสอบกลุ่มตัวอย่างด้วยข้อสอบชุดเดียวกัน แต่ควรทำการทดสอบด้วยข้อสอบหลายๆ ชุด กับกลุ่มตัวอย่างขนาดกลางที่แตกต่างกัน ซึ่งจะได้ผลดีมากกว่าการทดสอบกลุ่มใหญ่ด้วยข้อสอบเพียงชุดเดียว
5. การสัมภาษณ์ และข้อทดสอบแบบอัตนัยอาจมีความจำเป็นในการประเมินผลโครงการ แต่ไม่ควรใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ เพราะว่าสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก
6. ในการประเมินผลไม่ควรใช้การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่เรียนเนื้อหา หรือวิธีที่แตกต่างกัน เพราะว่าเป็นการยากที่จะตีความ ผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำให้กลุ่มตัวอย่างเท่าเทียมกันนั้นทำได้ยากเพราะการเก็บข้อมูลอาจมีความลำเอียง ซึ่งยากต่อการแก้ไข จากแนวคิดดังกล่าวแล้วเกี่ยวกับขั้นตอนในการประเมินผลโครงการของครอนบาคทำให้พบว่า ครอนบาคเห็นว่าการประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และมีความเชื่อว่าหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของการประเมินผลก็คือ การค้นหาว่าส่วนใดของโครงการที่บกพร่องและต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนั้นหน้าที่ของนักประเมินผลโครงการก็คือ การรวบรวมข้อมูลของรายวิชาในโครงการเพื่อให้รู้ที่พัฒนายวิชานั้น นำมาใช้ในการปรับปรุงวิชานั้นให้ดีขึ้น และข้อเท็จจริงที่ได้นั้น ต้องได้จากการเข้าใจอย่างลึกซึ้งของขบวนการการเรียนการสอนนั้นด้วย

นอกจากนี้ แนวความคิดที่น่าสนใจมากของครอนบาคก็คือเขามีความคิดว่าการกำหนดจุดมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจงมากเกินไปนั้นให้ผลในเรื่องการเรียนการสอนน้อยกว่าการกำหนดวัตถุประสงค์กว้างๆ เพราะว่า การกำหนดลงไปเฉพาะลงไป จะทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจกับสิ่งที่กำหนดไว้เฉพาะเท่านั้น ไม่สนใจเรียนสิ่งอื่นด้วย ทำให้การเรียนการสอนได้ผลน้อยกว่าควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เห็นว่าข้อทดสอบไม่ควรให้ผู้เรียนรู้คำตอบเลย ไม่ควรแนะนำทางการสอบ และข้อสอบควรเป็นข้อสอบที่เชื่อถือได้(secure tests)ด้วยจึงจะดี และแต่ละครั้งควรต้องออกข้อสอบใหม่ การจะนำผลของการทดสอบของข้อสอบเดียวกันต่างวาระมาเปรียบเทียบกันย่อมไม่ได้ ดังนั้น เนื้อหาเดียวกันควรมีข้อสอบหลายๆ ข้อ เพื่อใช้ได้แบบทดสอบหลายๆ ชุดได้

แนวความคิดและแบบจำลองของสคริฟเวน

ตามความคิดเห็นของสคริฟเวน(Scriven. อ้างอิงจาก สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ .

2533:164-169) สคริฟเวนกล่าวว่าการประเมินผลโครงการหมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นด้วยมาตรฐานกำหนดเป็นเกณฑ์ที่เลือกจากจุดมุ่งหมายของโครงการ ดังนั้น กิจกรรมของ

การประเมินผลโครงการ จึงได้แก่ เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล การให้น้ำหนักความสำคัญ ของจุดมุ่งหมาย การเลือกจุดมุ่งหมายในการประเมินผล สคริฟเวนมีความเห็นว่า จุดมุ่งหมายที่ สำคัญของการประเมินผล ได้แก่การตัดสินใจ ไม่ใช่เพื่อการปรับปรุง ความคิดเห็นของสคริฟเวน ต่อการประเมินผลโครงการนั้นไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แต่เป็นเพียงแนวความคิดหลายๆด้านที่มี ประโยชน์ต่อการประเมินผลโครงการเท่านั้น แนวความคิดที่สำคัญได้แก่

จุดมุ่งหมายของการประเมินผล ซึ่งมีหลักสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

1. การประเมินผลความก้าวหน้า(Formative evaluation)ได้แก่ การประเมินผลใน ระหว่างที่โครงการดำเนินการอยู่ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้นโดยการให้ผล สะท้อนกลับที่มีประโยชน์ต่อผู้ประเมินผลโครงการ

2. การประเมินผลสรุป (Summative evaluation) ได้แก่การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ แล้ว เพื่อประโยชน์ในการศึกษาคุณค่าของโครงการและเพื่อพิจารณานำลักษณะที่ดีของโครงการ ไปใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันต่อไป

วิธีการประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ระดับกว้างดังต่อไปนี้

1. การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) คือการประเมินคุณค่าของ เครื่องมือในการเก็บข้อมูล เนื้อหา จุดมุ่งหมาย การให้หรือการกำหนดคะแนน และทัศนคติของ ผู้อื่นต่อเครื่องมือในการเก็บข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่เป็นการประเมินผลในระดับ ยังไม่ต้องปฏิบัติการ (Not operational)

2. การประเมินคุณค่าปฏิบัติการ(pay-off Evaluation) คือการตัดสินคุณค่าผลที่เกิด ขึ้นจากการใช้เครื่องมือ้นต่อนักเรียน(ในกรณีที่เป็นการเรียนการสอน) เช่น การตัดสินคะแนน ก่อนและหลังสอบ หรือผลผลิตจากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การประเมินผลตามจุดมุ่งหมายต้องอาศัยกิจกรรม 3 อย่างต่อไปนี้

1. ตรวจสอบและปรับปรุงจุดมุ่งหมายหรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้เสมอ ถ้าหากเกณฑ์ที่ตั้ง ขึ้นแตกต่างกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่เป็นผลที่ดีกว่า จึงต้องปรับปรุงแก้ไขเกณฑ์หรือจุดมุ่งหมายตาม ไปด้วย

2. สร้างคลังข้อทดสอบให้ครอบคลุมกิจกรรมทั้งหลายของโครงการตั้งแต่ต้นจน สำเร็จโครงการ หรือแม้แต่ข้อทดสอบเกี่ยวกับติดตามผลของโครงการในอนาคตด้วย

3. หาเกณฑ์ภายนอกมาตัดสินจุดมุ่งหมายเนื้อหาของโครงการ และเครื่องมือ ในการทดสอบ หากว่าไม่มีเกณฑ์ภายนอกมาช่วยประเมินผลด้วย เกณฑ์เหล่านี้อาจไม่มี ความเที่ยงตรง แต่อย่างไรก็ตามในระยะนี้ไม่ควรให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินผลโครงการเข้าร่วมด้วย

การประเมินผลเปรียบเทียบและการประเมินผลไม่เปรียบเทียบสคริฟเวนไม่เห็น ด้วยกับความคิดของครอนบาค ในเรื่องการประเมินผลเปรียบเทียบ เขามีความเห็นว่าการ ประเมินผลเปรียบเทียบให้ผลดีกว่า ประหยัดกว่าและเชื่อว่า ความรู้เกี่ยวกับเรื่องสถิติจะสามารถ ควบคุมตัวแปรที่ ครอนบาค คิดว่าเป็นปัญหาในการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มได้ นอกจากนี้

สคริฟเวนยังกล่าวอีกว่า การประเมินผลเปรียบเทียบทำได้ง่ายกว่าการประเมินผลไม่เปรียบเทียบ เพราะใช้วิธีการทางสถิติร่วมได้ ทั้งนี้เพราะว่าเขาเชื่อว่า สามารถกำจัดอิทธิพลแทรกแซงในการวัดได้และวิธีดังกล่าวนี้ทำได้ง่ายกว่าและบ่อยครั้งกว่าการศึกษาตามแนวความคิดของครอนบาค

คุณค่าและราคาในการลงทุนสคริฟเวน เชื่อว่าการประเมินผลจะสมบูรณ์ไม่ได้ถ้าไม่พิจารณาเรื่องคุณค่าและราคาในการลงทุน ดังนั้นเขาเชื่อว่า เรื่องที่ต้องพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวก็คือ

1. ความเป็นประโยชน์ในการใช้
2. ขวัญหรือกำลังใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากสำหรับการดำเนินงานของโครงการ
3. ทุนเป็นเรื่องที่นักประเมินผลโครงการไม่ค่อยกล่าวถึงกันนักแต่คิดว่า

ผู้ประเมินควรให้ความสำคัญด้วย

แนวความคิดและแบบจำลองของสเติก

รูปแบบการประเมินของสเติก(Stake.อ้างอิงจาก สมหวัง พิธิยานุวัฒน์.2533:177-180) เป็นแบบจำลองที่มุ่งเน้นการตัดสินคุณค่า(Judgment Model) ของโครงการ ซึ่งในที่นี้จะเสนอเป็นลำดับขั้น คือ แนวคิด ความหมาย รูปแบบ การประยุกต์ใช้แบบจำลองแนวความคิดของ โรเบิร์ต อี สเติก ในการประเมิน

จากแนวความคิดของครอนบาค และ สคริฟเวนเกี่ยวกับการประเมินโครงการสเติกได้นำแนวความคิดของทั้ง 2 นี้มาสร้างเป็นรูปแบบการประเมินที่มีระบบ (Systematic) ขึ้นโดยพยายามดึงเอาสิ่งที่เป็นนามธรรมตามแนวความคิดของครอนบาค และสคริฟเวนออกมาให้อยู่ในลักษณะของรูปธรรมที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตามแนวความคิดของสเติกนั้น คำนี้ถึงความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกันของบุคคลหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการในการประเมินโครงการ ผู้เกี่ยวข้องคนหนึ่งอาจต้องการทราบเกี่ยวกับความแน่นอนและสอดคล้องในการวัด เพื่อการประเมินนั้นๆในขณะที่ผู้เกี่ยวข้องคนอื่นอาจต้องการทราบทิศทางการดำเนินงานของ โครงการหรือผู้ใช้ผลผลิตของโครงการอาจต้องการอีกรูปแบบหนึ่ง สำหรับนักวิจัยอาจต้องการ สารสนเทศที่แตกต่างไปจากผู้เกี่ยวข้องอื่นๆเพราะการประเมินนั้นเพื่อที่จะรู้เรื่องราวต่างๆของโครงการอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ดังนั้นการประเมินโครงการจึงต้องมีการบรรยายเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียดเพื่อให้ครอบคลุมถึงสารสนเทศที่จะตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องเพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้นสเติกจึงเสนอ รูปแบบของการประเมินโครงการอย่างมีระบบโดยการบรรยายและตัดสินคุณค่าเกี่ยวกับโครงการตามหลักการของโครงการนั้นๆ

รูปแบบการประเมินสเติกได้ตั้งชื่อแบบจำลองในการประเมินของเขาว่าแบบจำลองการสนับสนุน (Countenance Model) ซึ่งเน้นว่าการประเมินโครงการจะต้องมี 2 ส่วนคือ การบรรยาย(Descriptive)และการตัดสินคุณค่า(Judgment)

ในการบรรยายนั้นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประเมินจะต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้ได้มากที่สุดประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

เป้าหมายหรือความคาดหวัง เป้าหมายที่ครอบคลุมนโยบายทั้งหมด สำหรับการประเมินการศึกษาไม่ควรจะสนใจเป้าหมายเฉพาะในแง่พฤติกรรมของผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆด้วย ความคาดหวังนี้ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ สิ่งนำ เป็นสภาพที่มีอยู่ก่อนซึ่งอาจจะเกี่ยวพันกับผลการเรียนการสอน ปฏิบัติการ เป็นผลสำเร็จของการจัดทำงานเป็นองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอน ผลลัพธ์ เป็นผลของโปรแกรมทางการศึกษา

สิ่งที่เป็จริงหรือสังเกตได้ เป็นสิ่งซึ่งเกิดขึ้นจริงในสภาพความเป็นจริงมีส่วนประกอบ 3 ส่วนเช่นกัน คือ สิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์

ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เป็จริง มิได้เป็นตัวชี้บ่งว่าข้อมูลที่เราได้มีความเที่ยงหรือความตรง แต่เป็นเพียงสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่ตั้งใจไว้ได้เกิดขึ้นจริงเท่านั้น

ในภาคการตัดสินใจคุณค่า เป็นส่วนที่จะตัดสินว่า โครงการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด นักประเมินต้องพยายามศึกษาดูว่า มาตรฐานใดบ้างที่เหมาะสมในการที่จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจโดยทั่วไป เกณฑ์ที่ใช้มี 2 ชนิด คือ

เกณฑ์สัมบูรณ์(Absolute Criterion) เป็นเกณฑ์ที่เราตั้งไว้ อาจะเกิดขึ้นก่อนโดยมีความเป็นอิสระจากพฤติกรรมของกลุ่ม

เกณฑ์สัมพัทธ์(Relative Criterion) เป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากพฤติกรรมของกลุ่มถ้าผู้ประเมินไม่สามารถหามาตรฐานที่จะนำมาเปรียบเทียบได้ ก็ต้องพยายามหาโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจ แบบจำลองที่มุ่งเน้นความสอดคล้องและความสมเหตุสมผลของเมตริกบรรยาย และเมตริกตัดสินคุณค่าสำหรับความสอดคล้องกันมี 2 คุณลักษณะ คือ

Contingence เป็นความสอดคล้องเชิงเหตุผล(Logical) จะพิจารณาความสัมพันธ์ในแนวตั้งตามรูปแบบของสเด็ก

Congruence เป็นความสอดคล้องที่ปรากฏขึ้นจริง หรือเป็นความสอดคล้องในเชิงประจักษ์(empirical) พิจารณาความสัมพันธ์ในแนวนอนตามรูปแบบของสเด็ก

ข้อดีสำหรับรูปแบบการประเมินของสเด็ก คือ เสนอวิธีการประเมินเป็นระบบ เพื่อจัดเตรียมข้อมูลเชิงบรรยายและตัดสินคุณค่า มีมาตรฐานในการประเมินปรากฏชัดเจน แต่มีข้อจำกัด คือ เซลล์บางเซลล์ของเมตริกมีความคาบเกี่ยวกัน และความแตกต่างระหว่างเซลล์ไม่ชัดเจน ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในโครงการได้

แนวความคิดและแบบจำลองของโพรวัส

โพรวัส(Provus.อ้างอิงจาก สมหวัง พิธิยานิวัฒน์.2533:185-186) ได้เสนอแบบจำลองในการประเมินโครงการ ชื่อ แบบจำลองการประเมินความไม่สอดคล้องกัน (The Discrepancy Evaluation Model) ซึ่งเป็นผลจากความพยายามที่จะประยุกต์ทฤษฎีการประเมินและการจัดการ(Evaluation management theory) มาใช้กับการประเมินโปรแกรมในระบบโรงเรียน แบบจำลองนี้เป็นแบบที่ประเมินโปรแกรมที่โปรแกรมกำลังดำเนินการอยู่ มีจุดหมายสำคัญในการพัฒนาและประเมินโปรแกรม ไปในขณะเดียวกัน

ขั้นตอนในการประเมินตามแบบจำลองของโพรวัส

ขั้น	ส่วนประกอบ	มาตรฐาน
1	แบบแผนโปรแกรม(Program Design) มิติของสิ่งนำเข้า(input) มิติของกระบวนการ(process) มิติของผลผลิต(output)	เกณฑ์ของแบบแผน(Design Criteria)
2	การดำเนินโปรแกรม (Program operation)	แบบแผนโปรแกรม(Program Design) มิติของสิ่งนำเข้า(input) มิติของกระบวนการ(process)
3	ผลผลิตระหว่างการดำเนินโปรแกรม (Program Inter Product)	แบบแผนโปรแกรม(Program Design) มิติของสิ่งนำเข้า(input) มิติของกระบวนการ(process)
4	ผลผลิตสุดท้ายของโปรแกรม (Program Inter Product)	แบบแผนโปรแกรม(Program Design) มิติของผลผลิต(output)
5	ต้นทุนโปรแกรม(Program Cost)	ต้นทุนโปรแกรมอื่นที่มีผลผลิตเหมือนกัน

ในขั้นที่หนึ่งจะได้รับสารสนเทศของส่วนประกอบการ จากการบรรยายรายละเอียดแบบแผนของโปรแกรม ส่วนประกอบนี้ใช้สำหรับการเปรียบเทียบกับ เกณฑ์ของแบบแผน(Design Criteria) ซึ่งถือเสมือนว่าเป็นเกณฑ์มาตรฐานแล้วจะรายงานช่วงห่างหรือความไม่สอดคล้อง(Discrepancy) ระหว่างส่วนประกอบการกับมาตรฐานไปยังผู้รับผิดชอบในการจัดการ Management โปรแกรม ในขั้นที่ 2 มาตรฐานที่ใช้ในการเปรียบเทียบก็คือ แบบแผนโปรแกรมซึ่งได้มาจากขั้นที่ 1 สารสนเทศของส่วนประกอบการโปรแกรมประกอบด้วยค่าสังเกตต่างๆจากการปฏิบัติจริง

สารสนเทศของข้อความ ไม่สอดคล้องกันที่ได้มา ผู้จัดการโปรแกรมอาจใช้สำหรับนิยามโปรแกรมเสียใหม่(Redefine the program) หรือเปลี่ยนแปลงกระบวนการดำเนินโปรแกรม ในขั้นที่ 3 มาตรฐานก็คือ ส่วนของแบบแผนโปรแกรมที่บ่งถึงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการต่างๆของโปรแกรมกับผลผลิตที่ออกมาแต่ละช่วงกระบวนการ(Interim Products) สารสนเทศของข้อความ สอดคล้องกันที่ได้ออกมาสำหรับจะใช้นิยามกระบวนการเสียใหม่ นิยามความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการกับผลผลิตระหว่างดำเนินกระบวนการเสียใหม่ หรือใช้สำหรับควบคุมกระบวนการที่กำลังปฏิบัติอยู่จริงนั้นให้ดีขึ้น ในขั้นที่ 4 มาตรฐานก็คือ ส่วนหนึ่งของแบบแผนโปรแกรม ซึ่งกล่าวถึงจุดประสงค์ปลายทาง(Terminal Objectives) สารสนเทศที่เป็นส่วนประกอบของการโครงการประกอบไปด้วยค่าวัดตัวเกณฑ์ (Criterion measure) ที่ใช้กะประมาณผลปลายทาง (Terminal effects) ของโครงการ ณ จุดนี้ ถ้า ผู้วินิจฉัยสั่งการมีโครงการที่ให้ผลคล้ายๆกันนี้มากกว่าหนึ่งโครงการ เขาก็สามารถจะวิเคราะห์เปรียบเทียบโครงการเหล่านี้ได้ โดยอาจเลือกเอาวิธีวิเคราะห์ต้นทุน-กำไร (Cost benefit analysis) เพื่อตัดสินประสิทธิภาพของโปรแกรม เกณฑ์ของแบบแผน(Design Criteria) ประกอบด้วยข้อมูลสมมติฐานซึ่งเป็นรากฐานของเกณฑ์สำหรับมาตรฐานอื่นๆทั้งหมดเกณฑ์ของแบบแผนนี้นิยามจนครอบคลุมองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ประการซึ่งแต่ละองค์ประกอบอาจบรรจุไว้ด้วยตัวแปรจำนวนมาก องค์ประกอบพื้นฐานทั้งสามของโปรแกรมใด ๆ ก็คือสิ่งที่นำเข้ากระบวนการและผลผลิต(input, process, output)

รูปแบบการประเมินของกูปาและลินคอล์น (Guba and Lincoln)

กูปาและลินคอล์น (Guba and Lincoln อ้างอิงจาก เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์.2542-2543:24-36) ได้แบ่งยุคของการประเมินออกเป็น 4 ยุค (Generation) ดังนี้

ยุคที่ 1 ยุคของการวัดผล (First generation : Measurement) ในยุคแรกนี้การวัดผล และการประเมินผลใช้ในความหมายที่แทนกันได้ กล่าวคือ การประเมินจะอยู่ในลักษณะของการวัด การวัดมุ่งที่ตัวผู้เรียน ผู้ประเมินจะเป็นผู้เลือกที่จะใช้แบบวัดอะไรมาวัดคุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการ แนวคิดของยุคที่ 1 นี้ยังคงมีใช้ในปัจจุบัน ผู้ที่นับว่าเป็นผู้บุกเบิกการประเมินผล คือ ไทเลอร์ ซึ่งในระยะแรกนี้ไทเลอร์จะเน้นการวัดว่าบุคคลที่ได้รับโครงการนั้นแล้วสามารถสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายได้อย่างไร คือเน้นการวัดที่ตัวผู้เรียน

ยุคที่ 2 ยุคของการอธิบาย (Second generation : Description) ในยุคนี้ได้พยายามที่จะวัดว่านักเรียนได้เรียนรู้ที่ตั้งใจที่จะให้เขาเรียนรู้หรือไม่ เป็นการวัดผลการเรียนรู้ ซึ่งต่อมาเรียกว่าวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การประเมินผลในยุคนี้มุ่งเน้นที่วัตถุประสงค์ คือ การประเมินเป็นการประเมินโปรแกรมการเรียนรู้ เป็นยุคของการอธิบายว่าวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไรบ้างและแสดงให้เห็นว่าการวัดผลมีความแตกต่างจากการประเมินผล

ยุคที่ 3 ยุคของการตัดสิน (Third generation : Judgement) เป็นยุคของความพยายามที่จะตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน โดยสเตก(Robert Stake) มีความเห็นว่าในยุคที่ 2

เป็นยุคที่มุ่งเน้นการอธิบายแต่ได้ละเลยการประเมินในด้านอื่นๆ ที่เรียกว่า Other Countenance or face of Evaluation เช่น การปฏิบัติงานของนักเรียน มาตรฐานของการปฏิบัติงาน

ลักษณะในการประเมินในยุคที่ 3 นี้เนื่องจากมีตัวแบบ (models) หลายตัวแบบแต่ละตัวแบบก็ต้องการข้อมูลที่แตกต่างกัน เช่น CIPP ซึ่งเป็นตัวแบบที่เน้นการตัดสินใจก็ต้องการข้อมูลที่ใช้ในการประเมินจึงต้องสอดคล้องกับจุดเน้นในแต่ละตัวแบบ

การประเมินในสามยุคแรกมีปัญหาที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การประเมินมีแนวโน้มเป็นแบบบริหรณนิยม(managerialism) เนื่องจากการประเมินเกี่ยวข้องกับผู้บริหารหลายฝ่าย เช่น คณะกรรมการการศึกษา ศึกษาธิการ อาจารย์ใหญ่ เป็นต้น ผู้บริหารเหล่านี้จ้างหรือมอบหมายให้ผู้ประเมินทำการประเมิน ดังนั้นการประเมินจึงมักไม่ส่งผลกระทบต่อผู้บริหารเหล่านี้ ผู้บริหารมักจะเป็นผู้กำหนดขอบเขตของการประเมินเป็นต้นว่า จะประเมินอะไร ประเมินใคร รายงานผลประเมินกับใคร การประเมินในลักษณะนี้ทำให้ผู้ประเมินขาดเสรีภาพในการทำงาน

2. ขาดความเหมาะสมกับค่านิยมที่หลากหลาย(value-puralism) เนื่องจากมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายในแต่ละหลักสูตร และการประเมินเป็นการตัดสินคุณค่าซึ่งมีค่านิยมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยการประเมินจึงขาดการพิจารณาคุณค่าและค่านิยมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ประเมินอาจใช้ค่านิยมของตนเองในการตัดสินผลการประเมิน การประเมินจึงมักเป็นอัตวิสัยมากกว่าวัตถุวิสัย

3. เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้มากเกินไป(scientific paradigm of inquiry) เนื่องจากวิธีการทางวิทยาศาสตร์เน้นการประเมินเชิงปริมาณจึงละเลยข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นข้อมูลหายาบ(hard data) ที่สามารถวัดได้อย่างเจาะจงและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ ดังนั้นการวิเคราะห์เชิงปริมาณจึงเหมาะกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและพยากรณ์ วิธีการประเมินทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นวิธีการที่ไม่เกี่ยวข้องกับค่านิยม(value free) แต่การประเมินนั้นต้องเกี่ยวข้องกับคุณค่าและค่านิยมของผู้ประเมิน ดังนั้นการขาดการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพทำให้การประเมินผลขาดความสมบูรณ์

ยุคที่ 4 ยุคของการประเมินสร้างสรรค์นิยมแบบตอบสนอง หรือยุคของการเจรจาต่อรอง(Fourth generation:Responsive Constructivist Evaluation or Negotiation)เป็นการประเมินสร้างสรรค์นิยมแบบตอบสนอง ซึ่งเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่เป็นทางเลือกใหม่ต่างจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่เรียกว่า สร้างสรรค์นิยม(constructivist) ซึ่งกำหนดให้ข้อมูลที่รวบรวมเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การประเมินสร้างสรรค์นิยมแบบตอบสนองนี้ ใช้การประเมินแบบตอบสนอง กล่าวคือ ในการประเมินจะต้องสนองตอบผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมิน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมินจะระบุการได้ประโยชน์(Claims) การเสียประโยชน์(Concerns) และปัญหาของตน(Issues) การประเมินแบบตอบสนองมี 4 ระยะ (Phase)

ระยะแรกเป็นระยะที่ผู้เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมินแต่ละคนจะระบุการได้ประโยชน์ การเสียประโยชน์ และปัญหาของตน

ระยะที่ 2 การได้ประโยชน์ การเสียประโยชน์ และปัญหาของแต่ละคนจะนำมาให้กลุ่มพิจารณาเพื่อแสดงความคิดเห็น แสดงการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ในระยะที่สอง การได้ประโยชน์ การเสียประโยชน์ และปัญหาหลายประการจะได้รับการแก้ไข

ระยะที่ 3 ผู้ประเมินจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

ระยะที่ 4 เป็นการเจรจาระหว่างผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาความสอดคล้องหรือมติเอกฉันท์ กระบวนการเจรจาจะทำให้ได้สิ่งใหม่ขึ้นมาเป็นวิธีการสร้างสรรค์

วิทยวิธีของการประเมินในยุคที่สี่เป็นการผสมผสานการมุ่งเน้นการตอบสนองและยุทธวิธีของนักสร้างสรรค์ โดยการที่มุ่งเน้นการตอบสนองนั้นใช้การได้ประโยชน์ การเสียประโยชน์ และปัญหา ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของสิ่งที่ประเมิน เป็นองค์ประกอบของการจัดระบบการประเมินสำหรับยุทธวิธีของนักสร้างสรรค์นั้นมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาการตัดสินใจตัดสินความสอดคล้องของผู้เกี่ยวข้องซึ่งในตอนแรกนั้นอาจมีความคิดหรือการสร้างสรรค์ที่แตกต่างหรืออาจขัดแย้งกัน ก็ได้ ภูเขาและลินคอล์น ได้เสนอวิทยวิธีในการประเมินในยุคที่สี่ เป็นกระบวนการต่อเนื่อง 12 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การเริ่มทำสัญญา

ในการประเมินนั้นจะมีลูกค้า ผู้อุปถัมภ์หรือผู้ว่าจ้างประเมิน ซึ่งจะมาขอรับบริการการประเมินจากผู้ประเมิน การทำสัญญาเป็นการช่วยให้เข้าใจตรงกันระหว่างผู้ต้องการให้ประเมินกับผู้ประเมินในการทำสัญญานั้นควรจะประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้

1. ระบุชื่อลูกค้า หรือผู้อุปถัมภ์อาจเป็นบุคคล หน่วยงาน หรือองค์การซึ่งควรเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมิน

2. ระบุสิ่งที่จะถูกประเมิน อาจเป็นความคิดเบื้องต้น ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ภายหลังจากผ่านกระบวนการอธิบายด้วยการโต้แย้งเชิงตรรกะแล้ว

3. ข้อความที่ระบุวัตถุประสงค์ของการประเมิน วัตถุประสงค์ของการประเมินควรพิจารณาใน 2 มิติ มิติแรกคือ ธรรมชาติของการตัดสินใจที่เกี่ยวกับคุณธรรม หรือคุณค่า มิติที่สองคือ เจตนาของการประเมินว่าจะประเมินส่วนย่อย หรือประเมินรวม

ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการประเมินจึงมี 4 ลักษณะดังนี้

ลักษณะที่ 1 การประเมินคุณธรรม โดยการประเมินส่วนย่อย เป็นการประเมินคุณค่าภายในของสิ่งที่ประเมินด้วยเจตนาที่จะปรับปรุงสิ่งนั้นๆ เช่นการเสนอหลักสูตรใหม่ อาจประเมินที่ความทันสมัย ความต่อเนื่องลำดับขั้นของเนื้อหา เป็นต้น เพื่อที่จะค้นหาสิ่งที่ควรปรับปรุง

ลักษณะที่ 2 การประเมินคุณค่าโดยการประเมินส่วนย่อย เป็นการประเมินคุณค่าภายนอกของสิ่งที่ประเมินด้วยเจตนาที่จะปรับปรุงสิ่งนั้นๆ เช่น การเสนอหลักสูตรใหม่ อาจ

ประเมินที่ผลของหลักสูตรว่าเป็นไปตามที่ต้องการหรือไม่ เพื่อที่จะค้นหาว่าการปฏิบัติในเรื่องใดควรจะปรับปรุง

ลักษณะที่ 3 การประเมินคุณธรรมโดยส่วนรวม เป็นการประเมินคุณค่าภายในของสิ่งที่ประเมิน ด้วยเจตนาที่จะตรวจสอบว่ามีมาตรฐานขั้นต่ำของระดับที่พอรับได้หรือไม่

ลักษณะที่ 4 การประเมินคุณค่าโดยส่วนรวม เป็นการประเมินคุณค่าภายนอกของสิ่งที่ประเมินเพื่อจะนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

4. ข้อตกลงของลูกคำหรือผู้อุปถัมภ์ ที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขของวิธีการอธิบายด้วยวิธีโต้แย้งเชิงตรรกะ หากเงื่อนไขของการนำเข้าสู่การประเมินไม่สมบูรณ์ก็จะทำให้การประเมินเป็นไปไม่ได้

5. ข้อความที่แสดงเจตนาของผู้ประเมินที่มีต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ของสิ่งที่ประเมิน เนื่องจากการได้ประโยชน์ และปัญหาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นจุดมุ่งเน้นของการประเมินดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องระบุและแสวงหาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลาย

6. คำอธิบายเกี่ยวกับวิธวิธีที่จะใช้เนื่องจากลูกคำหรือผู้อุปถัมภ์ อาจขาดความรู้ในวิธีการประเมิน จำจำเป็นต้องอธิบายวิธวิธีที่จะใช้อย่างสรุป แต่สามารถที่จะเข้าใจได้

7. ข้อตกลงว่าสามารถใช้ข้อมูลจากเอกสารด้วย ดังนั้นผู้ประเมินจะต้องมั่นใจว่าจะสามารถเข้าถึงเอกสารต่างๆ ได้

8. ข้อความที่แสดงเจตนาของผู้ประเมินว่าจะเก็บข้อมูลต่างๆ เป็นความลับ เนื่องจากการประเมินในลักษณะนี้มุ่งที่จะสร้างสรรค์ร่วม ดังนั้นความแตกต่างกันตลอดจนความขัดแย้งทั้งหลายจะต้องเก็บเป็นความลับ

9. คำอธิบายวิธีรายงานที่จะใช้ แม้ว่าการรายงานกรณีศึกษาอาจเป็นรูปแบบที่เหมาะสมแต่ลูกคำหรือผู้อุปถัมภ์แต่ละคนก็อาจต้องการวิธีรายงานที่แตกต่างกัน

10. ระบุเงื่อนไขทางเทคนิคที่เฉพาะเจาะจงลูกคำควรจะต้องทราบในสิ่งต่อไปนี้

ก. ผู้ประเมิน ใครคือผู้ประเมิน มีประสบการณ์และการฝึกอบรมอย่างไรบ้าง เพราะผู้ประเมินเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมิน

ข. กำหนดรายการชั่วคราว ควรกำหนดกรอบระยะเวลาของการประเมินว่าอยู่ในช่วงเวลาใดที่เหมาะสม

ค. งบประมาณ เป็นค่าใช้จ่ายในการประเมินจะต้องมีการตกลงในรายละเอียดและการวางเงื่อนไขที่ชัดเจน

ง. รายการของผลที่เกิดขึ้น เป็นรายการของสิ่งต่างๆ ที่จะต้องประเมินตามข้อตกลงที่ยอมรับทั้งสองฝ่าย

ขั้นตอนที่ 2 การจัดระบบการประเมิน

ในการดำเนินการประเมินนั้นจำเป็นต้องจัดเตรียมการใน 4 เรื่องต่อไปนี้

1. เลือกและฝึกอบรมคณะผู้ประเมินเนื่องจากการประเมินในยุคที่ 4 นั้นถือว่ามนุษย์เป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเลือกและฝึกอบรมคณะผู้วิจัยแม้ว่าจะวิจัยคนเดียวได้ แต่ถ้าสามารถวิจัยเป็นคณะก็จะทำให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การได้รับสิทธิที่จะเข้าถึงข้อมูลแม้ว่าคู่สัญญาของผู้ประเมินจะให้สิทธิแก่ผู้ประเมินในการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ แต่ในบางครั้งจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานย่อยและผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งที่ประเมินด้วย

3. การเตรียมเครื่องอำนวยความสะดวก การเตรียมเครื่องช่วยในการเก็บข้อมูลเช่น เทปบันทึกเสียง สมุดบันทึก ตลอดจนการกำหนดนัดพบเป็นต้น

4. การสร้างความคุ้นเคยเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมของท้องถิ่น เนื่องจากการประเมินในยุคที่ 4 จะต้องกระทำในสถานการณ์ที่เป็นจริง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างความคุ้นเคยกับบริบทของท้องถิ่นนั้นๆ

ขั้นที่ 3 การจำแนกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมิน ได้แก่ บุคคล หรือคณะบุคคล 3 กลุ่ม ต่อไปนี้

1. ผู้แทน ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้ใช้ หรือผู้ที่นำสิ่งที่ประเมินไปปฏิบัติ
2. ผู้ได้รับประโยชน์ ได้แก่ ผู้ที่ได้ประโยชน์จากสิ่งประเมิน
3. ผู้ได้รับโทษ ได้แก่ ผู้ได้รับผลกระทบทางลบจากสิ่งที่ประเมิน

ขั้นที่ 4 การพัฒนาการสร้างสรรค์ร่วมภายในกลุ่ม

ในขั้นนี้เป็นการเริ่มในวงจรการอธิบายด้วยการโต้แย้งเชิงตรรกะอย่างสมบูรณ์ ในวงจรของครูหรือวงจรของผู้ปกครอง ใครจะเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือการสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันมากๆ เพื่อที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์ร่วม หรือจุดร่วมภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 5 การทดสอบและการขยายการสร้างสรรค์ร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

เป็นการการสร้างสรรค์ร่วมของแต่ละกลุ่มเข้าด้วยกัน ในการสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มต่างๆ อาจต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารต่างๆ การสังเกต เป็นต้น

ขั้นที่ 6 การเลือกประเด็น ได้ประโยชน์ การเสียประโยชน์ และปัญหาที่ยังหาข้อสรุปไม่ได้

เป็นขั้นตอนที่ง่ายที่สุดของกระบวนการเมื่อวงจรของการโต้แย้งเชิงตรรกะของขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 สำเร็จลง จะเห็นได้ว่าส่วนหนึ่งของการได้ประโยชน์ การเสียประโยชน์ และปัญหาในวงจรที่ผู้เกี่ยวข้องแต่ละคนจะหายไปบ้าง เช่น ผู้ปกครองอาจมีการเสียประโยชน์ที่ว่า เนื้อหาที่เรียนไม่มีความสมดุล แต่เมื่อได้ข้อมูลจากวงจรของครู อาจทำให้การเสียประโยชน์หายไป

ขั้นที่ 7 การจัดลำดับสิ่งที่ยังหาข้อยุติไม่ได้

แม้ว่าการได้ประโยชน์ เสียประโยชน์และปัญหาหลายประการจะมีข้อยุติแล้วในกระบวนการโต้แย้งเชิงตรรกะ แต่ก็อาจมีบางสิ่งที่ยังไม่มีข้อยุติ ในขั้นนี้จำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่ยังไม่มีข้อยุติ โดยพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1. โอกาสที่จะมีข้อยุติโดยง่าย หากได้รับข้อมูลเพิ่มเติม
2. โอกาสที่จะประนีประนอมกันได้ แม้ว่าความเห็นไม่สอดคล้องกันอาจเหลืออยู่บ้าง ถ้าหากได้รับข้อมูลเพิ่มเติมและมีกลไกที่จะสร้างความพอใจให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. การยึดติดกับค่านิยมบางอย่างของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องบางคน ซึ่งอาจยากที่จะให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลายมีความเห็นสอดคล้องกัน

ขั้นที่ 8 การรวบรวมข้อมูลใหม่

สิ่งที่ยังไม่มีข้อยุติ คือ สิ่งที่ยังไม่บรรลุถึงการสร้างสรรค์ร่วม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีความแตกต่างในค่านิยม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มเติมกับสิ่งสร้างสรรค์ที่มีอยู่แล้ว เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ใหม่ หรืออาจปรับเปลี่ยนเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล หรืออาจต้องศึกษาบางอย่างเพิ่มเติม

ขั้นที่ 9 เตรียมวาระเพื่อการเจรจา

ความสามารถในการระบุการได้ประโยชน์ การเสียประโยชน์ และปัญหาที่ยังไม่มีข้อยุติ ประกอบกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจะช่วยให้การจัดวาระเพื่อการเจรจาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่อไปนี้

1. ระบุว่า การได้ประโยชน์ การเสียประโยชน์ และปัญหาเป็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกลุ่มใด
2. อธิบายการสร้างสรรค์ที่ไม่สอดคล้องกันในกรณีที่เป็นปัญหาอธิบายองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ ถ้าเป็นการได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ เพราะสิ่งเหล่านี้ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้
3. จัดหาข้อมูลเพื่อการให้ได้ประโยชน์การเสียประโยชน์ และปัญหาที่ยังไม่ได้แก้ไข ไม่ได้มีความกระจ่างชัดขึ้น ควรหาข้อมูลทั้งที่สนับสนุนและคัดค้าน
4. จัดการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหา
5. ทดสอบวาระการเจรจากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องบางคนเพื่อดูว่าจะยอมรับวาระได้หรือไม่

ขั้นที่ 10 ดำเนินการเจรจา

การเจรจาควรดำเนินการด้วยกระบวนการอธิบาย ด้วยกระบวนการโต้แย้งเชิงตรรกะ วงจรเจรจาควรอยู่บนหลักการของการประนีประนอมแบบมีส่วนร่วม แต่ไม่ใช่การเป็นตัวแทนตามความหมายทางสถิติ การเป็นตัวแทนในที่นี้ เป็นการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละกลุ่มเลือกตัวแทนของตนตามวิธีการที่กลุ่มของตนเห็นว่าเหมาะสม เมื่อการได้ประโยชน์การเสียประโยชน์ และปัญหามีความแตกต่างกันผลการเจรจาจะปรากฏอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ลักษณะต่อไปนี้

1. มีมติโดยสมบูรณ์ หมายถึง ข้อตกลงที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง
2. มีมติบางส่วน มีการได้ประโยชน์ การเสียประโยชน์และปัญหาบางอย่างยังไม่ได้รับการแก้ไข

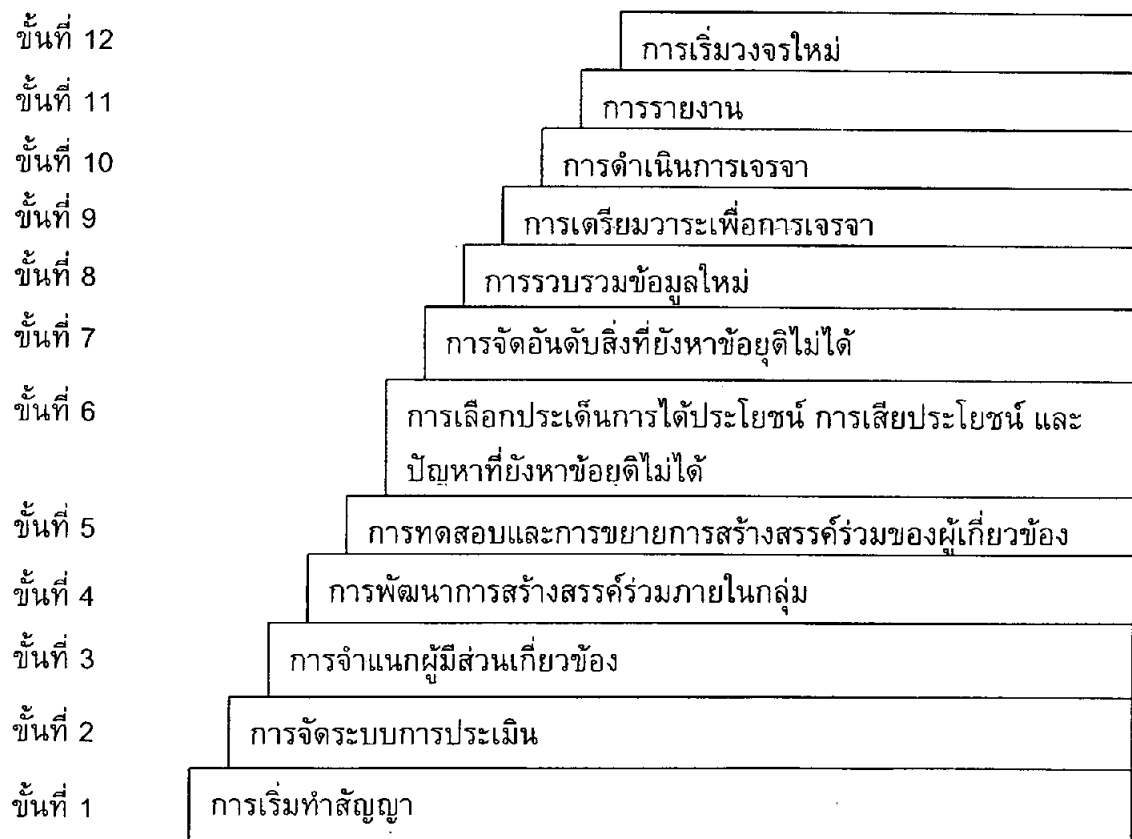
3. ไม่มีมติ เป็นเพราะความขัดแย้งในการสร้างสรรค์ยังคงมีอยู่

ขั้นที่ 11 การรายงาน

การรายงานในการประเมินในยุคที่ 4 นั้นมีหลายแบบ แต่ลักษณะสำคัญของรายงาน คือการแสดงหรือการระบุการสร้างสรรค์ร่วม ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการอธิบายด้วยการโต้แย้งเชิงตรรกะ

ขั้นที่ 12 การเริ่มวงจรใหม่

การประเมินในยุคที่ 4 นี้ มักจะบานปลายโดยธรรมชาติ โดยมีแนวโน้มที่จะมีปัญหามากขึ้นกว่าการที่จะได้คำตอบ มักจะมีการโต้ประโยชน์การเสียประโยชน์ และปัญหาบางประการที่ยังไม่มีข้อยุติ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเริ่มวงจรใหม่และใช้กระบวนการอธิบายด้วยการโต้แย้งเชิงตรรกะต่อไปอีก การประเมินในยุคที่ 4 จะไม่มีการสิ้นสุด แต่จะดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ วิทยวิธีในการประเมินในยุคที่ 4 ทั้ง 12 ขั้นตอน สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนของการประเมินในยุคที่สี่

3.6 แนวความคิดและแบบจำลองของ อัลคิน (Alkin Model)

อัลคินได้แบ่งขอบข่ายการประเมินเป็น 5 ประเด็น ซึ่งทั้งห้าประเด็นนี้เป็นการชี้ให้เห็นถึงความพยายามที่จะจัดสรรนิเทศ(Information) จำแนกแต่ละประเด็นได้ดังนี้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์.2544:172)

ประเด็นแรก คือ การประเมินผลที่จำเป็นในการให้ข่าวสารเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับสถานะของระบบซึ่งเราเรียกการประเมินผลแบบนี้ว่า การประเมินระบบ(Systems Assessment)

ประเด็นที่สอง คือ การประเมินผลที่เป็นการให้ข่าวสารเพื่อช่วยในการเลือกเฟ้นโปรแกรมเฉพาะ โดยหวังว่าจะได้พบกับความต้องการทางการศึกษาในแง่ใดแง่หนึ่งเราเรียกการประเมินผล ซึ่งมักเกิดก่อนการนำไปใช้เครื่องมือว่า การจัดเตรียมโปรแกรม(Program Panning)

ประเด็นที่สาม คือ การประเมินผลที่จำเป็นในการจัดข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายที่น่าจะนำไปใช้โปรแกรมมาใช้ได้ดังตั้งใจ และเกี่ยวข้องกับกลุ่มที่สนใจจะใช้โปรแกรมที่เรียกว่าการประเมินการนำไปใช้(program Implementation)

ประเด็นที่สี่ คือ การประเมินผลที่ได้จากกาหาข่าวสารระหว่างที่โปรแกรมยังดำเนินการอยู่ วัตถุประสงค์ต่างๆกำลังจะประสบผลสำเร็จ และผลลัพธ์ที่ไม่คาดคิดกำลังจะเกิดขึ้น ข่าวสารเช่นนี้คือ คุณค่าในการขยายขอบข่ายโปรแกรมซึ่งเรียกว่า การปรับปรุงโปรแกรม (Program Improvement)

ประเด็นที่ห้า คือ การประเมินผลที่จำเป็นในการจัดหาข่าวสารที่ผู้ทำการตัดสินใจได้ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่าของโปรแกรม และศักยภาพในการขยายขอบข่ายให้กว้างขวางของโปรแกรม เพื่อให้ใช้ได้กับสถานการณ์ที่สอดคล้องกัน เรียกว่าเป็นการรับรองโปรแกรม (Program Certification)

รายละเอียดขั้นตอนในการประเมินมีดังนี้

1. การประเมินระบบ (Systems Assessment)

การประเมินระบบเป็นวิธีการทางพิจารณาขอบข่ายและชี้เฉพาะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์แต่ละอย่าง ความต้องการเหมือนกับช่องว่างระหว่างจุดมุ่งหมายกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาทางด้านการประเมินผลเป็นปัญหาหนึ่งของการกำหนดความต้องการของนักเรียน ของกลุ่มชนและสังคมให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่มีอยู่ เพราะฉะนั้นการประเมินคือ ข้อความเกี่ยวกับสถานะภาพของระบบซึ่งเป็นข้อความและการกำหนดผลลัพธ์ของการกระทำต่างๆ ที่ควรจะเกิดขึ้นในรูปแบบของความสัมพันธ์ เป็นที่กระจ่างชัดว่าการรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ต่างกับขั้นตอนอื่น ๆ กระบวนการประเมินต้องใช้เทคนิคทั้งการประเมินจากภายนอกกับการประเมินจากภายในควบคู่กัน

2. การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม(Program Panning)

ในการจัดเตรียมโปรแกรมหรือโครงการก็คือการตัดสินใจเลือกทางเลือกเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการในการประเมินระบบ การประเมินในขั้นนี้นักประเมินต้องใช้ทั้งการประเมินโดยใช้เกณฑ์ภายในและการประเมินโดยใช้เกณฑ์ภายนอก

ในการประเมินโดยใช้เกณฑ์ภายในเป็นการพิจารณาส่วนประกอบต่างๆ ของโปรแกรมใช้งานได้เพียงใด พร้อมนำไปใช้จริงได้เพียงใด ตลอดจนด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินโปรแกรมนั้นมีความเป็นไปได้เพียงใด

การประเมินโปรแกรมจากเกณฑ์ภายนอก อาจเป็นการประเมินโดยใช้เทคนิคการวางแผนหรือการวิจัยสำรวจเพื่อศึกษาผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากโปรแกรม

โดยสรุปการประเมินการจัดเตรียมโปรแกรมเป็นการประเมินความสมเหตุสมผล และความพร้อมของโปรแกรมโดยใช้เกณฑ์ภายในและเกณฑ์ภายนอก ก่อนที่จะนำโปรแกรมไปใช้จริง

3. การประเมินการนำไปใช้(program Implementation)

เมื่อผู้ทำการตัดสินใจเลือกโปรแกรมใดโปรแกรมหนึ่งไปใช้แล้ว การประเมินในขั้นนี้จะต้องดูให้ครอบคลุมถึงการบรรยายการใช้โปรแกรมนั้น ในการตัดสินใจวางแผนโปรแกรม กรณีที่มีโปรแกรมที่รู้ว่าไม่ต้องแก้ไข การประเมินในขั้นนี้จะดูระดับของการวางแผนที่จะเข้ากันได้กับโปรแกรมที่นำไปใช้ และดูถึงความสอดคล้องระหว่างข้อมูลตัวป้อนที่เข้ามาในระบบกับข้อมูลที่สังเกตได้

4. การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม(Program Improvement)

ผู้ประเมินมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงโปรแกรม ซึ่งเป็นกระบวนการขั้นที่สี่ โดยการให้ข่าวสารมากเท่าที่จะมากได้เกี่ยวกับความสำเร็จในทุกๆ ส่วนของโปรแกรมจำเป็นที่นักประเมินต้องรู้ถึงบทบาทพื้นฐานของนักสังเกตการณ์ จุดสำคัญที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของนักประเมินในขั้นนี้ ก็คือ ประการแรก เราต้องเป็นนักสังเกตการณ์ที่พยายามจะให้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดการขยายความ และมีการปฏิบัติการทางโปรแกรมข่าวสารแล้ว ข้อมูลที่ได้ก็จะส่งไปให้ ผู้ทำการตัดสินใจ เพื่อที่จะแก้ไขระบบเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติการทางโปรแกรมข่าวสารต้องครอบคลุมข้อมูลที่ขยายขอบข่ายไป เพื่อให้โปรแกรมสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และมีการตรวจสอบ นอกจากนั้นข่าวสารที่ให้อาจจะเกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อโปรแกรมในส่วนต่างๆ หรือโปรแกรมอื่นๆ

5. การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม(Program Certification)

ในการประเมินเพื่อการรับรองโปรแกรม บทบาทของนักประเมินก็คือ ต้องให้ข่าวสารแก่ผู้ทำการตัดสินใจที่จะทำให้เขาตัดสินใจเกี่ยวกับโปรแกรมว่า เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพที่จะเอาไปใช้กับสถานการณ์อื่นได้อย่างกว้างขวาง นักประเมินต้องพยายามให้ข่าวสารที่ช่วยให้ผู้มีอำนาจสั่งการตัดสินใจได้ว่าโปรแกรมนั้นควรจะตัดทิ้ง ขยาย เก็บ หรือเอาไว้ใช้ต่อไป

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการพบว่ามีการศึกษาวิจัยโดยใช้รูปแบบการประเมินหลายลักษณะ การประเมินโครงการโดยใช้แบบของอัลคินนี้ไม่ค่อยเป็นที่นิยมมากนัก จึงไม่มีการทำวิจัยโดยใช้รูปแบบอัลคิน แต่มีรูปแบบที่ใกล้เคียงกันมากคือรูปแบบจำลองชิป และผู้วิจัยได้นำมาทำการนำเสนอ ดังนี้

วิริยา วรวิทย์สถิตญาณ (2531:123-128) ได้ทำการประเมินโครงการฝึกอบรมอาจารย์ใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนรุ่นที่ 6 (พ.ศ.2531) โดยประยุกต์ใช้รูปแบบจำลองชิป ความมุ่งหมายในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อการประเมินโครงการฝึกอบรมอาจารย์ใหม่ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รุ่นที่ 6 (พ.ศ.2531) ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 1-3 มิถุนายน พ.ศ. 2531 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ อาจารย์ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 44 คน และวิทยากร จำนวน 11 คน จากสถาบันอุดมศึกษาและบริษัทเอกชน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามตามแนวลีเคิร์ท แบบสังเกตตามแบบการวัดของปุยซอง และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า วัดคุณภาพของโครงการฝึกอบรม สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา หลักวิชาชีพครู ความต้องการ และความคาดหวังของผู้รับการฝึกอบรม ปัจจัยเบื้องต้นในการดำเนินโครงการเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ผลผลิตของโครงการ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม นอกจากนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การสอน และมีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าผู้ไม่มีวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การสอน และประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาภากร บุญสม (2536:88-95) ได้ประเมินการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการเลขานุการของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2530 โดยใช้การประเมินรูปแบบจำลอง ชิป ผลการวิจัยด้านสภาพแวดล้อมพบว่า อาจารย์มีความเห็นว่า ความมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก ผลการวิจัยด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา เห็นว่าอุปกรณ์ การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานศึกษาที่เรียนที่ใช้ในหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ผลการวิจัยด้านกระบวนการ พบว่า อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า กระบวนการเรียนการสอนของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก ผลการวิจัยด้านผลผลิต ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา เห็นว่า ประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษาและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก

กิ่งขจร เนียมทรัพย์ (2537:102-107) ได้ประเมินโปรแกรมการประชุมเชิงปฏิบัติการการประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้รูปแบบการ

ประเมินแบบจำลอง ชิป ผลการวิจัยด้านสภาพแวดล้อม พบว่า การประเมินวัตถุประสงค์ของโปรแกรมการประชุมเชิงปฏิบัติการประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยส่วนรวมมีความเหมาะสมมากถึงเหมาะสมมากที่สุด ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า การประเมินวัตถุประสงค์อาคารสถานที่ วิทยากร และเจ้าหน้าที่ประสานงานการอบรม โดยส่วนรวมพบว่า วัตถุประสงค์และอาคารสถานที่ มีความเหมาะสมมาก วิทยากรบรรยายรวมมีคุณลักษณะที่เหมาะสมปานกลางถึงเหมาะสมมาก สำหรับวิทยากรประจำกลุ่มย่อย มีคุณลักษณะที่เหมาะสมมากถึงเหมาะสมมากที่สุด และเจ้าหน้าที่ประสานงานการอบรม มีคุณลักษณะที่เหมาะสม ด้านกระบวนการ พบว่าการประเมินความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการอบรม การวัดและประเมินผล โดยส่วนรวม พบว่า การจัด กิจกรรม การอบรม การวัดและการประเมินผล มีความเหมาะสมมากถึงมากที่สุด ด้านผลผลิต พบว่า การประเมินความสามารถด้านเทคนิควิธีการสอน และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพครูของบัณฑิต โดยส่วนรวมพบว่า บัณฑิตที่ผ่านการอบรมในโปรแกรมการประชุมเชิงปฏิบัติการประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความสามารถด้านเทคนิควิธีการสอนและมีคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพมากที่สุด

โสภณ สุวรรณวงศ์ (2537:113-119) ได้ศึกษาการประเมินโครงการศูนย์วิชาการเขต สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2534 โดยใช้แบบจำลองชิป กลุ่มตัวอย่างได้แก่ คณะกรรมการศูนย์วิชาการเขต 246 คน ครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ 291 คน ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการศูนย์วิชาการเขต และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ มีความเห็นว่า เนื้อหา หลักการ และจุดมุ่งหมายของศูนย์วิชาการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ มีเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง การดำเนินงาน เรื่องวิชาการกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร การวัดประเมินผล และการวิจัย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

นราทิพย์ พุ่มทรัพย์ (2537:254-265) ได้ประเมินโครงการการอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ตามแนวรูปแบบการประเมินโครงการแบบจำลองชิป กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นข้าราชการครูผู้ผ่านโครงการการอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ในปีงบประมาณ 2535 จำนวน 203 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสอบถามปลายเปิด ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ปัจจัยแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต

วิทยา คนไฉ (2541:บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร ที่เริ่มเข้าโครงการในปีงบประมาณ 2539 โดยประเมินความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของ โครงการกับความต้องการของท้องถิ่น ปัจจัยเบื้องต้น การดำเนินงานตามกระบวนการ ผลการดำเนินงานและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ

ศึกษาได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน 7 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ 7 คน ครูผู้ร่วมโครงการ 14 คน ประธานสภานักเรียน 7 คน ประธานกรรมการศึกษา 7 คน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน 7 คน และผู้ปกครองนักเรียน 28 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ปรากฏว่าด้านวัตถุประสงค์ของโครงการมีความ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า บุคลากรมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อาคารสถานที่มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนงบประมาณและ สิ่งอำนวยความสะดวกมีสภาพความพร้อมอยู่ในระดับน้อย ด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง แต่บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกยังมีไม่เพียงพอ ด้านผลการดำเนินงาน มีการปฏิบัติและประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง และด้านผลกระทบจากโครงการ พบว่า สุขภาพอนามัยของนักเรียนดีขึ้น นักเรียนและประชาชนมีวินัย ประชากรมีสุขภาพอนามัยความเป็นอยู่ดีขึ้น

นงคณัฐ มิควาพ (2544:85) ได้ประเมิน โครงการส่งเสริมสุขภาพตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 จังหวัดขอนแก่น โดยใช้รูปแบบจำลองชิป เป็นแนวทางในการประเมิน ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำนวน 352 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 73 ข้อ พบว่า บุคลากรโดยรวม เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนเห็นว่า มีการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโดยภาพรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ อยู่ในระดับปานกลาง และมีการดำเนินงานด้านผลลัพธ์อยู่ในระดับมาก แต่ผู้บริหาร และครูอนามัยโรงเรียน เห็นว่ามีการดำเนินงานโดยภาพรวมและรายด้าน 2 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านบริบท และด้านผลลัพธ์ และเห็นว่าการดำเนินงานอีก 2 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง

จากงานวิจัยที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าการประเมินโครงการจะต้องอาศัยระบบแบบแผนในการรวบรวมข้อมูลหลักฐานและเหตุผลประกอบการพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยอาศัยการวิเคราะห์ระบบและองค์ประกอบที่ประเมิน 4 ด้านคือด้านสภาพแวดล้อมของโครงการ (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการการทำงาน (Process) และด้านผลิตผล (Product) แต่จากการศึกษาของผู้วิจัยเห็นว่าการประเมินรูปแบบจำลองของอัลคินมีความครอบคลุมมากกว่าเพราะจะทำให้ทราบว่าโครงการนั้นๆ มีการวางระบบได้เหมาะสมหรือไม่ การจัดเตรียมโปรแกรม โครงการได้สอดคล้องกับความต้องการหรือไม่ การนำโปรแกรมไปใช้มีปัญหาหรือไม่อย่างไร ผลผลิตที่ได้นั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ควรแก้ไขหรือปรับปรุงอย่างไรซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อ ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีสิทธิ์ในการตัดสินใจว่าควรที่จะปรับปรุงแก้ไขส่วนใดของโครงการ หรือควรล้มเลิกโครงการนั้น

โครงการพุทธเสริมปัญญา ของโรงเรียนสามเสนนอก(ประชาราษฎร์อนุกุล) สังกัด กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการในเดือน สิงหาคม 2545 มีการดำเนินโครงการต่อในปีการศึกษา

2546 ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกรุงเทพมหานครที่ต้องการให้โรงเรียนกรุงเทพมหานครเป็นโรงเรียนรักการอ่าน โครงการพุทธเสริมปัญญา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้มีเวลาอ่านหนังสือมากขึ้น ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านและรู้จักเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับวัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการประเมินโครงการเพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาแนวทางในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ เพื่อให้ผลการดำเนินงานของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้รูปแบบประเมินโครงการ ของอัลคิน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. แนวทางการวิเคราะห์และแปลผล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ครูระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอก	จำนวน 125 คน
2. นักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอก	จำนวน 2,830 คน
3. ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอก	จำนวน 2,830 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1. ครูโรงเรียนสามเสนนอกที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้นคัดเลือกครูร้อยละ 75 ของจำนวนครูทั้งหมดของแต่ละระดับชั้น ได้จำนวน 90 คน
2. นักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอกที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้น แล้วสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling)โดยใช้วิธีจับสลาก ได้ จำนวน 360 คน
3. ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครู นักเรียน และผู้ปกครองระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอก

สายชั้นเรียน	ครู		นักเรียน		ผู้ปกครอง	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ประถมศึกษาปีที่ 1	23	12	445	37	445	37
ประถมศึกษาปีที่ 2	21	11	447	38	447	38
ประถมศึกษาปีที่ 3	21	11	479	83	479	83
ประถมศึกษาปีที่ 4	21	10	462	37	462	37
ประถมศึกษาปีที่ 5	20	10	507	80	507	80
ประถมศึกษาปีที่ 6	19	12	490	85	490	85
รวม	125	66	2,830	360	2,830	360

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามี 3 ฉบับ ดังนี้

1) ฉบับครู คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของครู โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ เพศ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครู โรงเรียนสามเสนนอกที่มีต่อโครงการบูรณาการปัญหา ใน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินระบบ	จำนวน 10 ข้อ
2. การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม	จำนวน 15 ข้อ
3. การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้	จำนวน 15 ข้อ
4. การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม	จำนวน 10 ข้อ
5. การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม	จำนวน 10 ข้อ

2) ฉบับนักเรียน คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ ระดับชั้นเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนสามเสนนอกที่มีต่อโครงการบูรณาการปัญหา ใน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม	จำนวน 15 ข้อ
2. การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้	จำนวน 15 ข้อ
3. การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม	จำนวน 10 ข้อ

3) ฉบับผู้ปกครอง คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองของนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ อาชีพ เพศ การศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนสามเสนนอกที่มีต่อ

โครงการพุทธเสริมปัญญา ใน 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม จำนวน 10 ข้อ

2. การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม จำนวน 10 ข้อ

ซึ่งนำเสนอในรูปแบบตารางได้ดังนี้

ตาราง 2 กรอบแนวทางการประเมิน จำแนกตาม วัตถุประสงค์ ตัวแปร กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ แนวทางพิจารณาตัดสิน

วัตถุประสงค์	ตัวแปร	กลุ่มตัวอย่าง	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์	แนวทางพิจารณาตัดสิน
1.ประเมินระบบ	-หลักการ -ขอบข่าย -วัตถุประสงค์ -ความจำเป็น -ปัญหา	-ครู	แบบสอบถาม	วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ -ค่าเฉลี่ย -ค่าร้อยละ	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์
2.ประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม	-บุคลากร -สถานที่ -เวลา -วัสดุอุปกรณ์	-ครู -นักเรียน	แบบสอบถาม	วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ -ค่าเฉลี่ย -ค่าร้อยละ	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์
3.ประเมินการนำโปรแกรมไปใช้	-การดำเนินการ -กิจกรรม -การปฏิบัติงาน	-ครู -นักเรียน	แบบสอบถาม	วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ -ค่าเฉลี่ย -ค่าร้อยละ	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์

ตาราง 2 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวแปร	กลุ่มตัวอย่าง	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์	แนวทางพิจารณาตัดสิน
4.ประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม	-ปัญหาการดำเนินการ -ปัญหาของกิจกรรม -ปัญหาด้านเวลา -ปัญหาความร่วมมือ	-ครู -นักเรียน -ผู้ปกครอง	แบบสอบถาม	วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ -ค่าเฉลี่ย -ค่าร้อยละ	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์
5.ประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม	-ประโยชน์ -ความสำเร็จ -นิสัยรักการอ่าน	ครู ผู้ปกครอง	แบบสอบถาม	วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ -ค่าเฉลี่ย -ค่าร้อยละ	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์

แบบทดสอบทั้ง 5 ขั้นนี้ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ(Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ฉบับครู

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน
สถานภาพ

() ครูประจำชั้น

() ครูพิเศษ

เพศ () ชาย

() หญิง

ระดับการศึกษา

() ปริญญาโท

() ปริญญาตรี

() อื่นๆ(ระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพุทธเสริมปัญญา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาต่อไปนี้และตอบโดย

เลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน
เพียง 1 เครื่องหมาย ในแต่ละรายการดังนี้

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ขั้นที่ 1 การประเมินระบบ					
0	โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่ามีความเหมาะสมระดับใด					
00	จัดขึ้นเพื่อพัฒนาด้านการอ่านของนักเรียน					
	ขั้นที่ 2 การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม					
0	โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่ามีความเหมาะสมหรือเพียงพอระดับใด					
00	สถานที่อ่านหนังสือมีเพียงพอ					
00	มีการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรม					
	ขั้นที่ 3 การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้					
0	โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่าการปฏิบัติระดับใด					
00	มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานของครูอย่างชัดเจน					
00	มีการประชุมดำเนินการของบุคลากรทำงาน					
	ขั้นที่ 4 การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม					
0	โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่าการปรับปรุงระดับใด					
00	จำนวนหนังสือของห้องสมุด					
00	จำนวนหนังสือในสายชั้น					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ขั้นที่ 5 การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่ามีความพึงพอใจระดับใด นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน					
00	นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้เอง					

ฉบับนักเรียน (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6)

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

เพศ () ชาย () หญิง

ระดับชั้นเรียน ประถมศึกษาปีที่.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพุทธเสริมปัญญา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาต่อไปนี้ และตอบโดย

เลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของนักเรียนเพียง 1 เครื่องหมาย ในแต่ละรายการดังนี้

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ขั้นที่ 2 การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่ามีความเหมาะสม หรือเพียงพอระดับใด สถานที่อ่านหนังสือมีเพียงพอ					
00	เวลาที่ให้ทำกิจกรรมเพียงพอ					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ขั้นที่ 3 การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้					
	โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่ามี การปฏิบัติระดับใด					
0	ครูทำการตรวจผลงานของนักเรียนเป็นประจำ					
00	นักเรียนทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอทุกวันพุธ					
	ขั้นที่ 4 การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม					
	โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่า ควรปรับปรุงระดับใด					
0	การแนะนำหนังสืออ่านของห้องสมุด					
00	การแนะนำหนังสือใหม่ของสายชั้น					

ฉบับนักเรียน (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2)

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

เพศ () ชาย

() หญิง

ระดับชั้นเรียน ประถมศึกษาปีที่.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพุทธเสริมปัญญา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาต่อไปนี้และตอบโดย

เลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงบนรูปภาพที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของนักเรียนเพียง 1 รูปภาพ
ในแต่ละรายการดังนี้

ถ้านักเรียนทำเครื่องหมายบนรูปภาพ		หมายความว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า เหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ปรับปรุง/ ความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด
ถ้านักเรียนทำเครื่องหมายบนรูปภาพ		หมายความว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า เหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ปรับปรุง/ ความพึงพอใจ ในระดับมาก
ถ้านักเรียนทำเครื่องหมายบนรูปภาพ		หมายความว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า เหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ปรับปรุง/ ความพึงพอใจ ในระดับปานกลาง
ถ้านักเรียนทำเครื่องหมายบนรูปภาพ		หมายความว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า เหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ปรับปรุง/ ความพึงพอใจ ในระดับน้อย
ถ้านักเรียนทำเครื่องหมายบนรูปภาพ		หมายความว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า เหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ปรับปรุง/ ความพึงพอใจ ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นที่ 2 การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม

โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินว่ามีความเหมาะสม หรือเพียงพอระดับใด

0. สถานที่อ่านหนังสือมีเพียงพอ

00. หนังสือที่อ่านมีความเหมาะสม

ขั้นที่ 3 การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้

โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินว่ามีการปฏิบัติระดับใด

0. ครูทำการตรวจผลงานของนักเรียนเป็นประจำ

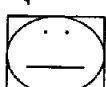
00. นักเรียนทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอทุกวันพุธ

ขั้นที่ 4 การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม

โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินว่าควรปรับปรุงระดับใด

0. การแนะนำหนังสือที่น่าอ่านของห้องสมุด

00. การแนะนำหนังสือใหม่ของสายชั้น

ฉบับผู้ปกครอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน
อาชีพ

- () รับราชการ () รัฐวิสาหกิจ
() เอกชน () ค้าขาย
() อื่นๆ (ระบุ).....

เพศ () ชาย () หญิง

ระดับการศึกษา

- () ปริญญาโท
() ปริญญาตรี
() อื่นๆ(ระบุ).....

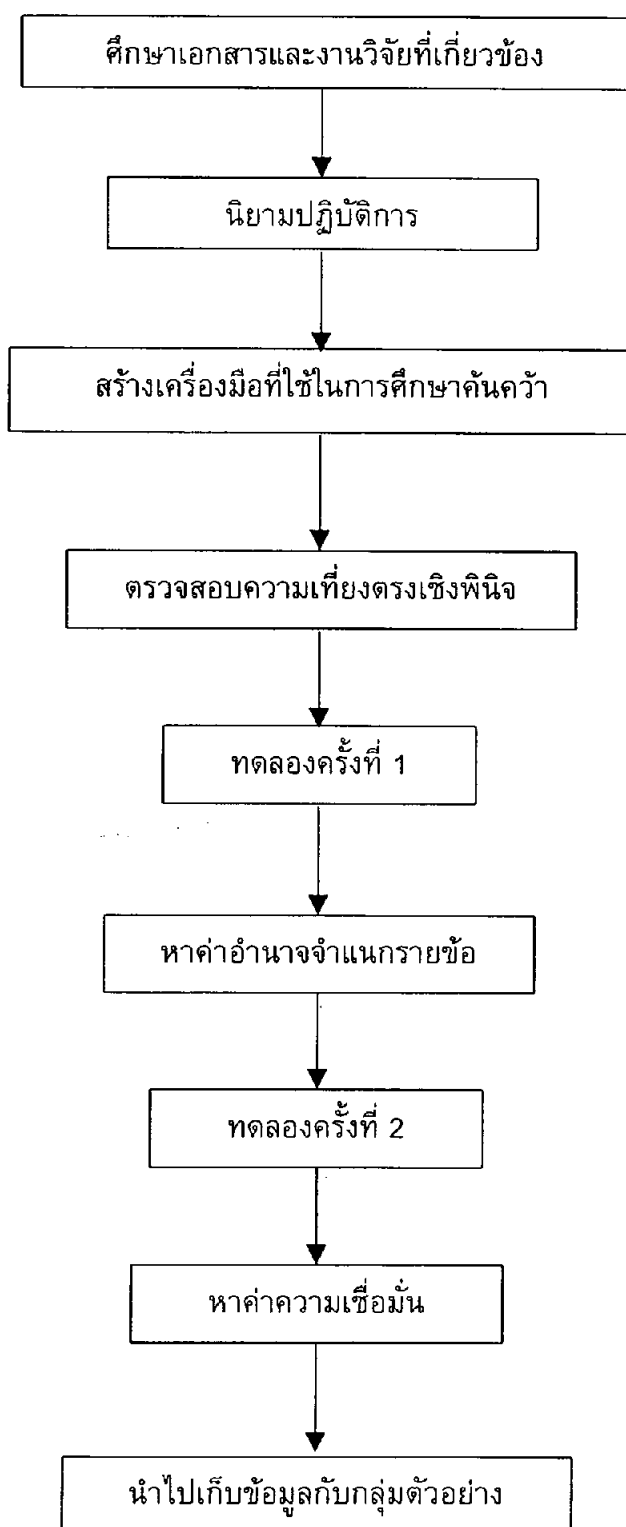
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพุทธเสริมปัญญา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาต่อไปนี้และตอบโดย
เลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของ
ผู้ปกครองเพียง 1 เครื่องหมาย ตามรายการดังนี้

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ขั้นที่ 4 การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินว่ามี ปัญหาหรือควรปรับปรุงระดับใด เวลาที่กำหนดในการทำกิจกรรม					
00	จำนวนหนังสือใหม่ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้					
0	ขั้นที่ 5 การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินว่าท่านมี ความพึงพอใจระดับใด ทำให้นักเรียนชอบอ่านหนังสือ					
00	ทำให้นักเรียนรู้จักคิดมากขึ้น					

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการพุทธเสริมปัญญา (การอ่าน) เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือ
2. ผู้วิจัยได้สร้างนิยามปฏิบัติการที่แสดงออกถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพุทธเสริมปัญญา พร้อมทั้งเขียนข้อความเกี่ยวกับการประเมินโครงการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน
3. สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหาตามรูปแบบที่ใช้ในการประเมินคือ รูปแบบของอันคิลโดยให้สอดคล้องกับเนื้อหาและโครงสร้างของโครงการจำนวน 3 ฉบับ ดังนี้ ฉบับครูจำนวน 77 ข้อ ฉบับนักเรียนจำนวน 47 ข้อ และฉบับผู้ปกครองจำนวน 21 ข้อ
4. นำข้อความที่ได้ในข้อ 3 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพิสัย (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความของแบบสอบถาม โดยพิจารณาคัดเลือกค่า IOC มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ผลการตรวจสอบได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 – 1.00
5. นำแบบสอบถามประเมินโครงการไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 โดยแบ่งเป็น ฉบับนักเรียนนำไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ฉบับผู้ปกครองนำไปทดลองกับผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ฉบับครูนำไปทดลองกับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้สูตรของ Pearson Product Moment Correlation คัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ ฉบับครูจำนวน 60 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .25-.83 ฉบับนักเรียน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .26-.63 และฉบับผู้ปกครอง 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .40-.76
7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร α - Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นฉบับครูเท่ากับ 0.94 นักเรียนเท่ากับ 0.79 และผู้ปกครองเท่ากับ 0.85
8. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริงแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนเพื่อกำหนดวันเวลาในการนำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง
2. เตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนวางแผนในการดำเนินการเก็บข้อมูล
3. นำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 90 คน นักเรียนจำนวน 360 คน และผู้ปกครองจำนวน 360 คน ในเดือนกุมภาพันธ์ 2547
4. อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจวิธีการตอบแบบสอบถาม บอกวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ผลตรงตามความเป็นจริง

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจากครูจำนวน 90 ฉบับ นักเรียนจำนวน 360 ฉบับ และ ปกครองจำนวน 360 ฉบับตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อให้ไปเพิ่มเติมนำมาคืนได้ครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

6. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ

การวิเคราะห์และแปลผล

ผู้ประเมินนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC V.11 (Statistical package for the Social Science/Personal Computer/Version 11) ตามลำดับดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพของผู้ตอบ นำมาแจกแจงความถี่ และเสนอค่าเป็นร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนที่มีต่อโครงการพุทธเสริมปัญญา ตามกระบวนการเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นการประเมินระบบ ขั้นการประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม ขั้นการประเมินการนำโปรแกรมไปใช้ ขั้นการประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม และขั้นการประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม มาตรวจให้คะแนนโดยให้น้ำหนักคะแนนแต่ละระดับความคิดเห็น ดังนี้

ข้อความในเชิงนิมิต (Positive)	ระดับมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น	5
	ระดับมาก	ให้คะแนนเป็น	4
	ระดับปานกลาง	ให้คะแนนเป็น	3
	ระดับน้อย	ให้คะแนนเป็น	2
	ระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น	1
ข้อความในเชิงนิเสธ (Negative)	ระดับมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น	1
	ระดับมาก	ให้คะแนนเป็น	2
	ระดับปานกลาง	ให้คะแนนเป็น	3
	ระดับน้อย	ให้คะแนนเป็น	4
	ระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น	5

3. นำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ยของคะแนน และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและรายด้าน สำหรับค่าเฉลี่ยมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์.2538:9)

4.50-5.00	หมายถึง	ผลการประเมินเหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ปรับปรุง/ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	ผลการประเมินเหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ปรับปรุง/ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.50-3.49	หมายถึง	ผลการประเมินเหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ ปรับปรุง/ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	ผลการประเมินเหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ ปรับปรุง/ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	ผลการประเมินเหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ ปรับปรุง/ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบทดสอบ

2.1 หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศและ
อังคณา สายยศ. 2538 : 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำนิยามกับข้อคำถามตาม
ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ดัชนีสหสัมพันธ์ เพียร์สัน (Item-Total Correlation) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2543:303)

$$r = \frac{N \Sigma XY - \Sigma X \Sigma Y}{\sqrt{[N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2] [N \Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแต่ละข้อ
	ΣX	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนรายข้อ
	ΣY	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนจากการประเมินรวม
	ΣXY	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนนรายข้อ กับคะแนนจากการประเมินรวม
	ΣX^2	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนรายข้อยกกำลังสอง
	ΣY^2	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนจากการประเมินรวม ยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - coefficient) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 200 -202)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	s_i^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
	s^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการแปลความหมาย ดังต่อไปนี้

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

S.D แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมเป็นรายด้าน และเป็นรายข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

ผลดังตาราง 3-6

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างครูจำแนกตามสถานภาพ เพศ และระดับการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	N	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
1.1 ครูประจำชั้น	65	72.20
1.2 ครูพิเศษ	25	27.80
รวม	90	100
2. เพศ		
2.1 ชาย	19	21.10
2.2 หญิง	71	78.90
รวม	90	100

ตาราง 3(ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	N	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ปริญญาโท	6	6.70
3.2 ปริญญาตรี	83	92.20
3.3 อื่นๆ	1	1.10
รวม	90	100

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างครูส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้น (ร้อยละ 72.20) เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 78.90) ระดับการศึกษาคือ ปริญญาตรี (ร้อยละ 92.20)

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามเพศ และระดับชั้นเรียน

ข้อมูลทั่วไป	N	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	183	50.80
1.2 หญิง	177	49.20
รวม	360	100
2. ระดับชั้นเรียน		
2.1 ประถมศึกษาปีที่ 1	37	10.30
2.2 ประถมศึกษาปีที่ 2	38	10.60
2.3 ประถมศึกษาปีที่ 3	83	23.10
2.4 ประถมศึกษาปีที่ 4	37	10.30
2.5 ประถมศึกษาปีที่ 5	80	22.20
2.6 ประถมศึกษาปีที่ 6	85	23.60
รวม	360	100

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.80) เป็นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 23.60) รองลงมาเป็น ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ร้อยละ 23.10) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (ร้อยละ 22.20) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (ร้อยละ 10.60) และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กับ 4 (ร้อยละ 10.30)

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองจำแนกตามอาชีพ เพศ และระดับการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	N	ร้อยละ
1. อาชีพ		
1.1 รับราชการ	27	7.50
1.2 รัฐวิสาหกิจ	10	2.80
1.3 เอกชน	56	15.60
1.4 ค้าขาย	123	34.20
1.5 อื่นๆ	144	40.00
รวม	360	100
2. เพศ		
2.1 ชาย	135	37.50
2.2 หญิง	225	62.50
รวม	360	100
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ปริญญาโท	8	2.20
3.2 ปริญญาตรี	54	15.00
3.3 ต่ำกว่าปริญญาตรี	298	82.80
รวม	360	100

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพอื่นๆ ซึ่งได้แก่ อาชีพรับจ้าง แม่บ้าน (ร้อยละ 40.00) เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 62.50) และมีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 82.80)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมเป็นรายด้าน และเป็นรายข้อ วิเคราะห์ ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลดังตาราง 7-10

2.1 การประเมินระบบ วิเคราะห์ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบ ของโครงการพุทธเสริมปัญญา โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและรายข้อ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 6

2.2 การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม วิเคราะห์ความคิดเห็นของครู และนักเรียน เกี่ยวกับความเหมาะสม หรือความเพียงพอของการจัดเตรียมโปรแกรมโครงการพุทธเสริมปัญญา โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและรายข้อ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 7

2.3 การประเมินการนำไปใช้ วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูและนักเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติการดำเนินการของโครงการพุทธเสริมปัญญา โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและรายข้อ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 8

2.4 การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม วิเคราะห์ความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครอง เกี่ยวกับการปรับปรุงโปรแกรมของโครงการพุทธเสริมปัญญา โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและรายข้อ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 9

2.5 การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม วิเคราะห์ความคิดเห็นของครู และผู้ปกครอง เกี่ยวกับความพึงพอใจของโครงการพุทธเสริมปัญญา โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและรายข้อ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 10

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบของโครงการพุทธเสริมปัญญา

การประเมินระบบ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1. จัดขึ้นเพื่อการพัฒนาด้านการอ่านของนักเรียน	4.21	0.66	มาก
2. เป็นโครงการสนับสนุนให้นักเรียนสนใจการอ่าน	4.26	0.57	มาก
3. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	4.36	0.59	มาก
4. ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน	4.32	0.65	มาก
5. เป็นโครงการที่เหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับชั้น	4.34	0.69	มาก
6. เป็นการสร้างเสริมสภาพการอ่านของนักเรียน	4.16	0.65	มาก
7. ฝึกทักษะการคิดของนักเรียน	3.90	0.69	มาก
8. ฝึกทักษะการเขียนของนักเรียน	3.74	0.83	มาก
9. เป็นการเลือกอ่านหนังสือที่เหมาะสมกับตนเอง	4.09	0.65	มาก
10. เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	4.04	0.73	มาก
รวม	4.14	1.33	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบของโครงการ
พุทธเสริมปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมี
ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยข้อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มี
ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมาคือ เป็นโครงการที่เหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับชั้น
($\bar{X} = 4.34$) และส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับความ
เหมาะสมหรือความเพียงพอของการจัดเตรียมโปรแกรมโครงการพุทธเสริมปัญญา

การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
ครู			
1. สถานที่อ่านหนังสือมีเพียงพอ	3.31	0.74	ปานกลาง
2. สถานที่จัดกิจกรรมของโครงการเหมาะสม	3.48	0.69	ปานกลาง
3. เวลาที่ทำกิจกรรมแต่ละครั้งเพียงพอ	3.29	0.85	ปานกลาง
4. เวลาที่ทำกิจกรรมในช่วงพักกลางวันมีความเหมาะสม	3.51	0.88	มาก
5. จำนวนคณะกรรมการที่ร่วมดำเนินโครงการเพียงพอ	3.63	0.66	มาก
6. ได้รับการสนับสนุนจากครูในการทำกิจกรรมเหมาะสม	3.74	0.66	มาก
7. ครูในโรงเรียนมีความรู้ด้านการอ่านอย่างเหมาะสม	3.81	0.69	มาก
8. ครูมีความรู้ด้านการสรุปเรื่องอย่างเหมาะสม	3.82	0.59	มาก
9. ครูให้ความสำคัญของการดำเนินกิจกรรม	3.91	0.65	มาก
10. มีการจัดแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องสมุด	3.79	0.68	มาก
11. จำนวนหนังสือที่จัดสำหรับโครงการมีเพียงพอ	3.30	0.83	ปานกลาง
12. จำนวนหนังสือที่จัดสำหรับโครงการมีหลากหลาย	3.39	0.88	ปานกลาง
13. ประเภทของหนังสือที่จัดให้มีความเหมาะสมกับวัยของ นักเรียน	3.52	0.80	มาก
14. มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้อย่างเพียงพอ	3.18	0.91	ปานกลาง
15. มีการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรม	3.40	0.85	ปานกลาง
รวม	3.54	0.76	มาก
นักเรียน			
1. สถานที่อ่านหนังสือมีเพียงพอ	3.86	0.77	มาก
2. สถานที่จัดกิจกรรมเหมาะสม	3.87	0.84	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
3. เวลาที่ให้ทำกิจกรรมเพียงพอ	3.70	0.88	มาก
4. เวลาที่ใช้ทำกิจกรรมในช่วงพักกลางวันเหมาะสม	3.71	0.91	มาก
5. หนังสือที่เตรียมให้มีลักษณะอ่านเหมาะสมกับนักเรียน	4.10	0.91	มาก
6. หนังสือที่ห้องสมุดมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	4.23	0.86	มาก
7. หนังสือที่ห้องสมุดมีเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน	4.11	0.91	มาก
8. หนังสือที่ห้องสมุดมีหลากหลายให้เลือกเพียงพอ	4.19	0.83	มาก
9. หนังสือแต่ละสายชั้นมีหลากหลายให้เลือกเพียงพอ	3.71	0.89	มาก
10. หนังสือที่ห้องสมุดมีความทันสมัยทันเหตุการณ์	3.98	0.93	มาก
11. หนังสือแต่ละสายชั้นมีความทันสมัยทันเหตุการณ์	3.70	0.94	มาก
12. มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้อย่างเพียงพอ	3.77	0.95	มาก
13. ได้รับการสนับสนุนจากครูในโรงเรียน	4.14	0.86	มาก
14. มีการจัดแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้เพียงพอ	3.99	0.84	มาก
15. มีการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรม	3.89	0.93	มาก
รวม	3.93	0.85	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความเหมาะสม หรือความเพียงพอของการจัดเตรียมโปรแกรมโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูให้ความสำคัญของการดำเนินกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมาคือครูมีความรู้ด้านการสรุปเรื่องอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.82$) และครูในโรงเรียนมีความรู้ด้านการอ่านอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.81$) ตามลำดับ

ความคิดเห็นของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าหนังสือที่ห้องสมุดมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมาคือหนังสือที่ห้องสมุดมีหลากหลายให้เลือกเพียงพอ ($\bar{X} = 4.19$) และได้รับการสนับสนุนจากครูในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.14$) ตามลำดับ

ความคิดเห็นของครูและนักเรียนโดยรวมเกี่ยวกับความเหมาะสมหรือความเพียงพอของการจัดเตรียมโปรแกรมโครงการพุทธเสริมปัญญาสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมหรือความเพียงพอในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามความคิดเห็นของครูข้อ 1,2,3,11,12,14 และ 15 มีความเหมาะสมหรือเพียงพอในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการ
ปฏิบัติการดำเนินการของโครงการพุทธเสริมปัญญา

การประเมินการนำไปใช้	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
ครู			
1. มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานของครูอย่างชัดเจน	3.56	0.70	มาก
2. มีการประชุมบุคลากรดำเนินงานในการทำกิจกรรม	3.61	0.71	มาก
3. มีการปรับปรุงพัฒนาวิธีดำเนินงานกิจกรรมของโครงการ	3.49	0.69	ปานกลาง
4. มีการประสานงานของครูแต่ละห้องเรียน	3.52	0.85	มาก
5. มีการจัดกิจกรรมนอกเหนือการอ่าน	3.47	0.88	ปานกลาง
6. มีการจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่	3.33	0.75	ปานกลาง
7. มีการจัดนิทรรศการเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนรักการอ่าน	3.61	0.77	มาก
8. มีการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนอยากรู้และหาคำตอบ จากการอ่านหนังสือ	3.57	0.72	มาก
9. มีการตอบปัญหาชิงรางวัลจากกิจกรรมของโครงการ	3.47	0.77	ปานกลาง
10. มีการประเมินความก้าวหน้าของโครงการจากการ ตรวจผลงานนักเรียน	3.54	0.74	มาก
11. มีการซักถามนักเรียนในด้านการอ่านหนังสือ	3.58	0.79	มาก
12. มีการซักถามพูดคุยกับนักเรียนในด้านการยืมหนังสืออ่าน	3.44	0.78	ปานกลาง
13. มีการประกวดผลงานนักเรียนจากกิจกรรมของ โครงการ	3.53	0.75	มาก
14. มีการแนะนำหนังสือนำอ่านของห้องสมุด	3.58	0.82	มาก
15. มีการแนะนำหนังสือนำอ่านของสายชั้น	3.22	0.85	ปานกลาง
รวม	3.50	0.77	มาก
นักเรียน			
1. ครูทำการตรวจผลงานของนักเรียนเป็นประจำ	4.16	0.86	มาก
2. ครูให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่	4.29	0.85	มาก
3. ครูนำเสนอกิจกรรมอย่างอื่นนอกเหนือจากการอ่านหนังสือ	3.94	0.89	มาก
4. ครูแนะนำหนังสือที่เหมาะสมให้นักเรียนอ่าน	3.99	0.95	มาก
5. นักเรียนปฏิบัติการอ่านหนังสือตามเวลากำหนด	3.56	0.93	มาก
6. นักเรียนทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอทุกวันพุธ	3.59	1.01	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

การประเมินการนำไปใช้	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
7. มีการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนอยากค้นคว้าด้วยตนเอง	3.81	0.88	มาก
8. มีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นนิสัยรักการอ่าน	3.93	0.96	มาก
9. มีการทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนห้องอื่น	3.47	1.08	ปานกลาง
10. นักเรียนทำการบันทึกการอ่านทุกครั้งหลังร่วมกิจกรรม	3.18	1.08	ปานกลาง
11. นักเรียนนำหนังสือจากบ้านมาทำกิจกรรม	3.07	1.11	ปานกลาง
12. นักเรียนสรุปเรื่องที่อ่านโดยบันทึกลงสมุด	3.24	1.13	ปานกลาง
13. นักเรียนติดตามเหตุการณ์ข่าวสารในปัจจุบันจากการอ่านหนังสือ	3.59	0.97	มาก
14. นักเรียนปรึกษาครูว่าควรอ่านหนังสือเล่มใด	3.04	1.07	ปานกลาง
15. นักเรียนปรึกษาครูว่าควรอ่านหนังสือประเภทใด	3.11	1.12	ปานกลาง
รวม	3.60	0.99	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติการดำเนินการของโครงการบูรณาการปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการจัดประชุมบุคลากรดำเนินงานในการทำกิจกรรม และมีการจัดนิทรรศการเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนรักการอ่าน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.61$) รองลงมาคือมีการซักถามนักเรียนในด้านการอ่านหนังสือมีการแนะนำหนังสือนำอ่านของห้องสมุด ($\bar{X} = 3.58$) และมีการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนอยากรู้และหาคำตอบจากการอ่านหนังสือ ($\bar{X} = 3.57$) ตามลำดับ

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติการดำเนินการของโครงการบูรณาการปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาคือ ครูทำการตรวจผลงานของนักเรียนเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.16$) และครูแนะนำหนังสือที่เหมาะสมให้นักเรียนอ่าน ($\bar{X} = 3.99$) ตามลำดับ

ความคิดเห็นของครูและนักเรียนโดยรวมเกี่ยวกับการปฏิบัติการดำเนินการของโครงการบูรณาการปัญหาสอดคล้องกันว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าตามความคิดเห็นของครูข้อ 3,5,6,9,12 และ15 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนพบว่าข้อ 9,10,11,12,14และ15 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครอง
เกี่ยวกับการปรับปรุงโปรแกรมของโครงการพุทธเสริมปัญญา

การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
ครู			
1. จำนวนหนังสือของห้องสมุด	3.29	0.90	ปานกลาง
2. จำนวนหนังสือในสายชั้น	3.43	0.86	ปานกลาง
3. การแนะนำหนังสือใหม่ของห้องสมุด	3.44	0.77	ปานกลาง
4. การแนะนำหนังสือน่าอ่านของห้องสมุด	3.42	0.73	ปานกลาง
5. การแนะนำหนังสือน่าอ่านของสายชั้น	3.30	0.84	ปานกลาง
6. ประเภทของหนังสือ	3.29	0.80	ปานกลาง
7. รูปลักษณ์ของหนังสือ	3.34	0.74	ปานกลาง
8. การประสานงานของครูในแต่ละสายชั้น	3.38	0.84	ปานกลาง
9. ความกระตือรือร้นในการทำงานของครู	3.47	0.77	ปานกลาง
10. การประเมินโครงการ	3.38	0.82	ปานกลาง
รวม	3.37	0.81	ปานกลาง
นักเรียน			
1. การแนะนำหนังสือน่าอ่านของห้องสมุด	3.53	1.20	มาก
2. การแนะนำหนังสือใหม่ของสายชั้น	3.43	1.10	ปานกลาง
3. สีสันรูปทรงของหนังสือที่ห้องสมุด	3.48	1.18	ปานกลาง
4. กิจกรรมสำหรับนักเรียนแต่ละระดับชั้น	3.44	1.14	ปานกลาง
5. การโฆษณาเชิญชวนให้ร่วมกิจกรรมของโครงการ	3.42	1.14	ปานกลาง
6. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการ	3.41	1.10	ปานกลาง
7. การนำเสนอกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุด	3.48	1.22	ปานกลาง
8. สถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรม	3.61	1.10	มาก
9. การให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาของครู	3.40	1.21	ปานกลาง
10. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานของครู	3.48	1.29	ปานกลาง
รวม	3.47	1.17	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
ผู้ปกครอง			
1. ความทันเหตุการณ์ของหนังสือที่ทางโรงเรียนจัดให้	3.41	0.97	ปานกลาง
2. เวลาที่กำหนดในการทำกิจกรรม	3.22	0.87	ปานกลาง
3. รูปลักษณ์หรือสีสันของหนังสือที่ทางโรงเรียนจัดให้	3.32	0.93	ปานกลาง
4. จำนวนหนังสือใหม่ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้	3.38	1.03	ปานกลาง
5. ความเอาใจใส่ของครูในการดูแลนักเรียนทำกิจกรรม	3.64	1.01	มาก
6. กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำในทุกวันพุธ	3.43	1.04	ปานกลาง
7. การประชาสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน	3.18	0.97	ปานกลาง
8. การร่วมมือกันระหว่างครู ผู้ปกครองและนักเรียน	3.30	0.98	ปานกลาง
9. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสนอกิจกรรม	2.94	0.98	ปานกลาง
10. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน	3.24	1.02	ปานกลาง
- รวม	3.31	0.98	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปรับปรุงโปรแกรมของโครงการพุทธเสริมปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความกระตือรือร้นในการทำงานของครูมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.47$) รองลงมาคือ การแนะนำหนังสือใหม่ของห้องสมุด ($\bar{X} = 3.44$) และจำนวนหนังสือในสายชั้น ($\bar{X} = 3.43$) ตามลำดับ

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงโปรแกรมของโครงการพุทธเสริมปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าสถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.61$) รองลงมาคือการแนะนำหนังสือทำอ่านของห้องสมุด ($\bar{X} = 3.53$) และสีสันรูปทรงของหนังสือที่ห้องสมุด การนำเสนอกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุด ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานของครู ($\bar{X} = 3.48$) ตามลำดับ

ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการปรับปรุงโปรแกรมของโครงการพุทธเสริมปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความเอาใจใส่ของครูในการดูแลนักเรียนทำกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.64$) รองลงมาคือ กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำในทุกวันพุธ ($\bar{X} = 3.43$) และความทันเหตุการณ์ของหนังสือที่ทางโรงเรียนจัดให้ ($\bar{X} = 3.41$) ตามลำดับ

ความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครองโดยรวมเกี่ยวกับการปรับปรุงโปรแกรมของโครงการพุทธเสริมปัญญาสอดคล้องกันว่าควรมีการปรับปรุงในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าตามความคิดเห็นของครูควรมีการปรับปรุงในระดับปานกลางทุกข้อ ตามความคิดเห็นของนักเรียนพบว่าข้อ 1 และ 8 ควรมีการปรับปรุงในระดับมาก ส่วนผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าข้อ 5 ควรปรับปรุงในระดับมาก

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับความพึงพอใจของโครงการพุทธเสริมปัญญา

การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
ครู			
1. นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน	3.51	0.82	มาก
2. นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้เอง	3.70	0.84	มาก
3. เห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม	3.84	0.79	มาก
4. นักเรียนนำทักษะการอ่านที่ได้จากโครงการไปใช้ในการเรียน	3.78	0.76	มาก
5. นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	3.99	0.73	มาก
6. นักเรียนรู้จักใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้	3.81	0.79	มาก
7. นักเรียนมีความรอบรู้ทันเหตุการณ์มากขึ้น	3.68	0.80	มาก
8. นักเรียนรู้จักแนะนำหนังสืออ่านให้เพื่อน	3.58	0.76	มาก
9. นักเรียนมีทักษะทางด้านการอ่านดีขึ้น	3.82	0.66	มาก
10. นักเรียนรู้จักเลือกหนังสืออ่านที่เหมาะสมกับตน	3.77	0.70	มาก
รวม	3.75	0.77	มาก
ผู้ปกครอง			
1. ทำให้นักเรียนชอบอ่านหนังสือ	3.74	0.89	มาก
2. ทำให้นักเรียนมีเหตุผลขึ้น	3.60	0.86	มาก
3. ทำให้นักเรียนรู้จักคิดมากขึ้น	3.78	0.84	มาก
4. ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น	3.88	0.82	มาก
5. ทำให้นักเรียนรู้จักเลือกหนังสืออ่าน	3.65	0.89	มาก
6. ทำให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้	3.70	0.89	มาก
7. ทำให้นักเรียนกล้าคิดมากขึ้น	3.74	0.88	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
8. ทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน	3.72	0.88	มาก
9. นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	3.58	0.99	มาก
10. นักเรียนรู้จักแลกเปลี่ยนความคิดกับคนอื่น	3.50	0.99	มาก
รวม	3.69	0.89	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความพึงพอใจของโครงการ
 พุทธเสริมปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนรู้จัก
 ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมาคือ เห็นความสำคัญของ
 การอ่านหนังสือหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 3.75$) และนักเรียนมีทักษะทางด้านการอ่านดีขึ้น
 ($\bar{X} = 3.75$) ตามลำดับ

ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับความพึงพอใจของโครงการพุทธเสริมปัญญา
 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่ม
 ขึ้นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.69$) รองลงมาคือ ทำให้นักเรียนรู้จักคิดมากขึ้น ($\bar{X} = 3.69$) และ
 ทำให้นักเรียนชอบอ่านหนังสือและทำให้นักเรียนกล้าคิดมากขึ้น ($\bar{X} = 3.69$) ตามลำดับ

ความคิดเห็นของครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับความพึงพอใจของโครงการพุทธเสริมปัญญา
 สอดคล้องกันว่าควรมีความพึงพอใจในระดับมาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้

เพื่อประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนสามเสนนอก (ประชากรราษฎร์อนุกุล) ปีการศึกษา 2546 ใน ประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. การประเมินระบบ(System Assessment)
2. การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม(Program Planning)
3. การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้(Program Implementation)
4. การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม(Program Improvement)
5. การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม(Program Certification)

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

ครูระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอก	จำนวน	125 คน
นักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอก	จำนวน	2,830 คน
ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอก	จำนวน	2,830 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1. ครูโรงเรียนสามเสนนอกที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้นคัดเลือกครูร้อยละ 75 ของจำนวนครูทั้งหมดของแต่ละระดับชั้น ได้จำนวน 90 คน
2. นักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามเสนนอกที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้น แล้วสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling)โดยใช้วิธีจับสลาก ได้ จำนวน 360 คน
3. ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามามี 3 ฉบับ คือ

1. ฉบับครู เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครู ที่มีต่อโครงการพุทธเสริมปัญญา ใน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการประเมินระบบ ขั้นตอนการประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม ขั้นตอนการประเมินการนำโปรแกรมไปใช้ ขั้นตอนการประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม และขั้นตอนการประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม
2. ฉบับนักเรียน เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อโครงการพุทธเสริมปัญญาใน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม ขั้นตอนการประเมินการนำโปรแกรมไปใช้ และขั้นตอนการประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม
3. ฉบับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการพุทธเสริมปัญญาใน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม และขั้นตอนการประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาโรงเรียนสามเสนนอก ผู้วิจัยได้ประเมินขั้นตอนการประเมินระบบ ขั้นตอนการจัดเตรียมโปรแกรม ขั้นตอนนำโปรแกรมไปใช้ ขั้นปรับปรุงโปรแกรม และขั้นรับรองโปรแกรม ตามความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครอง ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้

1. ขั้นตอนการประเมินระบบโครงการพุทธเสริมปัญญาตามความคิดเห็นของครู มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยข้อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ เป็นโครงการที่เหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับชั้น และส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ตามลำดับ
2. ขั้นตอนการจัดเตรียมโปรแกรมโครงการพุทธเสริมปัญญาตามความคิดเห็นของครูและนักเรียน โดยรวมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีเหมาะสมหรือความเพียงพออยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาข้อแตกต่างของครูกับนักเรียนพบว่าครูมีความคิดเห็นว่าสถานที่อ่านหนังสือ สถานที่จัดกิจกรรมของโครงการ เวลาที่ทำกิจกรรมแต่ละครั้ง จำนวนหนังสือที่จัดสำหรับโครงการมีหลากหลาย มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ และการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรม มีความเหมาะสมหรือเพียงพอในระดับปานกลาง โดยพิจารณาเป็นรายข้อตามความคิดเห็นของครู พบว่าครูให้ความสำคัญของการดำเนินกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และรองลงมาคือ ครูมีความรู้ด้านการสรุปเรื่องอย่างเหมาะสม และครูในโรงเรียนมีความรู้ด้านการอ่านอย่างเหมาะสม ตามลำดับ

ตามความคิดเห็นของนักเรียนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าหนังสือที่ห้องสมุดมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือที่ห้องสมุดมีหลากหลายให้เลือกเพียงพอ และได้รับการสนับสนุนจากครูในโรงเรียน ตามลำดับ

3. ชื่นนำโปรแกรมไปใช้ ของโครงการพุทธเสริมปัญญา ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการปฏิบัติในระดับมากแต่เมื่อพิจารณาข้อแตกต่างของครูกับนักเรียนพบว่าครูมีความคิดเห็นว่าการปรับปรุงพัฒนาวิธีดำเนินงานกิจกรรมของโครงการ การจัดกิจกรรมนอกเหนือการอ่าน การจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่ การตอบปัญหาชิงรางวัลจากกิจกรรมของโครงการ การชักถามพูดคุยกับนักเรียนในด้านการยืมหนังสืออ่าน และการแนะนำหนังสือนำอ่านของสายชั้น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนพบว่าการทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนห้องอื่น การบันทึกหลังร่วมกิจกรรม นำหนังสือจากบ้านมาทำกิจกรรม สรุปเรื่องที่อ่านโดยบันทึกลงสมุด ปรึกษาครูว่าควรอ่านหนังสือเล่มใด และปรึกษาครูว่าควรอ่านหนังสือประเภทใด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาเป็นรายข้อตามความคิดเห็นของครู พบว่ามีการจัดประชุมบุคลากรดำเนินงานในการทำกิจกรรม และมีการจัดนิทรรศการเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนรักการอ่านมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือมีการชักถามนักเรียนในด้านการอ่านหนังสือมีการแนะนำหนังสือนำอ่านของห้องสมุด และมีการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนอยากรู้ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับหาคำตอบจากการอ่านหนังสือตามลำดับ

ความคิดเห็นของนักเรียนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ครูทำการตรวจผลงานของนักเรียนเป็นประจำ และครูแนะนำหนังสือที่เหมาะสมให้นักเรียนอ่านตามลำดับ

4. ชื่นปรับปรุงโปรแกรมของโครงการพุทธเสริมปัญญา ตามความคิดเห็นของครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าควรมีการปรับปรุงอยู่ในระดับปานกลางแต่เมื่อพิจารณาข้อแตกต่างของครู นักเรียนและผู้ปกครองพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการแนะนำหนังสือนำอ่านของห้องสมุด และ สถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรม ควรมีการปรับปรุงในระดับมาก ส่วนผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการเอาใจใส่ของครูในการดูแลนักเรียนทำกิจกรรม ควรมีการปรับปรุงในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อตามความคิดเห็นของครู พบว่า ความกระตือรือร้นในการทำงานของครูมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การแนะนำหนังสือใหม่ของห้องสมุด และจำนวนหนังสือในสายชั้นตามลำดับ

ความคิดเห็นของนักเรียนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าสถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือการแนะนำหนังสือนำอ่านของห้องสมุด และสีสรรูปทรงของหนังสือที่ห้องสมุด การนำเสนอกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุด ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานของครู ตามลำดับ

ความคิดเห็นของผู้ปกครองเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความเอาใจใส่ของครูในการดูแลนักเรียนทำกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำในทุกวันพุธ และความทันเหตุการณ์ของหนังสือที่ทางโรงเรียนจัดให้ ตามลำดับ

5. ชั้นรับรองโปรแกรมของโครงการพุทธเสริมปัญญาตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามความคิดเห็นของครู พบว่านักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ เห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม และนักเรียนมีทักษะทางด้านการอ่านดีขึ้นตามลำดับ

ความคิดเห็นของผู้ปกครองเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ทำให้นักเรียนรู้จักคิดมากขึ้น และทำให้นักเรียนชอบอ่านหนังสือซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับทำให้นักเรียนกล้าคิดมากขึ้นตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาโรงเรียนสามเสนนอก(ประชาราษฎร์อนุกุล) มีประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การประเมินระบบของโครงการพุทธเสริมปัญญาโรงเรียนสามเสนนอก ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) กล่าวได้ว่าชอบขำย ความจำเป็นและหลักการที่กำหนดขึ้นในโครงการมีแนวทางที่จะนำมาส่งเสริมด้านการอ่านของนักเรียน ซึ่งครูที่รับผิดชอบได้เห็นความสำคัญและมีความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชอบขำย ความจำเป็นหรือหลักการของโครงการมีความครอบคลุมส่งเสริมและปลูกฝังนักเรียนทางด้านกิจกรรมการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกรุงเทพมหานครที่รณรงค์ให้นักเรียนรู้จักอ่านโดยไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือเรียนเพียงอย่างเดียว จะเป็นหนังสือชนิดใดก็ได้ จึงทำให้ครูมีความเห็นว่าโครงการพุทธเสริมปัญญามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ต้องการให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านตั้งแต่ยังเด็กเพื่อปลูกฝังให้ติดตามไปจนอายุมากขึ้น

2. การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรมโครงการพุทธเสริมปัญญาโรงเรียนสามเสนนอกผลการศึกษา พบว่า ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมหรือมีความพึงพอใจในระดับมาก กล่าวได้ว่าในด้านบุคลากรได้มีการจัดเตรียมความพร้อมของครู โดยครูให้ความสำคัญในการดำเนินกิจกรรม ให้การสนับสนุนนักเรียนเกี่ยวกับการอ่านอย่างเหมาะสมซึ่งถือว่าเป็นการสร้างแรงจูงใจในที่จะทำให้นักเรียนอ่านหนังสือ ซึ่งเรียกว่า แรงจูงใจภายนอก ดังที่ ชุมจิรา เลาหบุตร(2542:18)ได้กล่าวว่า แรงจูงใจภายนอกได้มาจากการส่งเสริมการอ่านจากพ่อ แม่ ครู อาจารย์และเพื่อนๆ นอกจากนี้ ในด้านวัสดุอุปกรณ์ยังมีการเตรียมความพร้อมหนังสือให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ส่วนในด้านสถานที่ นักเรียน

สามารถอ่านหนังสือได้ตามที่ต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดไว้ในบริเวณโรงเรียน ทำให้ง่ายต่อการนำมาอ่านซึ่งสอดคล้องกับสมิทและจอห์นสัน (Smith and Johnson อ้างอิงมาจาก ชุมจิรา เลหาบุตร. 2542:18) ว่าสภาพแวดล้อมจะมีผลต่อการอ่านของนักเรียน สภาพแวดล้อมทาง โรงเรียน เช่น จำนวนหนังสือที่มีอยู่ ประเภทของหนังสือ การสนับสนุนของครู จะมีอิทธิพล ดึงดูดความสนใจของนักเรียนเข้าไปสู่การอ่านหนังสือได้ และสอดคล้องกับพุนศรี คัมภีรปกรณ (2537:280) ว่าเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการอ่านในโรงเรียนบางแห่งมีห้องสมุดของโรงเรียน แต่อยู่คนละห้องคนละอาคาร ไม่สะดวกต่อการไปใช้บ่อยๆ ถ้ามีหนังสืออยู่ใกล้ตัวใกล้มือ นักเรียนก็มีโอกาสดูหนังสือ ได้เข้าร่วมกิจกรรม ทางโรงเรียนสามเสนนอกจึงมีการจัดมุมหนังสือในทุกห้องเรียน รวมทั้งมีตะกร้าห้องสมุดเคลื่อนที่ไว้บริการนักเรียนตามจุดต่างๆ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ครูมีความคิดเห็นแตกต่างจากนักเรียนในด้านของสถานที่ จำนวนหนังสือ การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ และการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูเป็นผู้วางแผนจัดเตรียมให้นักเรียนในด้านต่างๆ ทำมองเห็นได้ว่ายังมีปัญหาบางอย่างในการจัดทำ เช่นการนำเทคโนโลยีมาใช้นั้น มีเพียงบางห้องเรียนที่นำมาใช้ หรือการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรม บางครั้งครูไม่มีการเตรียมทำให้นักเรียนขาดความสนใจในการทำกิจกรรม

3. การประเมินการนำไปใช้ของโครงการพุทธเสริมปัญญาโรงเรียนสามเสนนอก พบว่าครูและนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการปฏิบัติในระดับมาก กล่าวได้ว่าบุคลากรปฏิบัติงานได้เหมาะสม มีการประชุมดำเนินงาน ให้ความร่วมมือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจผลงานหรือทำกิจกรรมแนะนำหนังสือให้นักเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากหาคำตอบดังที่มัลลิกา เอี่ยมละออ (2526:1-93) ได้ศึกษาการเล่าเรื่องหนังสือต่ออัตราการยืมหนังสือให้ห้องสมุดโรงเรียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลสามเสน โดยการทดลองให้กิจกรรมก่อสร้างเสริมการอ่าน 5 กิจกรรม คือ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การแสดงหุ่น การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง และการจัดแสดงหนังสือกับกลุ่มทดลองที่ได้รับฟังการเล่าเรื่องหนังสือ พบว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นสามารถกระตุ้นให้นักเรียนสนใจการอ่านเพิ่มขึ้น ทางโรงเรียนสามเสนนอกได้จัดกิจกรรมอย่างอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากการอ่าน เช่น การเล่านิทานโดยการแสดงละครประกอบ การประกวดการเล่าเรื่องเป็นต้น การจัดกิจกรรมตอบปัญหาสัปดาห์และกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่านให้แก่ นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสุนีย์ ทองศิริประภา (2535:33-35) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนอนุบาล ซึ่งได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านแตกต่างกัน พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์สัมพันธ์กับการอ่านมาก จะมีความพร้อมในการอ่านภาษาไทยมากกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านน้อย ซึ่งการจัดประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านคือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน รวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจการอ่าน เช่น การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากภาพ เล่นเกม แสดงหุ่น จัดมุมหนังสือการเล่นบทบาทสมมติ แต่

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะพบว่าครูและนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันในบางกิจกรรม โดยครูมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติการบางอย่างของครูอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูได้รับหน้าที่ให้รับผิดชอบงานด้านอื่นๆของทางโรงเรียนเพิ่มเติมนอกเหนือจากการปฏิบัติกิจกรรมโครงการพุทธเสริมปัญญา ทำให้การปฏิบัติการดำเนินการไม่เต็มที่ ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติกิจกรรมบางอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนต้องทำกิจกรรมอย่างอื่นนอกเหนือจากกิจกรรมโครงการพุทธเสริมปัญญา เช่น ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลความสะอาดบริเวณโรงเรียน เป็นสารวัตรนักเรียนดูแลความเรียบร้อย หรืออาจเป็นเพราะนักเรียนบางคนไม่ค่อยสนใจทำกิจกรรมเพราะขาดแรงจูงใจ ครูไม่ให้ความสนใจในการทำกิจกรรม ไม่ดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร

4. การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรมของโครงการพุทธเสริมปัญญาพบว่า ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรมีการปรับปรุงในระดับปานกลาง กล่าวได้ว่าในการดำเนินงานโครงการพุทธเสริมปัญญายังมีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงเช่น จำนวนหนังสือหรือประเภทของหนังสือ ควรจัดให้เพียงพอกับจำนวนหรือความต้องการของนักเรียน แนะนำหนังสือที่นำอ่านให้แก่นักเรียน ดังที่จินตนา ไบกาซูยี(2526:192-203)กล่าวว่า ประเภทของหนังสือช่วยพัฒนาอารมณ์ทางด้านต่างๆได้ เช่นประเภทเทพนิยายช่วยทำให้นักเรียนได้อารมณ์เพื่อฝัน ประเภทเบาสมองช่วยทำให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ประเภทการต่อสู้ผจญภัยช่วยให้ นักเรียนได้รับความรู้สึกตื่นเต้นอยากรู้อยากเห็น ประเภทท่องเที่ยวช่วยทำให้นักเรียนได้รับความตื่นใจมีอารมณ์ที่แจ่มใส ประเภทสอนใจทำให้เด็กเกิดอารมณ์ที่เป็นความรู้สึกอยากจะทำดีเป็นคนดี เป็นต้น และรูปลักษณะของหนังสือควรมีลักษณะที่น่าอ่านเมื่อนักเรียนมองแล้วอยากหยิบอยากเปิดดู ซึ่งสอดคล้องกับซุมจิรา เลหาบุตร(2542:31) ได้กล่าวว่า ลักษณะที่ดีของหนังสือต้องเป็นหนังสือที่มีความแข็งแรง กระดาษดี เหมาะสมกับวัยทั้งเนื้อเรื่องรูปแบบของเรื่อง ภาษา ภาพประกอบชัดเจนสดใส จากการประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาตามความคิดเห็นของนักเรียนจะเห็นว่า การแนะนำหนังสือนำอ่านของห้องสมุดและสถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรมควรปรับปรุงอย่างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดทำการแนะนำหนังสือนำอ่านได้ไม่ทั่วถึง เพราะนักเรียนบางคนยังไม่ทราบว่าหนังสือนำอ่านในแต่ละสัปดาห์คือเล่มใด รวมทั้งสถานที่บางจุดยังไม่ค่อยเหมาะสมคืออยู่ในที่แดดส่องถึงทำให้ร้อนและเสียสายตา หรือบางจุดไม่มีที่ให้นั่งอ่าน บางครั้งกีดขวางการเดินทางของนักเรียนคนอื่น ส่วนผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการเอาใจใส่ของครูในการดูแลนักเรียนทำกิจกรรมควรปรับปรุงมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่าครูไม่ค่อยให้ความสนใจและนักเรียน เช่นไม่ติดตามผลงานนักเรียน ไม่แนะนำเทคนิคการอ่านให้นักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะครูมีกิจกรรมของโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบมากจึงทำให้ขาดความเอาใจใส่ในบางครั้ง

5. การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรมของโครงการพุทธเสริมปัญญาโรงเรียนสามเสนนอกพบว่า ครูและผู้ปกครองมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีคามพึงพอใจระดับมาก กล่าวได้ว่า

จากการจัดโครงการพุทฺธิ์เสริมปัญญาทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ เพราะนักเรียนรู้จักอ่านหนังสือมากขึ้น มีความรู้เพิ่มขึ้น มีนิสัยรักการอ่านชอบอ่านหนังสือมากขึ้นและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักคิดมากขึ้น ดังที่กานต์มณี ศักดิ์เจริญ(2526:332) กล่าวว่า การอ่านเป็นการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ทำให้มนุษย์เกิดความรู้ เกิดทักษะต่างๆ เกิดความคิดสร้างสรรค์ ความเพลิดเพลินรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทำให้ทันต่อเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวต่างๆ ของโลก สามารถนำมาแก้ปัญหาหาได้ นิดดา หงษ์วิวัฒน์ (2537:7-8)กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่ต้องฝึกเช่นเดียวกับทักษะอื่นๆ นักเรียนที่มีทักษะในการอ่าน มีสมาธิในการอ่าน มีอารมณ์และจินตนาการร่วม ทำให้เกิดความชำนาญในการรับรู้ด้านการคิดเป็น การสรุป การคิดเป็นระบบ ซึ่งคุณภาพของการอ่านหนังสือจะนำไปสู่เส้นทางของความเป็นคนฉลาด ดังนั้นโครงการพุทฺธิ์เสริมปัญญาจึงสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้จากการอ่าน หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมการอ่าน และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. คำชี้แจงของการใช้เครื่องมือควรมีตัวอย่างของแต่ละระดับ
2. โครงการพุทฺธิ์เสริมปัญญาถ้าจะให้ได้ผลควรปรับปรุงสถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรมการแนะนำหนังสือนำอ่านของห้องสมุด และความเอาใจใส่ของครูในการดูแลนักเรียนทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยผลของโครงการพุทฺธิ์เสริมปัญญาที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน
2. ควรศึกษาวิจัยเพื่อการประเมินโดยใช้เครื่องมือหลายๆ แบบ เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบประเมินพฤติกรรม
3. ควรทำการเปรียบเทียบก่อนและหลังการดำเนินโครงการเพื่อที่จะได้เห็นผลของโครงการชัดเจนมากขึ้น
4. ควรทำการประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงโครงการให้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.กรุงเทพฯ
 -----.(2544).หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔.กรุงเทพฯ.
 กานต์มณี ศักดิ์เจริญ.(2526).วิธีอ่านหนังสือและการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง.กรุงเทพฯ:
 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
 กิ่งขจร เนียมทรัพย์.(2537).การประเมินโปรแกรมการประชุมเชิงปฏิบัติการประสบการณ์วิชาชีพ
 ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา).
 กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
 โกวิท ประวาลพุกษ์.(2523).การประเมินผลแนวใหม่.กรุงเทพฯ:มูลนิธิพัฒนาเยาวชน
 -----.(2533).วารสารการวัดผลการศึกษา.26-44;กันยายน-สิงหาคม
 จินดนา ไบกาซูย์.(2534).การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก.กรุงเทพฯ:สวียาสาสน์.
 ชุมจิรา เลหาบุตร.(2542). ผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีต่อ
 พฤติกรรมการใช้หนังสือที่ถูกต้องของเด็กปฐมวัย.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.
 (การศึกษาปฐมวัย).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
 เทียนฉาย กิระนันท์.(2524).การวางแผนและการจัดทำโครงการของรัฐและการวิเคราะห์เงิน
 ต้นทุนผลได้.กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 นราทิพย์ พุ่มทรัพย์.(2537).การประเมินโครงการอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการครู
 กรุงเทพมหานคร .ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่).กรุงเทพฯ :บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
 นิตา ชูโต.(2531).การประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ : มาสเตอร์เพรส.
 นิตดา หงษ์วิวัฒน์.(2537).อ่านหนังสือให้ลูกฟังหนทางสู่ความฉลาดของเด็ก.กรุงเทพฯ:แสงแดด.
 นงศ์นุช มิควาพ.(2544).การประเมินการส่งเสริมสุขภาพตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
 ของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 จังหวัดขอนแก่น .ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(เทคโนโลยี
 การศึกษา).มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร
 ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2529) .การวิจัยประเมินผลหลักการและกระบวนการ .กรุงเทพฯ :
 การพิมพ์พระนคร.
 พูนศรี คัมภีรปกรณ์.(2537).การเลือกและการใช้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย.เอกสารการสอนชุด
 วิชาวรรณกรรมและการละครระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1-7.กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมาธิราช.
 พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. (2531)กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน

- ภัทรินทร์ วิเศษภูฏักดิ์.(2539). การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร . ปรินูญานีพนธ์ กศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์).
กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
มัลลิกา เอี่ยมละออ.(2526).ผลของการเล่าเรื่องต่ออัตราการยืมหนังสือในห้องสมุดโรงเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนอนุบาลสามเสน.กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
เยาวดี รวงชัยกุล.(2542).การประเมินโครงการ.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
รัตนะ บัวสนธ์ . (2540) . การประเมินผลโครงการการวิจัยเชิงประเมิน .กรุงเทพฯ :
คอมแพคท์พริ้นท์
ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ.(2538).เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น.
-----.(2543).การวัดด้านจิตพิสัย.กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น.
วิเชียร เกตุสิงห์.(2538,กุมภาพันธ์-มีนาคม).ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมายเรื่องง่ายๆที่บาง
ครั้งก็พลาดได้.วิจัยการศึกษา.ปีที่ 18(ฉบับที่ 3):9
วิริยา วรวิทย์สถิตญาณ.(2531). การประเมินโครงการฝึกอบรมอาจารย์ใหม่ของสถาบัน
อุตสาหกรรมศึกษาเอกชน.ปรินูญานีพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
วิทยา คนไว.(2541).การประเมินโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในชนบท (กศ.พช.)
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหารที่เริ่ม
เข้าโครงการในปีงบประมาณ 2539.ปรินูญานีพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา).
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร
วีระพล สุวรรณนันต์.(2525).ความรู้เบื้องต้นในการจัดทำแผนและโครงการ ตอนการประเมินผล
และโครงการ. กรุงเทพฯ : ประยูรวงศ์.
ศิริชัย กาญจนวาสี. (2536). ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ส.วาสนา ประवालพุกษ์. (2544) . หลักการและเทคนิคการประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2536) . การวิจัยประเมินผลโครงการ. กรุงเทพฯ: เลี่ยงเชียง.
สุนีย์ ทองศิริประภา.(2535).การเปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านภาษาไทยของนักเรียน
อนุบาลซึ่งได้รับการจัดประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านต่างกัน.ปรินูญานีพนธ์
กศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2542-2543). จากระดมเกียรติสู่การประเมินตอนที่ 2.ศึกษาศาสตร์.
12(2) : 24-36
สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2533) .รวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- .(2544). *วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โสภณ สุวรรณวงศ์.(2537).*การประเมินโครงการศูนย์วิชาการเขต สำนักการศึกษา* กรุงเทพฯ
มหานคร.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สำนักการศึกษา. *วารสารการศึกษา ก.ท.ม.* (2545). กรุงเทพฯ
- อาภากร บุญสม.(2536).*การประเมินหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเลขานุการของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล(ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2530*. ปริญญา
นิพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ.ถ่ายเอกสาร
- Cronbach L.(1984).*Essential of psychologicol testing*. Newyork.
- Provus. (1971) . *Discrepancy Evaluation for Educationl Program Improvement and Assessment*. Berkeley, CA : McCutchan.
- Smith,Richard J.and Dale Johnson.(1976).*Teaching Children to Read*.New york:Addison-wesley Publisng.
- Stake Robert E. (1967).*The Couteenance of Educational Evaluation*.Teachers College Record.
- Stufflebeam.(1975). *Educationl Evaluation and Decision-Making*Bloomington. Ohio : Peacock Publishers.
- Tyler. Ralph W. (1950). *Educationl Evaluation*. Chicago : University of Chicago Press
- Welch, Wayne. W.W.(1974).*"the Process of Evaluation," Journal of Research on Sciene Teaching*. April.

ภาคผนวก ก.

1. โครงการพุทธเสริมปัญญา
2. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
3. ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถาม

โครงการ	พุทธเสริมปัญญา
หน่วยงานรับผิดชอบ	ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสามเสนนอก(ประชาราษฎร์อนุกุล)
ปีการศึกษา	2546

1. หลักการและเหตุผล

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงที่สุดนั้น แนวการจัดกิจกรรมต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมาก การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้กว้างไกล อาจทำได้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านเพราะในปัจจุบันการอ่านเป็นทักษะที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เป็นสิ่งที่มีคุณค่า และสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตที่เราจะต้องสัมผัสอยู่ตลอดเวลา การอ่านเป็นการสร้างการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน เป็นอาหารสมองที่ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจ แก้ปัญหาได้ถูกต้อง ทำให้เป็นคนทันสมัย ทันโลก ทันเหตุการณ์ ทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โรงเรียนสามเสนนอกเห็นความสำคัญของการอ่าน ได้เข้าร่วมโครงการสร้างผู้นำเยาวชนรักการอ่าน และจัดโครงการพุทธเสริมปัญญาขึ้นเป็นการเพิ่มประสบการณ์และการเรียนรู้ของนักเรียน

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้นักเรียนได้มีเวลาอ่านหนังสือมากขึ้น
- 2.2 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน ขยายประสบการณ์มีความรอบรู้มากขึ้น
- 2.3 กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3. เป้าหมายของโครงการ

3.1 ด้านปริมาณ

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เข้าร่วมโครงการประมาณ 3,000 คน

3.2 ด้านคุณภาพ

นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทุกคนเกิดนิสัยรักการอ่าน และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการเลือกหนังสืออ่านได้ตามความสนใจ

4. ลักษณะโครงการ

เป็นโครงการต่อเนื่องและสอดคล้องกับนโยบายของกรุงเทพมหานคร

5. แนวทางการดำเนินงาน

5.1 ประชุมคณะกรรมการ และเสนอโครงการขออนุมัติ

5.2 ประชุมครูแกนนำภาษาไทย บรรณารักษ์ห้องสมุด และนักเรียนผู้นำเยาวชนรักการอ่าน เพื่อปรึกษา วางแผนการดำเนินงาน

5.3 ระยะเวลาดำเนินการ พฤษภาคม 2546 - กุมภาพันธ์ 2547

5.4 สถานที่ หน้าห้องเรียนตามสายชั้น และบริเวณสนาม

5.5 การดำเนินงาน

- ประชุมชี้แจงให้ประธานสายชั้นทราบ
- ประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้นักเรียนทราบ
- กำหนดกิจกรรม โดยทุกวันพุธจะงดการเล่น มาอ่านหนังสือร่วมกัน
- บันทึกการอ่านลงสมุด
- คัดเลือกเรื่องน่าสนใจเล่าให้เพื่อนฟัง
- หนังสืออ่านเสริมจากห้องสมุด

5.6 แจกเกียรติบัตรผู้ได้รับรางวัล

5.7 สรุปโครงการ จัดทำรายงาน

6. ค่าใช้จ่ายของโครงการ

ไม่มี

7. ปัญหาและอุปสรรค

ความสนใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

8. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน และรักการอ่านมากขึ้น

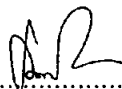
8.2 นักเรียนบันทึกการอ่านได้ และได้รับความรู้มากขึ้น

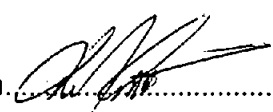
8.3 นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน รู้จักรับผิดชอบและรู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

9. การประเมินผลโครงการ

9.1 สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรม

9.2 จากผลการปฏิบัติการนำเสนอผลงาน

ลงชื่อ..........ผู้เสนอโครงการ
(นางสาวกาญจนพันธ์ อักษรสิทธิ์)
ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนนอก

ลงชื่อ..........ผู้อนุมัติโครงการ
(นายพิชิต เย็นทอง)
ผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนนอก

คำสั่งโรงเรียนสามเสนนอก

ที่ พิเศษ /2546

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการโครงการพุทธเสริมปัญญา

ด้วยโรงเรียนสามเสนนอก ได้จัดโครงการพุทธเสริมปัญญาเพื่อเป็นการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน และให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้น และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการดังนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่กำกับดูแล ให้คำปรึกษา ประกอบด้วย

1. นายพิชิต เย็นทรง	ผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนนอก	ประธานที่ปรึกษา
2. นางวลีวรรณ ชัยชาญ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนนอก	ที่ปรึกษา
3. นางสาวนวลลออ โดกกลม	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนนอก	ที่ปรึกษา
4. นางสาวกาญจนาพันธ์ อักษรสิทธิ์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนนอก	ที่ปรึกษา

2. คณะกรรมการดำเนินการ มีหน้าที่ควบคุมดูแลและให้การดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ประกอบด้วย

1. นางสาวกาญจนาพันธ์ อักษรสิทธิ์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการระดับ 7	ประธานกรรมการ
2. นางรัมภา ยิ้มงาม	อาจารย์ 2 ระดับ 7	รองประธานกรรมการ
3. นางไพฑูรย์ กลิ่นศรีสุข	อาจารย์ 2 ระดับ 7	กรรมการ
4. นางอุสาห์ เขียวไพร่	อาจารย์ 2 ระดับ 7	กรรมการ
5. นางฉลวย ศาสตราภรณ์	อาจารย์ 2 ระดับ 7	กรรมการ
6. นายธงชัย โพธิ์สุข	อาจารย์ 2 ระดับ 7	กรรมการ
7. นางจิรพร สมทุธ	อาจารย์ 2 ระดับ 7	กรรมการ
8. นางอนุสรณ์ เกตุศิริ	อาจารย์ 2 ระดับ 7	กรรมการ
9. นางจิตอารมย์ สวัสดิ์ชิตัง	อาจารย์ 3 ระดับ 8	กรรมการ
10. นางสาววรรณภา คนกล้า	อาจารย์ 1 ระดับ 4	กรรมการ
11. นางสาวกฤษณา เป็นสุข	อาจารย์ 1 ระดับ 4	กรรมการ

12.นางสาวศิริวรรณ ศิริแพทย์

อาจารย์ 1 ระดับ 4

กรรมการ

13.นางสำรวย พุ่มกุมาร

อาจารย์ 2 ระดับ 7

กรรมการและเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 10 พฤษภาคม 2546

ลงชื่อ.....

(นายพิชิต เย็นทอง)

ผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนนอก

ตาราง 11 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามครูเกี่ยวกับโครงการพุทธเสริมปัญญา

ข้อ	IOC	ข้อ	IOC	ข้อ	IOC
การประเมินระบบ		การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้		การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม	
1.	+1	1.	+1	1.	+1
2.	+1	2.	+1	2.	+1
3.	+1	3.	+1	3.	0.8
4.	+1	4.	+1	4.	+1
5.	+1	5.	+1	5.	+1
6.	+1	6.	+1	6.	+1
7.	+1	7.	+1	7.	+1
8.	+1	8.	+1	8.	+1
9.	+1	9.	+1	9.	+1
10.	0.8	10.	+1	10.	+1
11.	+1	11.	0.8	11.	0.8
12.	+1	12.	+1	12.	+1
13.	+1	13.	+1	13.	+1
		14.	+1	14.	+1
		15.	+1	15.	+1
การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม		การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม			
1.	+1	1.	+1		
2.	+1	2.	+1		
3.	+1	3.	+1		
4.	+1	4.	+1		
5.	+1	5.	+1		
6.	+1	6.	+1		
7.	0.8	7.	+1		
8.	0.8	8.	+1		
9.	0.8	9.	+1		
10.	0.6	10.	+1		
11.	+1	11.	+1		
12.	+1	12.	+1		
13.	+1	13.	+1		
14.	+1	14.	+1		
15.	+1	15.	+1		
16.	+1	16.	+1		

ตาราง 12 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับโครงการพุทธเสริมปัญญา

ข้อ	IOC	ข้อ	IOC	ข้อ	IOC
การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม		การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้		การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม	
1.	+1	1.	+1	1.	+1
2.	+1	2.	+1	2.	+1
3.	+1	3.	+1	3.	+1
4.	+1	4.	+1	4.	+1
5.	+1	5.	+1	5.	+1
6.	+1	6.	+1	6.	0.8
7.	+1	7.	+1	7.	+1
8.	+1	8.	+1	8.	+1
9.	+1	9.	+1	9.	+1
10.	+1	10.	+1	10.	+1
11.	+1	11.	+1	11.	+1
12.	+1	12.	+1	12.	+1
13.	+1	13.	+1	13.	+1
14.	+1	14.	+1	14.	+1
15.	+1	15.	+1		
		16.	+1		
		17.	0.8		
		18.	0.8		

ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับโครงการพุทธเสริมปัญญา

ข้อ	IOC	ข้อ	IOC
การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม		การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม	
1.	+1	1.	+1
2.	+1	2.	+1
3.	+1	3.	+1
4.	+1	4.	+1
5.	+1	5.	+1
6.	+1	6.	+1
7.	+1	7.	+1
8.	+1	8.	+1
9.	+1	9.	+1
10.	+1	10.	+1
		11.	+1

ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามครูโครงการพุทธเสริมปัญญา

ข้อที่	r	ผลการพิจารณา	ข้อที่	r	ผลการพิจารณา
การประเมินระบบ			การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้		
1	.25*	คัดเลือกไว้	1	.64*	คัดเลือกไว้
2	.27*	คัดเลือกไว้	2	.45*	ตัดทิ้ง
3	.51*	คัดเลือกไว้	3	.65*	ตัดทิ้ง
4	.34 *	คัดเลือกไว้	4	.25*	คัดเลือกไว้
5	.53 *	คัดเลือกไว้	5	.40*	คัดเลือกไว้
6	.19	ตัดทิ้ง	6	.44*	คัดเลือกไว้
7	.43 *	คัดเลือกไว้	7	.40*	คัดเลือกไว้
8	.36 *	คัดเลือกไว้	8	.56*	คัดเลือกไว้
9	.56 *	คัดเลือกไว้	9	.25*	คัดเลือกไว้
10	.09	ตัดทิ้ง	10	.27*	คัดเลือกไว้
11	.54 *	คัดเลือกไว้	11	.37*	คัดเลือกไว้
12	.32 *	ตัดทิ้ง	12	.35*	คัดเลือกไว้
13	.46 *	คัดเลือกไว้	13	.57*	คัดเลือกไว้
การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม			14	.56*	คัดเลือกไว้
1	.52 *	คัดเลือกไว้	15	.79*	คัดเลือกไว้
2	.30 *	คัดเลือกไว้	การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม		
3	.30*	คัดเลือกไว้	1	.64*	คัดเลือกไว้
4	.54*	คัดเลือกไว้	2	.45*	ตัดทิ้ง
5	.51*	คัดเลือกไว้	3	.65*	ตัดทิ้ง
6	.51*	คัดเลือกไว้	4	.83*	คัดเลือกไว้
7	.48*	คัดเลือกไว้	5	.53*	คัดเลือกไว้
8	.44*	คัดเลือกไว้	6	.73*	คัดเลือกไว้
9	.50*	คัดเลือกไว้	7	.78*	คัดเลือกไว้
10	.08	ตัดทิ้ง	8	.68*	ตัดทิ้ง
11	.45*	คัดเลือกไว้	9	.82*	คัดเลือกไว้
12	.51*	คัดเลือกไว้	10	.36*	คัดเลือกไว้
13	.55*	คัดเลือกไว้	11	.81*	ตัดทิ้ง
14	.48*	คัดเลือกไว้	12	.55*	ตัดทิ้ง
15	.54*	คัดเลือกไว้	13	.82*	ตัดทิ้ง
16	.57*	คัดเลือกไว้	14	.55*	ตัดทิ้ง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อที่	r	ผลการพิจารณา	ข้อที่	r	ผลการพิจารณา
15	-.11	ตัดทิ้ง	6	.78*	คัดเลือกไว้
16	.53*	คัดเลือกไว้	7	.82*	คัดเลือกไว้
17	.50*	คัดเลือกไว้	8	.81*	คัดเลือกไว้
18	.81*	คัดเลือกไว้	9	.81*	คัดเลือกไว้
การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม			10	.73*	คัดเลือกไว้
1	.65*	ตัดทิ้ง	11	.83*	คัดเลือกไว้
2	.83*	คัดเลือกไว้	12	.82*	ตัดทิ้ง
3	.77*	คัดเลือกไว้	13	.76*	ตัดทิ้ง
4	.73*	ตัดทิ้ง	14	.76*	คัดเลือกไว้
5	.58*	คัดเลือกไว้	15	.79*	ตัดทิ้ง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ(r) ของแบบสอบถามนักเรียนโครงการพุทธเสริมปัญญา

ข้อที่	r	ผลการพิจารณา	ข้อที่	r	ผลการพิจารณา
การประเมินเพื่อจัดเตรียมโปรแกรม			9	.63*	คัดเลือกไว้
1	.46*	คัดเลือกไว้	10	.57*	คัดเลือกไว้
2	.44*	คัดเลือกไว้	11	.38*	ตัดทิ้ง
3	.33*	คัดเลือกไว้	12	.53*	คัดเลือกไว้
4	.46*	คัดเลือกไว้	13	.22*	ตัดทิ้ง
5	.35*	คัดเลือกไว้	14	.44*	คัดเลือกไว้
6	.40*	คัดเลือกไว้	15	.51*	คัดเลือกไว้
7	.31*	คัดเลือกไว้	16	.44*	คัดเลือกไว้
8	.44*	คัดเลือกไว้	17	.51*	คัดเลือกไว้
9	.38*	คัดเลือกไว้	18	.50*	คัดเลือกไว้
10	.26*	คัดเลือกไว้	การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม		
11	.31*	คัดเลือกไว้	1	.48*	ตัดทิ้ง
12	.46*	คัดเลือกไว้	2	.49*	คัดเลือกไว้
13	.46*	คัดเลือกไว้	3	.48*	คัดเลือกไว้
14	.55*	คัดเลือกไว้	4	.54*	ตัดทิ้ง
15	.31*	คัดเลือกไว้	5	.47*	คัดเลือกไว้
การประเมินการนำไปใช้			6	.59*	ตัดทิ้ง
1	.26*	ตัดทิ้ง	7	.50*	ตัดทิ้ง
2	.50*	คัดเลือกไว้	8	.52*	คัดเลือกไว้
3	.54*	คัดเลือกไว้	9	.53*	คัดเลือกไว้
4	.41*	คัดเลือกไว้	10	.36*	คัดเลือกไว้
5	.55*	คัดเลือกไว้	11	.48*	คัดเลือกไว้
6	.52*	คัดเลือกไว้	12	.55*	คัดเลือกไว้
7	.44*	คัดเลือกไว้	13	.42*	คัดเลือกไว้
8	.41*	คัดเลือกไว้	14	.26*	คัดเลือกไว้

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ(r) ของแบบสอบถามผู้ปกครองโครงการพุทธเสริมปัญญา

ข้อที่	r	ผลการพิจารณา	ข้อที่	r	ผลการพิจารณา
การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม			การประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม		
1	.63*	คัดเลือกไว้	1	.20*	ตัดทิ้ง
2	.40*	คัดเลือกไว้	2	.55*	คัดเลือกไว้
3	.68*	คัดเลือกไว้	3	.59*	คัดเลือกไว้
4	.63*	คัดเลือกไว้	4	.60*	คัดเลือกไว้
5	.55*	คัดเลือกไว้	5	.75*	คัดเลือกไว้
6	.74*	คัดเลือกไว้	6	.74*	คัดเลือกไว้
7	.76*	คัดเลือกไว้	7	.65*	คัดเลือกไว้
8	.54*	ปรับปรุง	8	.74*	คัดเลือกไว้
9	.61*	คัดเลือกไว้	9	.76*	คัดเลือกไว้
10	.63*	คัดเลือกไว้	10	.54*	คัดเลือกไว้
			11	.76*	คัดเลือกไว้

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาคผนวก ข.
แบบสอบถามโครงการพุทธเสริมปัญญา

แบบสอบถามโครงการพุทธเสริมปัญญา ปีการศึกษา 2546

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน
สถานภาพ

() ครูประจำชั้น

() ครูพิเศษ

เพศ () ชาย

() หญิง

ระดับการศึกษา

() ปริญญาโท

() ปริญญาตรี

() อื่นๆ(ระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพุทธเสริมปัญญา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาต่อไปนี้และตอบโดย
เลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน
เพียง 1 เครื่องหมาย ในแต่ละรายการดังนี้

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	คำชี้แจงโปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินของโครงการพุทธเสริมปัญญามีความเหมาะสมระดับใด จัดขึ้นเพื่อการพัฒนาด้านการอ่านของนักเรียน					
2	เป็นโครงการสนับสนุนให้นักเรียนสนใจการอ่าน					
3	ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
4	ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน					
5	เป็นโครงการที่เหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับชั้น					
6	เป็นการสร้างเสริมสภาพการอ่านของนักเรียน					
7	ฝึกทักษะการคิดของนักเรียน					
8	ฝึกทักษะการเขียนของนักเรียน					
9	เป็นการเลือกอ่านหนังสือที่เหมาะสมกับตนเอง					
10	เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความรายการต่อไปนี้ว่ามีความเหมาะสมหรือเพียงพอต่อโครงการระดับใด สถานที่อ่านหนังสือมีเพียงพอ					
2	สถานที่จัดกิจกรรมของโครงการเหมาะสม					
3	เวลาที่ทำกิจกรรมแต่ละครั้งเพียงพอ					
4	เวลาที่ทำกิจกรรมในช่วงพักกลางวันมีความเหมาะสม					
5	จำนวนคณะกรรมการที่ร่วมดำเนินโครงการเพียงพอ					
6	ได้รับการสนับสนุนจากครูในการทำกิจกรรมเหมาะสม					
7	ครูในโรงเรียนมีความรู้ด้านการอ่านอย่างเหมาะสม					
8	ครูมีความรู้ด้านการสรุปเรื่องอย่างเหมาะสม					
9	ครูให้ความสำคัญของการดำเนินกิจกรรม					
10	มีการจัดแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องสมุด					
11	จำนวนหนังสือที่จัดสำหรับโครงการมีเพียงพอ					
12	จำนวนหนังสือที่จัดสำหรับโครงการมีหลากหลาย					
13	ประเภทของหนังสือที่จัดให้มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน					
14	มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้อย่างเพียงพอ					
15	มีการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรม					
	คำชี้แจงโปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ มีการปฏิบัติระดับใด					
1	มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานของครูอย่างชัดเจน					
2	มีการประชุมบุคลากรดำเนินงานในการทำกิจกรรม					
3	มีการปรับปรุงพัฒนาวิธีดำเนินกิจกรรมของโครงการ					
4	มีการประสานงานของครูแต่ละห้องเรียน					
5	มีการจัดกิจกรรมนอกเหนือการอ่าน					
6	มีการจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่					
7	มีการจัดนิทรรศการเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนรักการอ่าน					
8	มีการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนอยากรู้และหาคำตอบจากการอ่านหนังสือ					
9	มีการตอบปัญหาชิงรางวัลจากกิจกรรมของโครงการ					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10	มีการประเมินความก้าวหน้าของโครงการจากการตรวจผลงานนักเรียน					
11	มีการซักถามนักเรียนในด้านการอ่านหนังสือ					
12	มีการซักถามพูดคุยกับนักเรียนในด้านการยืมหนังสืออ่าน					
13	มีการประกวดผลงานนักเรียนจากกิจกรรมของโครงการ					
14	มีการแนะนำหนังสือน่าอ่านของห้องสมุด					
15	มีการแนะนำหนังสือน่าอ่านของสายชั้น					
	คำชี้แจงโปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินของโครงการพุทธเสริมปัญญา <u>ควรปรับปรุงระดับใด</u>					
1	จำนวนหนังสือของห้องสมุด					
2	จำนวนหนังสือในสายชั้น					
3	การแนะนำหนังสือใหม่ของห้องสมุด					
4	การแนะนำหนังสือน่าอ่านของห้องสมุด					
5	การแนะนำหนังสือน่าอ่านของสายชั้น					
6	ประเภทของหนังสือ					
7	รูปลักษณ์ของหนังสือ					
8	การประสานงานของครูในแต่ละสายชั้น					
9	ความกระตือรือร้นในการทำงานของครู					
10	การประเมินโครงการ					
	คำชี้แจงโปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินว่าท่านมีความ <u>พึงพอใจ</u> ในประเด็นต่อไปนี้ของนักเรียนในระดับใด					
1	นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน					
2	นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้เอง					
3	เห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม					
4	นักเรียนนำทักษะการอ่านที่ได้จากโครงการไปใช้ในการเรียน					
5	นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
6	นักเรียนรู้จักใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้					
7	นักเรียนมีความรอบรู้ทันเหตุการณ์มากขึ้น					
8	นักเรียนรู้จักแนะนำหนังสืออ่านให้เพื่อน					
9	นักเรียนมีทักษะทางด้านการอ่านดีขึ้น					
10	นักเรียนรู้จักเลือกหนังสืออ่านที่เหมาะสมกับตน					

แบบสอบถามโครงการพุทธเสริมปัญญา ปีการศึกษา 2546

ฉบับนักเรียน

ป.3-6

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

เพศ () ชาย () หญิง

ระดับชั้นเรียน ประถมศึกษาปีที่.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพุทธเสริมปัญญา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาต่อไปนี้ และตอบโดยเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของนักเรียนเพียง 1 เครื่องหมาย ในแต่ละรายการดังนี้

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	คำชี้แจงโปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินว่ามีความเหมาะสม หรือเพียงพอระดับใด					
2	สถานที่อ่านหนังสือมีเพียงพอ					
3	สถานที่จัดกิจกรรมเหมาะสม					
4	เวลาที่ให้ทำกิจกรรมเพียงพอ					
5	เวลาที่ใช้ทำกิจกรรมในช่วงพักกลางวันเหมาะสม					
6	หนังสือที่เตรียมให้มีลักษณะอ่านเหมาะสมกับนักเรียน					
7	หนังสือที่ห้องสมุดมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน					
8	หนังสือที่ห้องสมุดมีเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน					
9	หนังสือที่ห้องสมุดมีหลากหลายให้เลือกเพียงพอ					
10	หนังสือแต่ละสายชั้นมีหลากหลายให้เลือกเพียงพอ					
11	หนังสือที่ห้องสมุดมีความทันสมัยทันเหตุการณ์					
12	หนังสือแต่ละสายชั้นมีความทันสมัยทันเหตุการณ์					
13	มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้อย่างเพียงพอ					
14	ได้รับการสนับสนุนจากครูในโรงเรียน					
15	มีการจัดแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้เพียงพอ					
16	มีการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรม					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	คำชี้แจงโปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินไปของโครงการว่า มีการปฏิบัติ ระดับใด					
2	ครูทำการตรวจผลงานของนักเรียนเป็นประจำ					
3	ครูให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่					
4	ครูแนะนำกิจกรรมอย่างอื่นนอกเหนือจากการอ่านหนังสือ					
5	ครูแนะนำหนังสือที่เหมาะสมให้นักเรียนอ่าน					
6	นักเรียนปฏิบัติตามการอ่านหนังสือตามเวลากำหนด					
7	นักเรียนทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอทุกวันพุธ					
8	มีการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนอยากค้นคว้าด้วยตนเอง					
9	มีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นนิสัยรักการอ่าน					
10	มีการทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนห้องอื่น					
11	นักเรียนทำการบันทึกการอ่านทุกครั้งหลังร่วมกิจกรรม					
12	นักเรียนนำหนังสือจากบ้านมาทำกิจกรรม					
13	นักเรียนสรุปเรื่องที่อ่านโดยบันทึกลงสมุด					
14	นักเรียนติดตามเหตุการณ์ข่าวสารในปัจจุบันจากการอ่านหนังสือ					
15	นักเรียนปรึกษาครูว่าควรอ่านหนังสือเล่มใด					
1	คำชี้แจงโปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินของโครงการว่า ควรปรับปรุง ระดับใด					
2	การแนะนำหนังสือนำอ่านของห้องสมุด					
3	การแนะนำหนังสือใหม่ของสายชั้น					
4	สีสรรูปทรงของหนังสือที่ห้องสมุด					
5	กิจกรรมสำหรับนักเรียนแต่ละระดับชั้น					
6	การโฆษณาเชิญชวนให้ร่วมกิจกรรมของโครงการ					
7	การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการ					
8	การนำเสนอกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุด					
9	สถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรม					
10	การให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาของครู					
11	ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานของครู					

ฉบับนักเรียน

ชั้น ป.1-2

แบบประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญา ปีการศึกษา 2546

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

เพศ () ชาย () หญิง

ระดับชั้นเรียน ประถมศึกษาปีที่.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพุทธเสริมปัญญา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาต่อไปนี้ และตอบโดยเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่มีรูปหน้าคนตรงกับระดับความคิดเห็นของนักเรียน โดยที่

หมายถึง มากที่สุด

หมายถึง มาก

หมายถึง ปานกลาง

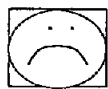

หมายถึง น้อย

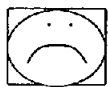

หมายถึง น้อยที่สุด

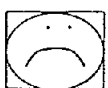
1. สถานที่อ่านหนังสือมีเพียงพอ

2. สถานที่จัดกิจกรรมเหมาะสม

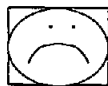
3. เวลาที่ให้ทำกิจกรรมเพียงพอ

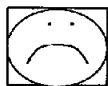
4. เวลาที่ใช้ทำกิจกรรมในช่วงพักกลางวันเหมาะสม

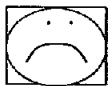
5. หนังสือที่เตรียมให้มีลักษณะน่าอ่านเหมาะสมกับวัยนักเรียน

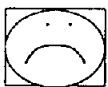
6. หนังสือที่ห้องสมุดมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน

7. หนังสือที่ห้องสมุดมีเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน

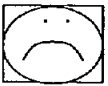
8. หนังสือที่ห้องสมุดมีหลากหลายให้เลือกเพียงพอ

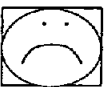
9. หนังสือแต่ละสายชั้นมีหลากหลายให้เลือกเพียงพอ

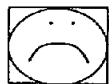
10. หนังสือที่ห้องสมุดมีความทันสมัยทันเหตุการณ์

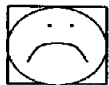
11. หนังสือแต่ละสายชั้นมีความทันสมัยทันเหตุการณ์

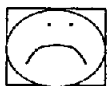
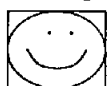
12. มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้อย่างเหมาะสม

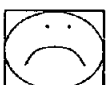
13. ได้รับการสนับสนุนจากครูในโรงเรียน

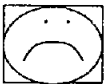
14. มีการจัดแหล่งการเรียนรู้เพียงพอ

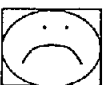
15. มีการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรม

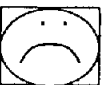
16. ครูทำการตรวจผลงานของนักเรียนเป็นประจำ

17. ครูให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่

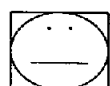
18. ครูนำเสนอกิจกรรมอย่างอื่นนอกเหนือจากการอ่านหนังสือ

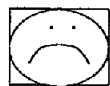
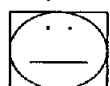
19. ครูแนะนำหนังสือที่เหมาะสมให้นักเรียนอ่าน

20. นักเรียนปฏิบัติกรอ่านหนังสือตามเวลากำหนด

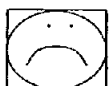
21. นักเรียนทำกิจกรรมสม่ำเสมอทุกวันพุธ

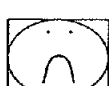
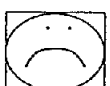
22. มีการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนอยากค้นคว้าด้วยตนเอง

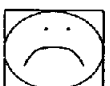
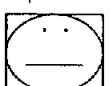
23. มีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นนิสัยรักการอ่าน

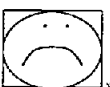
24. มีการทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนห้องอื่น

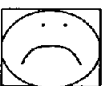
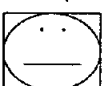
25. นักเรียนทำการบันทึกหลังการอ่านทุกครั้งหลังร่วมกิจกรรม

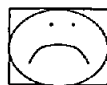
26. นักเรียนนำหนังสือจากบ้านมาทำกิจกรรม

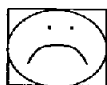
27. นักเรียนสรุปเรื่องที่อ่านโดยบันทึกลงสมุด

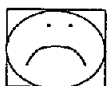
28. นักเรียนติดตามเหตุการณ์ข่าวสารในปัจจุบันจากการอ่านหนังสือ

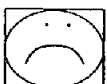
29. นักเรียนปรึกษาครูว่าควรอ่านหนังสือเล่มใด

30. นักเรียนปรึกษาครูว่าควรอ่านหนังสือประเภทใด

31. การแนะนำหนังสือน่าอ่านของห้องสมุดไม่น่าสนใจ

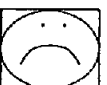
32. การแนะนำหนังสือใหม่ของสายชั้นไม่ทั่วถึง

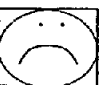
33. สีสันรูปทรงของหนังสือที่ห้องสมุดไม่น่าสนใจ

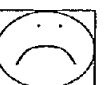
34. หนังสือที่ห้องสมุดไม่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนแต่ละชั้น

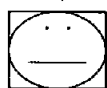
35. การโฆษณาเชิญชวนให้ร่วมกิจกรรมของโครงการไม่น่าสนใจ

36. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการไม่ทั่วถึง

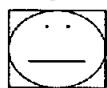
37. การนำเสนอกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุดไม่ทั่วถึง

38. สถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรมไม่เหมาะสม

39. การให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาของครูไม่น่าพอใจ

40. ครูขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

แบบสอบถามโครงการพุทธเสริมปัญญา ปีการศึกษา 2546

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม**คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน
อาชีพ

- () รับราชการ () รัฐวิสาหกิจ
() เอกชน () ค้าขาย
() อื่นๆ (ระบุ).....

เพศ () ชาย () หญิง

ระดับการศึกษา

- () ปริญญาโท
() ปริญญาตรี
() อื่นๆ(ระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพุทธเสริมปัญญา**คำชี้แจง** โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาต่อไปนี้และตอบโดย
เลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของ
ผู้ปกครองเพียง 1 เครื่องหมาย ตามรายการดังนี้

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	คำชี้แจงโปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินโครงการ <u>ควรปรับปรุงระดับใด</u> ความทันเหตุการณ์ของหนังสือที่ทางโรงเรียนจัดให้					
2	เวลาที่กำหนดในการทำกิจกรรม					
3	รูปลักษณะหรือสีสันทันของหนังสือที่ทางโรงเรียนจัดให้					
4	จำนวนหนังสือใหม่ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้					
5	ความเอาใจใส่ของครูในการดูแลนักเรียนทำกิจกรรม					
6	กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำในทุกวันพุธ					
7	การประชาสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน					
8	การร่วมมือกันระหว่างครู ผู้ปกครองและนักเรียน					
9	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสนอกิจกรรม					
10	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	คำชี้แจงโปรดพิจารณาข้อความรายการประเมิน <u>โครงการพุทธเสริมปัญญา มีความพึงพอใจระดับใด</u> ทำให้นักเรียนชอบอ่านหนังสือ					
2	ทำให้นักเรียนมีเหตุผลขึ้น					
3	ทำให้นักเรียนรู้จักคิดมากขึ้น					
4	ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น					
5	ทำให้นักเรียนรู้จักเลือกหนังสืออ่าน					
6	ทำให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้					
7	ทำให้นักเรียนกล้าคิดมากขึ้น					
8	ทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน					
9	นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
10	นักเรียนรู้จักแลกเปลี่ยนความคิดกับคนอื่น					

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. นายพิชิต เย็นทรง ผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนนอก
โรงเรียนสามเสนนอก
4. นายพิรุฬพงษ์ แนวทอง ฝ่ายวัดผลโรงเรียนสามเสนนอก
โรงเรียนสามเสนนอก
5. นางสาวน้ำผึ้ง ปลั่งพงษ์พันธ์ นักวิชาการคณะแพทยศาสตร์
โรงพยาบาลรามาริบัติ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวเพ็ญลักษณ์ สีอ่อน
วันเดือนปีเกิด	20 กุมภาพันธ์ 2518
สถานที่เกิด	อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	598/57 ถนนอโศก-ดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 1 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อ่อนนุช) เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล
พ.ศ. 2540	ค.บ.(การวัดผลการศึกษา) สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
พ.ศ. 2547	กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ